

T. C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEFSİR BİLİM DALI

KUR'ÂN'DA ŞEHEVİ DUYGULAR VE KONTROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Eşref İNAN

Danışman

Prof. Dr. Ömer PAKIŞ

VAN – 2015

T.C.

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Ömer PAKİŞ danışmanlığında, Eşref İNAN tarafından hazırlanan bu çalışma 29/01/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından TEMEL İSLAM BİLİMLERİ (TEFSİR) Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Jüri Üyesi :

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / /

.....

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	VI
1. GİRİŞ	1
1.1.ARAŞTIRMANIN TEKNİK VE BİLİMSEL ALT YAPISI	2
1.2. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	5
2. GENEL MANADA ŞEHVET	5
2.1. CİNSELLİK GÜDÜSÜ	10
2.1.1. ERİLLİK VE DIŞILIK	15
2.2. ŞEHVET İLE DOĞRUDAN İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	17
2.2.1. HEVÂ	18
2.2.2. FEVÂHÎŞ.....	19
2.2.3. SÛ'	20
2.2.4. FISK.....	20
2.2.5. MUHSANÂT	21
2.2.6. NÜŞÛZ	22
2.2.7. VİZR	22
2.2.8. İSM	23
2.2.9. SEYYİE	23
2.2.10. BAĞY	24
2.2.11. FÜCÛR	25
2.2.12. MESS	26
2.2.13. FERC.....	27
2.2.14. SEFAHET	28
2.3. ŞEHVETLE DOLAYLI İLİŞKİSİ OLAN KAVRAMLAR.....	28
2.3.1.TAYYİB VE HABÎS	28
2.3.2. META'	29
2.3.3. BULUĞ.....	30
2.3.4.TEVBE.....	30
2.3.5. EZVAC	31
2.4. ŞEHVETE GÖTÜREN SEBEPLER	32
2.4.1. NEFİS	33

2.4.2. ŞEYTÂN VE SAPTIRMASI.....	35
2.4.3. BATILI TASVİR.....	37
2.4.4. HARAM NAZAR.....	38
2.4.5. NAMAHREMLE HALVET	44
2.5. HARAMLAR VE YASAKLAR.....	47
2.5.1. ZİNÂ.....	49
2.5.2. EŞCİNSELLİK VE LÛT KAVMÎ.....	52
2.5.3. ÖZEL HALLERİNDE EŞLERLE İLİŞKİ	56
3. KUR'ÂN'DA ŞEHEVÎ DUYGULARIN KONTROLÜ	58
3.1. İFFET	58
3.1.1. HAZRETİ MERYEM VE SINANMASI.....	60
3.1.2. HAZRETİ ZEYNEB MESELESİ.....	62
3.1.3. İFK OLAYI.....	64
3.1.4. HAZRETİ YUSUF VE HAYÂSIZLIKLA MÜCADELESİ	68
3.2. TESETTÜR.....	72
3.3. EVLİLİK VE NİKAH.....	76
3.3.1. BİRDEN FAZLA EVLİLİK	79
3.3.2. PEYGAMBERDE ÇOK EVLİLİK.....	82
3.3.3. MUT'A NİKAHI	83
3.3.4. ÎLÂ	87
3.3.5. BOŞANMA.....	88
3.4. CENNET HAYATI	90
3.4.1. EBEDİ MUTLULUK	90
3.4.2. CENNET KADINLARI HURÎLER	91
3.5. CEHENNEM HAYATI.....	93
3.5.1. EBEDİ MUTSUZLUK	94
3.5.2. EBEDİ AZAP	94
3.6. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR	95
4. SONUÇ.....	97
5. BİBLİYOGRAFYA.....	98
6. ÖZET	Error! Bookmark not defined.
7. ABSTRACT.....	Error! Bookmark not defined.

ÖNSÖZ

İnsanoğlu, Yüce Allah tarafından binlerce duygularla donatılmış ve varlıklar arasında en kapsamlı bir kimliğe büründürülmüştür. Duygu ve donanım olarak âlemi içine alacak ve kâinata merkez olabilecek bir tasarımla şekillendirilmiş, küçük bir âlem mahiyetinde yaratılmıştır. Kudret kaleminin eserleri, kâinatın her tarafını birer mektup gibi okumaya davet ederken her satırı ise insanı güzelliklere ulaştıracak önemli ölçüler çizmiştir. Teşrî' âyetler insanın fiil, davranış, muamelat, hukuk gibi özelliklerini mükemmele taşımayı hedeflerken tekvinî âyetler de dünyayı cennete çevirebilecek önemli mesajlar içermektedir.

Bu çalışmamızda, yaratılışla insanın doğasına tohum olarak yerleştirilen, ergenlik dönemiyle açığa çıkan şehvi duyguların Kur'ân'da farklı şekillerde belirtilen yönlerini ve bu duyguların kontrol yollarını göstermeye çalışacağız. Cinsellik, insan neslinin devamını sağlama ve diğer asırlara taşınması açısından önemli bir rol oynarken ailevi bir yapının oluşmasına da hizmet etmektedir. Bu şehvi duygular, var oluşlarının asıl gayesine göre mecrasında aktığında sağlıklı bir hayat yaşanmakla birlikte insanlık onuru da korunmuş olacaktır. İffet, hayâ, namus gibi kavramlar bu şehvi duyguların güzel bir yansıması olarak gözükecektir. Şehvetin helal ve haram sınırlarının gözetilerek ilahi emirlere göre kontrol edilmesiyle gerçek vazifesine hizmet etmiş olacaktır. Bundan dolayı biz de çalışmamızı asrımızda çok sû-i istimale uğrayan ve gittikçe toplumda ciddi sorunlar sebep olan bu önemli konuya ayırdık.

Bu konuyu tercih etmemde gerek ders döneminde ve gerekse tez döneminde tüm destek ve katkılarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ömer PAKİŞ'e teşekkürlerimi ifade etmeyi bir borç biliyorum. İnsanın çalışmalarının karşılığı gayreti oranındadır. Muvâffakiyet ise niyet-î hâlisenin refikidir. Rabbimden niyetimin sahih olmasını istiyor, çalışmamın arzulanan hedefe ulaşması noktasında lütfûnu esirgememesini diliyorum.

Eşref İNAN

Van-2015

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.s.	: Aleyhisselam
b.	: bin
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
DİA.	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
h.	: Hicrî
Hz.	: Hazreti
İst.	: İstanbul
Ktp.	: Kütüphanesi
m.	: Mîladî
md.	: Madde
no.	: Numara
r.a.	: Radıyallâhu anh, anha
rh.a.	: Rahmetullâhi aleyh
ss.	: Sayfa sayısı
thk.	: Tahkik eden
trc.	: Tercüme eden
ty.	: Tarihsiz, baskı tarihi yok
ve dğr.	: ve diğerleri
vb.	: ve benzeri
Yay.	:Yayınevi

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun dünya hayatını sürdürebilmesi için yeme, içme, barınma; aile kurma, sevgi, saygı, güven, vb. maddî ve manevî birtakım gereksinimleri vardır. Yüce Allah, insanın dünyada rahat bir hayat geçirebilmesi için, onu birçok yetenek, his ve meyillerle donatmıştır. İnsan neslinin devam edebilmesi için karşı cinse ilgiye sebep olan şehvi arzuları yaratmıştır.¹ Bunlarla cinsel arzuları tatmin etmek, asıl gaye değil vasıtaadır; hedefi ise çoğalmadır. İnsanın yapısına yerleştirilen bu duygular kişiden kişiye derece olarak farklılık arz etmektedir. Zira şehvet, öfke, intikam gibi duygular, bazı kişilerde ifrat boyutuyla açığa çıkarken bazılarında ise daha hafif seyretmektedir. Mesela şehvet, Rabbanî bir terbiye ile kontrol altına alınmadığında ciddi ahlakî çöküşlere yol açarken, öfke de kontrolünü kaybettiğinde yeryüzünün büyük bir kısmı zulme maruz kalabilir. Bunun gibi bir çok duygunun idamesi manevi direktiflere tabi olmakla kemal noktasına ulaşabilir. Öyleyse insan gerçek mahiyetini keşfederek bu duyguları güzel bir mecraaya sevk edebilir. Kur'an'ın vasat diye tabir ettiği orta yolda² şehvi duygular, asıl istikametinde ilerlediğinde insan, yeryüzündeki gerçek vazifesini yerine getirmiş olacaktır.³ İslâm, bu duyguların varlığından insanı haberdar etmiş ve yanlış sapmaması için insana çözüm yolları sunmuştur. Dini sorumluluk, fırtınalı dönem olarak bilinen ergenlik çağıyla başlatılmıştır. İslam, çocukların odalara izinsiz girmemelerini⁴ ve çocukların yataklarının ayrılmasını emretmekle sapkınlığın yollarını engellemeye çalışmıştır.⁵

Kur'an'da evlilik teşvik edilmiş,⁶ velilerinden uygun adayların talebinin değerlendirilmesi istenmiş,⁷ erkeklerin gayr-ı meşru yollarla ihtiyaçlarını karşılamamaları için birden fazla evliliğe müsâade edilmiştir.⁸ Zinâyâ giden yollar yasaklanmış⁹ ve gözlerin bu konuda korunması emredilmiştir.¹⁰ Fuhşun yayılmaması

¹ Rûm, 30/21.

² Bakara, 2/143.

³ Zâriyat, 51/56.

⁴ Nûr, 24/58.

⁵ İbrahim Canan, *Hazreti Peygamberin Sünnetinde Terbiye*, Işık Yay., İstanbul, 2014, 309.

⁶ Ra'd, 13/38.

⁷ Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail, *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992, Nikah, 16.

⁸ Nisâ, 4/3.

⁹ İsra, 17/32.

¹⁰ Nûr, 24/36.

adına tessettür emredilmiş, kadının cinselliğini öne çıkaran ve çekiciliğini ima eden her türlü eylem yasaklanmıştır.¹¹

Teknolojideki iletişim ağlarıyla hissiyatlar üzerinde oluşturulan olumsuz etkiyle tek evliliğin bazı insanlara çözüm olmadığı görülmektedir. İhanetlerle sonuçlanan boşanmalar, zinâ ve metres hayatlar, bunu teyid etmektedir. İnternet odaklı birçok kurumun işletildiği, kadının cinselliğini daha da çekici kılan bakım ürünleri, kuaför, güzellik salonlarının artması, tahrik edici giyimlerin topluma hâkim olması işi daha da zorlaştırmıştır. Herkese ahlakî telkinlerin yapılmasıyla şehvî duyguların bastırılmayacağı da gâyet açıktır. Cariyelerin yaygın olduğu dönemlerin değerlendirilmesi olayın ciddiyetinin anlaşılmasına yardım edecektir. Geçici bir süre de olsa mut'a nikahına izin verilmesi bu hissiyatların insanları ciddi etkilediğinin kanıtı olarak gösterilebilir.¹² İnsanların daha da azgınlaşarak eşcinselliğe yönelmeleri ise insanı ürküten farklı bir boyuttur.¹³ Batı toplumunda insanı esaretine alan bu şehvî problemlerin dünyayı etkisi altına alacağı endişesinin gözardı edilmemesi gerekir.

Bütün olumsuz şartlara rağmen, meselenin ciddiyetini fark eden herkesin ebedî hayata giden bu yolculukta peygamberlerin rehberliğinde “Yusuf” ve “Meryem” iffetini model alarak yeni nesle öncülük etmesi zaruridir. Aksi taktirde ahlakî olarak korkunç bir gelecek bizleri bekleyebilir.¹⁴ Dünya hayatı nefsin bu arzularını, meşru çerçevede belirlenen sınırları korumak suretiyle sürdürülmelidir.

1.1.ARAŞTIRMANIN TEKNİK VE BİLİMSEL ALT YAPISI

İnsanda biyolojik yapı olarak şehvi arzularının uyanması, ergenlik dönemiyle salgılanan bazı hormonlarla başlar. Östrojen ve testosteron adlı bezler bedensel gelişimin devamında temel teşkil eder.¹⁵ Karşı cinse olan ilginin giderek arttığı bu dönemde birçok bedensel ve ruhsal değişime rastlanır. Bu gelişim bölgesel ve çevresel ortamlara göre farklılık arz eder. Sıcak bölgelerde ergenlik yaşı daha

¹¹ Ahzâb, 33/59.

¹² Muslim, Ebu'l-Huseyn İbnu'l-Haccac, *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992, Nikah, 21.

¹³ Ankebût, 29/28.

¹⁴ Meryem, 19/59.

¹⁵ M. Ali Bar, *Kur'ân'ı Kerîm'e ve Modern Tıbbı Göre İnsanın Yaratılışı*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1966, 75.

erken bir dönemde başlarken soğuk iklimlerde ise gecikerek devreye girer. Besin maddeleri, mizaç olarak vücut yapısına benzer hale gelerek dokulardaki değişimi sağladığından oldukça önemlidir.¹⁶ Yeme içme faaliyeti sadece midemizi ilgilendiren bir konu değil; insanın kalp, akıl, latife, öfke, şehvet ve sevgisini de etkiler.¹⁷ Günümüzde doğal besinler yerine, genetiği değiştirilmiş, gen teknolojisi ve nanoteknolojiyle üretilmiş ürünlerden kaçınmak neredeyse imkansız hale geldiğinden dengeli beslenmek ve az yemek zorunlu hale gelmiştir.¹⁸ İnsan için ahlâkî tehlikelerin en büyüğü mide şehvetidir; zira mide bir çok şehvî arzunun, ahlâkî hastalık ve âfetlerin kaynağıdır. Hatta cinsel şehveti de mide şehveti besler.¹⁹ Bu süreçten sonra mevcut temayüllerin meşru dairede yürümesi için kontrol mekanizmasına ihtiyaç vardır. Bu da Kur'ân'ın gösterdiği prensipler doğrultusunda gerçekleşir.

1.2. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI

Bir çiftle başlayan yaratılış süreci, evlilik kurumuyla insan neslinin devamını sağlamıştır. Bu çoğalmaya paralel olarak bazı sıkıntılar da meydana gelmiştir. Günümüzde teknolojinin hayatın merkezine oturmasıyla dünya bir köy gibi küçülmüş, iyi ya da kötü şeyler bir anda her tarafa ulaşabilme imkanını elde etmiştir. Tahribatın kolay olmasıyla çirkin işler oran olarak daha fazla yayılım göstermiştir. İnsanın hevâ ve heves noktasındaki mağlubiyeti onu şerre hizmet ettirmiştir. Adalet çiçeklerinin açması gereken günümüz dünyası kin, öfke ve ihtirâsla bir kan gölüne dönmüştür. Nefsanî arzular, yeşerebilecekleri alanları kolayca bulmuş; şehvet tohumlarının çabuk yayılmasıyla ahlak cephesi ciddi darbeler almıştır. Hayâ, namus ve iffet kavramları yerini ahlaksızlık ve ihânete bırakmıştır. Şehvete tapma öyle bir dereceye gelmiş, âdeta bir insanlık aybı olmuştur.²⁰ Yüce Yaratıcı insanları hayra davet için toplumda ahlâk abideleri olan ve 'ismet' sıfatını taşıyan peygamberler göndermiştir. Bu elçiler içinde bulundukları toplumun yapısını yakından bildikleri

¹⁶ İbn Sina, Hüseyin b. Abdillâh , *el-Kanun Fi't-Tıbb* I, (çeviri, Enis Kahya), Atatürk Kültür Merkezi Yay., İstanbul, 2009, 115.

¹⁷ M. Ali Bulut, *Can Boğazdan Çıkar*, Hayat Yay., İstanbul, 2012, 27-28.

¹⁸ Aidin Salih, *Gerçek Tıp*, Yazı Yay., İstanbul, 2010, 15.

¹⁹ Mustafa Çağrı, 'Şehvet', *D.İ.A.*, İstanbul, 2010, XXXVIII, 478.

²⁰ Yaşar Nuri Öztürk, *Depremi Gösterdikleri*, Yeni Boyut Yay., İstanbul, 1999, 46.

için hikmetle İlâhi emirlerin yerleşmesi için gayret göstermişlerdir.²¹ Helâller ve harâmlar tanımlaması dönemsel farklılık gösterse de ahlâk ve adalet merkezli kavramlar tüm zamanların ortak değeri olması özelliğini korumuştur.²² Şehvetin insanlar üzerindeki etkisini, tarihte eşcinsellikle tanınan Lût (a.s.) kavminde görmekteyiz.²³ Kur'ân, gerek Araplar'a ve gerek diğer milletlere ait bu yaklaşımları ele almış, özellikle kadının şehvette ana sermaye olarak kullanılması ve değersiz bir meta' haline getirilmesine karşı çıkmıştır. Günümüzde şehvet girdaplarının her tarafta tezgahlandığı esefle görülmektedir. Nitekim çocuk cinselliğinin istismarı ise bugün dünyanın hemen her yerinde ve uzak doğu toplumlarında yaşam tarzı haline gelmiştir.²⁴

Biz de çalışmamıza konu olan şehvi duyguların Kur'an, hadis ve ilgili kaynaklardan yararlanarak çözüm yollarıyla değerlendirmeye çalışacağız. İnsanlığı ciddi şekilde etkisi altına alan bu duyguların bastırılmasını değil, meşru ölçülerini sunmaya çalışacağız. Zina ve livata gibi sapkınlıkların artışıdaki mantığı tespit ederek Kur'an'ın bakış açısı çerçevesinde çözümüne katkı sunacağız.

Bu konuyu tez konusu olarak seçmemde önemli bir etkisi olan, yurt dışı seyahatlerimin birinde özellikle Almanya'da şahit olduğum olumsuz manzaralardır. Türkiye'den giden ailelerin kısa sürede o kültüre adapte olması insanı üzen bir başka boyuttur. Bir öğretmen olarak eğitim yuvalarında görmek istemediğimiz ahlak dışı izlenimler de beni bu konuda bir çalışma yapmaya beni sevk eden amillerden olmuştur. Her gün medyada kulaklarımızın duymak istemediği bir çok haber, bu araştırmaya yönelten başka bir saiktir.

Araştırmamızın amacı, bu tür ahlakî problemlerin Kur'ân'ın alt yapısındaki temel kavramlarını inceleyerek âyet ve hadisler ışığında meselenin anlaşılmasına ve çözümüne bir katkı sunmaktır. Kur'an, bu problemlerin çözümü noktasında şehvi duyguların baskısı karşısında iffet kalesi olan Hz. Yusuf vb. örnekleri model olarak göstermiştir.

²¹ Tevbe, 9/128.

²² Bakara, 2/106.

²³ Neml, 27/54-55.

²⁴ Musa Kazım İren, *Aile ve Sağlık Ansiklopedisi*, Yeni Şafak Yay., İstanbul, 505.

1.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Yaratılıştta çekirdek olarak yerleştirilen şehvi duyguların, zaman sürecinde nasıl açığa çıktığının ilmi boyutunu araştırdık. Kur’ân’da bununla ilişkili kelime ve kavramları tespit ettik. Araştırmamızın psikolojik ve sosyolojik temellerinin tespiti için ilgili bilim dalları ve buna dair yazılmış kaynaklara müracâat ettik. Kavramlar ile ilgili maddelerin geçtiği “Diyanet İslâm Ansiklopedisi”ni tarayarak konumuzu destekleyen bölümlerinden yararlandık. “Şamile” pogramının kaynaklarından, araştırmamıza ufuk açıcı kitaplara ulaştık. Günümüz insanının algılamakta güçlük çektiği meseleleri, o dönemin yapısından ipuçları vererek kavranmasına gayret gösterdik. Genel olarak bu çalışmamızda eldeki diğer kaynaklardan sentez yöntemiyle bazı sonuçlara ulaşmayı hedefledik. Tarihsel süreçte insanların şehvetleri noktasında ciddi ahlaki kayıplar yaşadığını araştırmamız arasına katarak işlemeye çalıştık. Basın ve yayından takip ettiğimiz bu sıkıntıları tahlil ederek meselenin önemine yaptığımız vurgunun gerekliliği de açığa çıkmış oldu. Esasen araştırmamızda bu konuyla alakalı geniş bir literatürle karşılaştık. Gerek tefsirler gerek kitap ve ansiklopedi maddelerinden ziyadesiyle istifade ettik. Metodolojik olarak bu kaynaklardan tüme varım yoluyla yararlanarak çalışmamızı sürdürdük. Bu çalışmanın önemine binaen yaptığımız tahliller bir probleminin tespiti ve çözümünü noktasında atılmış acizane bir adımdır.

2. GENEL MANADA ŞEHVET

Şehvet, arzu, istek, temayül, aşırı sevgi; nefsin değer verdiği cinsel arzu ve isteklerdir.²⁵ Kelime olarak çok geniş bir anlam alanını kapsayan şehvet, insan nefsinin arzuladığı, elde etmek istediği her şeyi içine almasına rağmen, konuşma dilinde daha çok cinsel arzular anlamında kullanılmaktadır. Şehvet, nefsin arzu ettiği şeylere aşırı yönelmesidir.²⁶ İnsanın doğasında bulunan tutku anlamına da gelmektedir. İnsanın hayatında önemli yeri olan şehvet, kişinin bütün davranışlarını şekillendirerek onları bir hedefe yönlendirir. İnsanın özlemlerine, çalışmalarına hep kaynaklık eder. Bu duyguyu kişinin davranışlarını tayin eden temel ihtiyaçlardan biri

²⁵ İsfahânî, Rağib Ebu’l-Kasım Hüseyin b. Muhammed, *el-Mufredat fi Ğaribi’l-Kur’ân*, I-II, (thk., Safvan Adnan ed-Dâvûdi), Daru’l-Kalem, Dimeşk, 1412, I, 496.

²⁶ Reşid Rıza, Muhammed, *Tefsiru’l-Menar*, I-XII, Heyetu’l-Mısriyyeti’l-Amme, Kahire, 1990, III, 196.

kabul etmek lazımdır.²⁷ İnsan kadına, evlada, çok miktarda altın ve gümüşe, salma atlara, davarlara, ekinlere, hulasa dünya varlığına düşkündür.²⁸ Bunlardan ne kadar çok elde etse daha fazlasına sahip olmak ister.²⁹ Bu tutkusu dizginlenmezse insan, gözü doymaz bir varlık olarak çıkar. En canavar hayvanlar bu hususta insanlarla ortaktırlar. Hattâ hayvanlar bu konuda insandan daha ileridedir. Örnek olarak deve, insandan çok yer. Horoz ve serçe insandan çok cinsel ilişkide bulunur.³⁰ Meleklerin yapılarına baktığımızda akıl sahipleri oldukları halde şehvetleri yoktur. Hayvanların şehvetleri varken akılları yoktur. Oysa insanın her ikisine sahip olduğunu görmekteyiz. Eğer insanın akli şehvetine galip gelirse, meleklerden efdal olabilir. Şehveti akla galip olsa hayvandan daha aşağı olabilir.³¹ Akılla şehvet arasında işleyen düşünce faaliyeti akla yönelirse yüksek bir enerji olur ve iyilikler üretir; şehvete yönelirse değersiz olur ve kötülükler üretir.³² Şehvetin iyi ve kötü türleri vardır: Biri bizzat Allah tarafından verilmiş, beden sağlığına yararlı olduğu düşünülen şeyleri elde etmeye yarayan şehvet, iştah; diğeri insanın kendi eyleminin eseri olan ve nefsin sırf bedenî lezzetler elde etmek için boyun eğdiği şehvettir. Kur'ân'da, *“Allah sizin tövbenizi kabul etmek ister, şehvetlerine uyanlar ise sizin büyük bir sapıklığa girmenizi isterler.”*³³ şeklinde aklın tevbeysi esas aldığında doğruya; şehvete esir olduğunda ise sapıklığa yöneldiğini ifade etmektedir. Bu da şehvete uymanın büyük meyil olduğunun göstergesidir.³⁴ Freud, bilinçaltına alınmış şehvet güdüsünün bireyin davranışlarının temelini oluşturduğunu ileri sürmektedir.³⁵ Bu meyil de dünya lezzetlerine olan düşkünlükten kaynaklanmaktadır.³⁶ Ayrıca, *“Onların ardından, namazı bırakan, şehvetlerine uyan bir nesil geldi. İşte bunlar azgınlıklarının karşılığını göreceklerdir.”*³⁷ âyeti namaz gibi Rab ile kul arasındaki münasebeti sağlayan bir ibadetin terk edilmesinin, kişiyi şehvete

²⁷ Hayati Aydın, *Kur'an'da İnsan Psikolojisi*, Timaş Yay., İstanbul, 1999, 59.

²⁸ Âl-i İmran, 3/14.

²⁹ Müslim, Zekat, 117.

³⁰ Said Nûrsî, *Sözler*, Sözler Yay., İstanbul, 2004, 317.

³¹ Bursevî, İsmail Hakkı b. Mustafa, *Ruhu'l-Beyan*, Daru'l-Fikr, Beyrut, II, 9.

³² Mustafa Çağrı, 'Şehvet', *D.İ.A.*, İstanbul, 2010, XXXVIII, 478.

³³ Nisâ, 4/27.

³⁴ Zemahşerî, Ebu'l-Kasım Muhammed b. Ömer b. Ahmed Carullah, *el-Keşşaf 'an Hakaiki Gevamidi't-Tenzil ve Uyûni'l-Akâvil fi Vucûhi't-Te'vil*, I-IV, Daru'l-Kitab, Beyrut, 1407, I, 501.

³⁵ Sigmund Freud, *Cinsiyet Üzerine*, (çeviri, A. Avni Ökkeş), Say Yay., İstanbul, 1981, 72-80.

³⁶ Taberî, Muhammed b. Cerir, *Cami'u'l-Beyan fi Te'vili'l-Âyi'l-Kur'an*, I-XXX, (thk., Ahmed Muhammed Şakir), Müessesetü'r-Risale, Beyrut, 2000, VIII, 212.

³⁷ Meryem, 19/59.

götürebileceğini belirtmektedir. Zaten gerçek namazın fuhuştan ve yasaklı şeylerden alıkoyduğu açıkça bildirilmiştir.³⁸ Çalışmamızın içeriğini Âli-İmrân suresinin: “*Kadınlardan, oğullardan, kantarlarca yığılmış altın ve gümüşten, salma atlardan, davarlardan ve ekinlerden gelen zevklere aşırı düşkünlük, insanlara süslü gösterildi. Bunlar, sadece dünyâ hayatının geçimidir. Asıl varılacak güzel yer, Allah’ın yanındadır.*”³⁹ âyeti güzel bir şekilde özetlemektedir.

Cenab-ı Hâk şehveti ve iştihâ duyulan şeyleri yaratırken helal dairesini çizerek meşru tatmin yolunu göstermiştir.⁴⁰ Yukarıdaki âyette süslü gösterilip çekici kılınan sevgi ve arzular değil, arzulanan şeyler yani kadınlar ve maddî menfaatlerdir. Kelâm bilginlerine göre âyet, sevgiyle, nefsî eğilimlerin farklı olduğunu göstermektedir. Çünkü burada isim tamlaması yapılmıştır, tamlayanla tamlanan farklı şeylerdir. Zira nefsî meyil Allah’ın fiili, sevgi ise kulların fiilidir.⁴¹ İmam Şafii şehvet-nikâh ilişkisiyle evliliğin gerekliliğini söylerken değişik arızalarla şehveti olmayanın kendisini tamamen Allah’a adayabileceğini söyler.⁴² Âyette insanlar için cazip kılınan dünyevî haz ve nimetlerin her biri ile ilgili geniş kapsama sahip olan şehvet, şöyle özetlenebilir: Karşı cinse duyulan ilgi, soyunu devam ettirme arzusu, sermaye sahibi olma isteğidir. Ayrıca kendi dışındaki varlıklara hükmetme, beğeni kazanma, makam, mevki ve şöhret sahibi olma ve hoşça vakit geçirmenin verdiği zevk, hayvansal ve bitkisel besinler ve bunlardan elde edilen ürünlerdir. Esasen bunlar toplumlara, zamana ve mekâna göre değişmeyen, insanın doğasına yerleştirilmiş arzulardır. Âyette önce insanların dünya hayatında bildikleri, yaşadıkları nimet ve hazlara, etkisi altında bulundukları cazibe merkezlerine işaret edilmiştir.⁴³ Daha sonra “İşte bunlar dünya hayatının geçici menfaatleridir. Hâlbuki varılacak güzel yer, Allah’ın katındadır.” buyurularak bunların değerinin az olduğu, asıl imrenilmesi ve arzulanması gereken şeyin Allah katında üstün bir mevki elde

³⁸ Ankebut, 29/45.

³⁹ Âl-i İmrân, 3/14.

⁴⁰ Razî, Fahrüddin Muhammed b. Ömer, *Tefsiru’l-Kebir Mefâtihi’l-Ğayb*, I-XXXII, Beyrut, 1990 VII,160.

⁴¹ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur’ân Yolu Türkçe Me’al ve Tefsir*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2003, I, 372.

⁴² Şafi-i, Ebû Abdillâh Muhammed b. İdris, *Tefsir-i İmam Şafi-i*, (thk., Ahmed b. Mustafa Ferran), Daru’l-Tedmiri, Suudi, 2006, I, 464.

⁴³ Ferid, Ahmed, *Tezkiyetu’n-Nufus*, Daru’l-Akide li’t-Turas, İskenderiye, 1993, 8.

etmek olduğu ifade edilmiştir.⁴⁴ Eğer kişiye süslü gelen sigara gibi kerih ise, terk etmesi umulabilir. Ama süslü olan şey, ona hoş görünüp cazip geliyorsa kişinin ondan dönmesi oldukça zordur.⁴⁵ Kur'an'da insana süslü gelen bu maddeler açıklandıktan sonra bunlardan daha önemli olan noktaya dikkat çekilir ki o da ahiret hayatında verilecek nimetlerdir. Zira âyette: “(Resûlüm!) De ki: Size bunlardan daha iyisini bildireyim mi? Takvâ sahipleri için Rableri yanında, içinden ırmaklar akan ebediyen kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve (hepsinin üstünde) Allah'ın hoşnutluğu vardır. Allah kullarını çok iyi görür.”⁴⁶ demek suretiyle bu ve buna benzer nimetlerin daha güzel ve hem de ebedi olduğu vurgusu yapılmaktadır.

Dünyada insana cazip gelen şeyleri ifade eden yukarıdaki âyet nazil olunca Hz. Ömer: “Ey Rabbim, şimdi, bunları bize neden süsledin?” demiş ve bunun üzerine “De ki: Size bunlardan daha hayırlısını haber vereyim mi?...” âyeti nazil olmuştur.⁴⁷ Kadınlar ve çocuklar ise onlar dünya hayatının tatlı ve çekici birer çiçeği gibidirler. Kalbi besleyip gıdalandırarak haz duyabilme özelliğine sahiptirler. “Dünya bir meta'dır. Dünyadaki en hayırlı meta' da, iyi yoldaki kadındır.”⁴⁸ hadisiyle önemli bir bakışa işaret edilmiştir.

Kantar kantar altınlarla gümüşleri sevmek, maddenin insanda ileri boyutta sevgiye sebep olduğunu gösterir. Aslında insanın mala olan düşkünlüğü onu ebedi hayata yönlendirmesini gerektirir. Zira âyette: “Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; ölümsüz olan iyi işler ise Rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.”⁴⁹ denilmekle insanın mala düşkünlüğü ve doyumsuzluğunun ahiretle tatmin yolu gösterilmiştir. İnsanın ne kadar servet ve altını olsa da daha fazlasını ister. Ölüm anına kadar doyumsuzluğu devam eder ve zamanla kazandığı servetle şımarabilir.⁵⁰ Oysa kazandığı mal onu Allah ve insanların haklarını çiğneyen bir kişi yaparsa kötüdür. Ama mal sahibi, malıyla hem Allah'ın, hem insanların haklarını öder, dinî ve vatanî görevlerini yerine getirirse güzeldir. O mal aslında insanı Allah'a bağlı kılar ve onu Allah'a yaklaştırır. Bu nimetler, insanın

⁴⁴ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur'an Yolu*, I, 372-374.

⁴⁵ Reşid Rıza, *a.g.e.*, III, 196.

⁴⁶ Âli-İmrân, 3/15.

⁴⁷ Bedrettin Çetiner, *Esbab-ı Nüzul*, Çağrı Yay., İstanbul, 2010, I, 128.

⁴⁸ Müslim, *Rada'*, 59; İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid, *Sünenü İbn Mâce*, Çağrı Yay., İstanbul, 1992, Nikah, 5.

⁴⁹ Kehf, 18/46.

⁵⁰ Şura, 42/27.

kötü işler yapmasına ve Allah'tan uzaklaşmasına neden olurlarsa şüphesiz kişiyi ziyana sevk etmiş olur ki, günümüzde görülen durum da budur. Bu durumda mal, sahibi için tehlikeli olur. Ama mal, sahibinin iyilik yapmasına vesile olur ve onu görevlerini yapmaktan engellemez, aksine ona destek olursa elbette ki onun için hayırlı olur.⁵¹

Yukarıda “arzulanan sevgi” tabiriyle ifade edilen âyette bizzat arzulanan ve canın çektiği maddî şeyler kastedilmektedir. Böylelikle bunların hırsla bağlanılan şeyler oldukları mübalağa ile ifade edilmiş ve hayvanî olan bu özellik zilleti ifade ettiği için kınanmıştır.⁵² Bu kınamayla, aslında onların değersizliklerine işaret edilerek kendilerine süslü gösterilen şeylerin arzudan başka bir şey olmadığını bildirmektedir.⁵³

Vesvese yoluyla arzu edilen şeylere duyulan eğilimleri süslemek ve güzelleştirmek bağlamında şeytânın rolüne de dikkat çekilmiştir. Nitekim Kur'an'da: *“Hani şeytân onlara yaptıklarını süslü göstermişti...”*⁵⁴ buyrulurken şeytânın aldatma yönünü açıklamıştır. Bu süsleme vesvese şeklinde olduğu gibi insan şekliyle de olabilir.⁵⁵ Durum her ne olursa olsun Kur'an, hem dini kimliği korumayı, hem de insanın dünya istifadesini meşru ölçülerde istifade edebileceğini, *“Allah'ın sana verdiğiinden (O'nun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma. Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de (insanlara) iyilik et. Yeryüzünde bozgunculuğu arzulama. Şüphesiz ki Allah, bozguncuları sevmez.”*⁵⁶ âyetiyle önermiştir. Âyet-i Kerîme'den kasıt, arzu duyulan şeylere karşı itidalli bir sevgiyi engellemek, yasaklamak değildir. Yasak olan arzulara aşırı bağlı kalmak, haddi aşmak, bunlarla akide ve dine baskın gelip ahireti ihmal edecek kadar meşgul olmaktır. Yüce Allah, *“De ki: Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti, temiz ve hoş rızıkları kim haram kılmıştır?”*⁵⁷ buyruğuyla meşru alanının hiçbir kimse tarafından daraltılamayacağını ifade etmiştir.

⁵¹ Hicazî, Muhammed Mahmud, *Furkan Tefsiri*, (çeviri, Mehmet Keskin), İlim Yay., İstanbul, I, 256-257.

⁵² Zemahşerî, *a.g.e.*, I, 342.

⁵³ Zuhaylî, Vehbe, *et-Tefsirü'l-Münir*, (çeviri, Ahmet Efe ve dğr.), Risale Yay., İstanbul, 1994, I, 151.

⁵⁴ Enfal, 8/48.

⁵⁵ Razî, *Mefâtihu'l-Ğayb*, XV, 491.

⁵⁶ Kasas, 28/77.

⁵⁷ A'raf, 7/37.

Erkek ve kadın fitrat olarak birbirlerini tamamlayan bir bütünün parçaları suretinde yaratılmışlardır. Özellikle kadın, erkeğin arzu ettiği ve ihtimam gösterdiği bir varlıktır. Erkeğin ruhunun kadınla sükûna kavuştuğuna dair Kur'an'daki: “*Size nefislerinizden, kendilerine ısınmanız için zevceler yaratmış olması, aranızda bir sevgi ve esirgeme yapması da O'nun âyetlerindendir.*”⁵⁸ ifade tarzı oldukça dikkat çekicidir. Allah'ın kudretiyle ve rahmetiyle Adem(a.s.)'a bir eş yaratması, ülfetin kendi cinsiyle olabileceğinin işaretidir. İnsandaki istek ve arzular meşru çerçevede devam edebilmesi insanın kulluğunu unutmamasına bağlıdır.⁵⁹ Bu manevî yapılanma ibadetle olduğu ve şehvete tabi olmanın kötü sonucu Kur'an'da: “*Onların ardından, namazı bırakan, şehvetlerine uyan bir nesil geldi. İşte bunlar azgınlıklarının karşılığını göreceklerdir.*”⁶⁰ ifadeleriyle dile getirilmiştir. Hayırlı bir nesilden sonra şerli bir neslin gelmesi ve özellikle yöneticilerin hevâlarına uymasıyla insanlar sıkıntıya düşmüştür.⁶¹ Asrımızda gittikçe yoğunlaşan manevi kirlilik ve özellikle iletişimde teknolojinin menfi olarak kullanılmasıyla sorunları daha da artmıştır. Evet, insanlık bir süredir fetret gibi bir devir yaşıyor. Bunalımlar ve problemlerle bocalayan çağımızın insanı âdeta bir özlem ve arayış içindedir. Kendini huzura kavuşturacak değerlerin hasretini çekiyor.⁶² Böylece itidalli olan meşru dairededeki hayat, toplumun sağlığını koruma açısından en isabetli yol olduğu anlaşılmaktadır.

2.1. CİNSELLİK GÜDÜSÜ

Doğumla birlikte gelen, öğrenme ile elde edilemeyen ve esaslı surette değiştirilemeyen, kendi türü içinde evrensel olan bir takım davranışlara “içgüdü” denmektedir.⁶³ Güdü; bir organizmanın cinsel ilişki etrafında örgütlenmiş dürtüleri, tavırları, huyları ve eylemlerinin oluşturduğu bir komplekstir. Sosyal bilim disiplinleri birbirinden, bu kompleksin içine kattıkları ve içerdikleri çeşitli unsurlara verdikleri ağırlık açısından ayrılırlar. Genellikle organizmayı, biyolojik bir ihtiyacı karşılama amacına yönelik bir davranışa iten iç güç anlamında kullanılan bir kavramdır. Anlam benzerlikleri nedeniyle güdü ve içgüdü kavramları karıştırılır veya

⁵⁸ Rûm, 30/21.

⁵⁹ Cum'a, 62/9.

⁶⁰ Meryem, 19/59.

⁶¹ Maverdî, Ebu'l-Hasan b. Ali b. Muhammed, *Teshilu'n-Nazar ve Te'cilu'z-Zafer fi Ahlaki'l-Mülûk*, Daru'n-Nehdeti'l-Arabiye, Beyrut, 139.

⁶² Ahmet Taşgetiren, *Müslüman Kalabilme Davası*, Erkam Yay., İstanbul, 2004, 100.

⁶³ Mithat Enç, *Ruh Bilgisi Sağlığı*, İnkılap ve Aka Yay., İstanbul, 1978, 96.

birbirlerinin yerine kullanılırlar. Biyolojik ihtiyaçlar, organizma için vazgeçilemez bir öneme sahip olduklarından bunları karşılamaya yönelik güçler de birincil (primary) güdüler diye adlandırılırlar. Dürtüler, birincil güdülere karşılık gelirler. Dürtünün onaya çıkabilmesi için organizmayı faaliyete geçiren veya organizmanın faaliyetini arttıran fizyolojik bir ihtiyaç olmalıdır. Fizyolojik olarak cinsellik, insanlar ve hayvanlarda neslin devamını yerine getiren önemli bir etkidir. Ülfetle, sevgiyi ve muhabbeti sağlayan hemcinsine dikkat çeker.⁶⁴ Aksi olsaydı insanlar arasındaki yakınlık zamanla azalır.

Allah Resulü hem cinsel güdüyü tatmin etmek hem de neslin devamını sağlamak için, evliliğe teşvik etmiş ve evlilikten yüz çevireni ise kınamıştır. Hiristiyanlara ait ruhbaniyet modelini yasaklayarak,⁶⁵ “*Nikah sünnetimdir. Kim sünnetimi işlemezse benden değildir. Evleniniz; ben kıyamette çokluğunuzla iftihar edeceğim. Evlenebilen evlensin, evlenemeyen oruç tutsun, çünkü oruç nefsi frenler.*”⁶⁶ hadisiyle de cinsellik güdüsünün tatmin yolunu göstermiştir.

Karı koca arasındaki ilişki, İslâm’a göre sadece zevk almaktan ibaret değildir. Aksine sevgi, merhamet ilişkileriyle insanın huzur ve sükun bulduğu, güven duyduğu bir alakadır.⁶⁷ Cinsel ilişki eşler arasında sevgiyi doğururken evlatların ise merhamete vesile olduğu söylenmiştir.⁶⁸ Ayrıca eşler arasındaki cinsî münasebet, “*Sizden birinin eşiyle olan münasebetinde sevap vardır,*” buyurur. Birisi sorar: *Ey Allah’ın Elçisi, birimiz arzusunu giderecek, ondan da sevap kazanacak, öyle mi? Allah Resulü(a.s.); haram yola başvursa, günah olmayacak mı? Aynı şekilde, helal yoldan şehvetini giderirse sevap kazanır,*⁶⁹ hadisin ifadesiyle sevap olarak değerlendirilmiştir.

Cinsî münasebette, güzel şakalar, oynama, tatlı sözler sevgi ve mutluluğu etkilediğinden, Allah Resûlü bunları da dile getirme ihtiyacı hissetmiştir.⁷⁰ Görüldüğü gibi cinsel doyumun meşru boyutta tatmin edilmesi, oldukça önem arz

⁶⁴ İbn Kesîr, Ebu’l-Fida İsmail İmadü’d-Din b. Ömer, *Tefsiru’l-Kur’âni’l-Azim*, (thk., Sami b. Muhammed Selame), Daru’t-Taybe li’n-Neşr ve’t-Tevzi’, I-VIII, Riyad, 1999, IV, 586.

⁶⁵ Nesâî, Ebû Abdırrahman b. Şu’ayb, *Sünenu’n-Nesâ’î*, Çağrı Yay., İstanbul, 1992, Nikah, 4.

⁶⁶ Müslim, Nikah, 3.

⁶⁷ Muhammed Osman Necati, *Hadis ve Psikoloji*, (çeviri, Mustafa Işık), Fecr Yay., Ankara, 2000, 32.

⁶⁸ Zemahşerî, *a.g.e.*, III, 473.

⁶⁹ Müslim, Zekat, 52; Ebû Dâvûd, Süleyman b. el-Eş’as b. İshak el-Ezdi es-Sicistânî, *Sünenu Ebî Dâvûd*, Çağrı Yay., İstanbul, 1992, Edeb, 160.

⁷⁰ Buhârî, Nikah, 9; Ebû Dâvûd, Nikah, 3.

etmektedir. İlişki esnasında erkek kendisiyle beraber eşinin de cinsel doyuma ulaşmasına dikkat etmelidir.⁷¹ Bu ilişkinin ilerleyen yaşlarda dahi gâyet önemli olduğunu bazı doktor ve psikologlar belirtmişlerdir. Cinsel açıdan aktif olan yaşlıların, bedensel ve duygusal sağlığın tadını, aktif olmayanlara göre daha çok haz aldıklarını söylerler.⁷²

İslâm, yaratılışla ciddi bir uyum gösteren fıtrat dindir, prensipleri insanın yapısına ters düşmez ve insanın yaratılışında bulunan bu güdülerini reddetmez. O, cinsellik güdüsünü hor görmez, ona kötü bakmaz, yok sayarak mahrum etme yoluna gitmez. Bununla birlikte İslâm, insanın güdülerinin doyurulmasını kayıtsız şartsız serbest de bırakmayarak güdülere hakim olmaya, onları kontrol altında tutmaya çağırır.⁷³ Bu yapının Peygamber'deki örnek algısını Nursî şöyle ifade etmiştir: "Allah Resûlü (a.s.) hilken en mutedil bir vaziyette ve en mükemmel bir surette halk edildiğinden, harekât ve sekenâtı itidal ve istikamet üzerine gitmiştir. Siyer-i Seniyyesi kat'î bir surette gösterir ki, her hareketinde istikamet ve itidal üzere gitmiş, ifrat ve tefritten ictinap etmiştir. Evet, Allah Resûlü (a.s.): *"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol."*⁷⁴ emrini tamamıyla imtisal ettiği için, bütün ef'al, akval ve ahvâlinde istikamet, kat'î bir surette görünüyor. Meselâ kuvve-i şehviyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan humud ve fücûrdan musaffâ olarak o kuvvenin medar-ı istikameti olan iffette, kuvve-i şehviyesi daima iffeti, âzamî mâsumiyet derecesinde rehber ittihaz etmiştir."⁷⁵

Şehvette her zaman için iffet orta yoldur. Karşı cinse tamamen ilgisizlik fıtratın seyrinde işlemediğini gösterirken şehvetin kişiyi kendisine köle edecek derecede olması ise ifrattır. Zira şehvet haddi aştığında kişiyi ihanet yoluna sevk eder ve gayr-i meşru ilişkilerin kapılarını aralamasına sebep olur.

Allah Resulü(a.s.), bir ikisi dışında eşleriyle ilişkisinin olmadığı düşüncesi de doğru değildir. Çünkü peygamberler de bizim gibi insandırlar ve bu güdülerin tatminine onlar da ihtiyaç duyarlar. Allah Resûlü(a.s.), fizyolojik ve sosyal

⁷¹ İzzettin Belik, *Âyet ve Hadislerle İslâmî Hayat*, (çeviri, İbrahim Küçük, Vecdi Akyüz, Salim Ögüt), Hikmet Yay., İstanbul, 1992, II, 268.

⁷² Andrew Weil, *Sağlıklı Yaşa Güzel Yaşlan*, (çeviri, Serpil Demirci), Sistem Yay., İstanbul, 2006, 258.

⁷³ Osman Necati, *a.g.e.*, 43.

⁷⁴ Hud, 9/112.

⁷⁵ Said Nûrsî, *Lem'alar*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990, 64.

ihtiyaçların nefsinde dengeleştiği normal insan örneği idi, yaratılıştan gelen bedensel güdülerini doyururdu. Yer, içer, uyur ve evlenirdi.⁷⁶

Cinsellik içgüdüğü Yüce Allah'ın insanın psikolojik ve biyolojik yapısına koyduğu önemli dürtülerden biridir. İnsanların bu dürtüyü meşru olmayan yollarla gidermemek için kendilerini kontrol etmeleri ve cinsel iffeti korumaları gerekir. Ayrıca daha önce de değinildiği gibi oruç kalkanının kullanılması tavsiye edilmiştir.⁷⁷ Yüce Allah gençlerin evlenememelerini mazeret göstererek zinâ yapmalarını yasaklayarak: “*Evlenme imkânı bulamayanlar ise, Allah lütfu ile kendilerini varlıklı kılincaya kadar iffetlerini korusunlar...*”⁷⁸ âyetiyle takınacakları tavrı açıklamıştır. Zaten Yüce Allah, onların durumundan haberdar olduğunu, zamanla evlenebilecek ekonomik imkânları onlara lütfedeceğini âyetle belirtmiştir.⁷⁹ İnananlar, günaha düşmemeleri için gençlerin evlenmelerine yardımcı olmalı,⁸⁰ mehirlerinin az olmasına ve şartların kolaylaştırılmasına gayret göstermelidirler.⁸¹

İnsanlarda cinsellik önemli bir fonksiyona sahiptir. Erkek ve dişi arasında bu birliktelik arzusu belli bir dönemden sonra güçlü bir meyle dönüşür. Bu güdü ileride ailevî yapının kurulmasına ve tesisine kaynaklık teşkil eder. Her şeyin çift yaratılması ise bu ilginin karşılıklı vuku bulması anlamına gelir. Çünkü karşılık görmeyen bir değer ya da sevginin devamlılığı düşünülemez.

İnsan neslinin devamı için cazibeye ihtiyaç vardır. Allah o cazibeyi insanın tamamlayıcısı sayılan kadına bahşetmiştir. Kadın, erkeğe göre görsel açıdan daha cazibeli bir yapıdadır. Allah Resulü(a.s.) bir hadislerinde, “*Arkamdan erkeklere, kadınlardan daha tehlikeli bir fitne bırakmadım.*”⁸² demek suretiyle bu cazibenin varlığını belirtmiş ayrıca kendisiyle sınanabilme boyutuna da dikkat çekmiştir. Hadiste geçen fitne tabiri değişik yorumlarla büyük yanılgılara sürüklediği için kadın erkek arasındaki münasebette farklı anlayışlar doğmuştur. Biri; eski ortaçağ anlayışı ki kadın tamamen erkeğin hizmetkarıdır, onunla evlenilmez, aynı sofrada yemek

⁷⁶ Osman Necati, *a.g.e.*, 47.

⁷⁷ Buhârî, Savm, 15.

⁷⁸ Nûr, 24/33.

⁷⁹ Bayraktar Bayraklı, *Kadın Sevgi ve Temel Haklar*, İşaret Yay., İstanbul, 2001, 36.

⁸⁰ Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa, *Sünenü't-Tirmizî*, Çağrı Yay., İstanbul, 1992, Fedâilü'l-Cihad, 20.

⁸¹ İbn Aşur, Muhammed Tahir b. Muhammed, *et-Tahrir ve't-Tenvir*, Daru't-Tunusiyye, I-XXX, Tunus, 1984, XVII, 218.

⁸² Buhârî, Nikah, 17.

yenilmez şeklinde bir nevi erkek hakimiyetini esas almıştır. Diğer anlayış ise bu şartların meydana çıkardığı karşıt düşüncedir. O da kadını erkekten tamamen soyutlayarak sınırsız özgürlüğe sahip kadın feminizmini doğuran anlayıştır. Her iki düşünce de kadın erkek arasındaki münasebetleri dengesizliğe sürüklemiştir.

Asrımızda kadın özgürlüğünü zirveleştiren yapı, boşanma sayılarını arttırmış bu da yüzbinlerce çocuğun tramvalar geçirerek birçok psikolojik sorun yaşamalarına sebep olmuştur. Hadis-i Şerîfteki kadının fitne oluşu sınav anlamındadır. Fitne kelimesi, “*Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız bir fitnedir. Büyük ecir ise Allah katındadır.*” ifadesiyle âyette de geçer ve imtihan vesilesi manasını taşır. Özellikle bunların hicret ve cihad gibi durumlarda engel teşkil ettiği görülmektedir.⁸³ Mekke’den Medine’ye hicret edildiğinde bazıları; ‘bizi bırakıp nereye gidiyorsunuz?’ diyerek eşlerine kızdılar. Hatta Afv b. Malik’in ailesi kalabalıktı. Avf’ın arkasından ağlayarak onu engellemeye çalıştılar. Ayrıca hadis-i şerifteki kadının fitne oluşu, kadının cinselliğinin erkeğin nefsinin, ihtirasını fazlası ile tahrik ettiği için böyle ifade edilmiştir. Yoksa erkek de kadın için bir fitne olduğu ortadadır. İkisi de birbirisi için caziptir, ama kadın, erkeğe göre çok daha cazip ve çekici yaratılmıştır. Bu sebeple harama yönelme noktasında erkek daha ihtiyatlı olmalıdır. Bu noktadaki erkeğin sınavı çok daha zordur. İslâm’ın tesettür konusundaki hükmü de bu gerçek üzerine temellendirilmiştir. İşte kadının bu cazibesi ve erkeğin kadınlara karşı zaafı,⁸⁴ topluluk için bozucu unsur olarak kullanılır. İnsanda şehvani istek; insanı lezzetlerde aşırılığa sürükleyerek istenmeyen boyutlara ulaşabilir. “Ahlâk ve hayâ mefhumunu kendisinden tamamen sıyırmış olan kadın, ihtiras sahibi erkekler için sunulur. Podyumlar, güzellik salonları, basın, yayın araçlarının çalışmaları bu noktada yoğunlaşmış durumdadır. Pek çok devletin çökmesinde dahi bazı kadınların yem olarak kullanılması gerçeği vardır.”⁸⁵ Allah Resûlü(a.s.), mü’minleri dünyevi arzu, isteklerinin, özellikle de cinsî arzularından sakındırmış bu tuzağa düşmemeleri için, “*Doğrusu dünya hayatı tatlıdır, çekicidir. Allah sizi oraya, nasıl davranacağınızı görmek amacıyla yerleştirmiştir. Dünyadan sakının, kadından*

⁸³ Razî, *Mefâtihi'l-Ğayb*, XXX, 556.

⁸⁴ Nisâ, 4/28.

⁸⁵ Salih Asğar, *Kur’ân’da Fitne Olgusu ve Modern Fitne Odakları*, Hanif Yay., İstanbul, 1994, 115-116.

sakının; İsrail oğullarının ilk imtihanı kadındı.”⁸⁶ vurgusunu yaparak ciddiyete davet etmiştir.

2.1.1. ERİLLİK VE DIŞILIK

Yaratılış süreci gerek insanda ve gerekse diğer canlılarda bir çiftle başlamıştır. Âyette insanların ikisinden nesillerini devam ettirdiği açıkça belirtilmiştir:⁸⁷ “*Ey İnsanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve ikisinden pek çok erkek ve kadın meydana getiren Rabb'inize hürmetsizlikten sakının...*”⁸⁸ Cinsiyet kromozomlarını yaratan ezeli ilim sahibi Yüce Allah, maddi sistemi bu yapıyla sürdürürken cinsiyetteki taktirin de kendi elinde olduğunu, “*Yahut o çocukları erkekler, dişiler olmak üzere çift verir, dilediği kimseyi de kısır yapar. Şüphesiz O, her şeyi hakkıyla bilendir, hakkıyla gücü yetendir.*”⁸⁹ âyetiyle dile getirmiştir.

Kadın, Cenabı Hakk'ın erkeğe denk ve birbirlerine uyumlu yapıda yarattığı bir değerdir. Nesillerin yetişmesinde önemli rol üstlenmiştir. Toplumu şekillendirme açısından oldukça önemli bir konumu da anneliğidir. Zira eşyayı çocuğa tanıtması ve dili kullanmadaki yönüyle de anne etkindir. Ancak İslâmiyet öncesi cahiliye döneminde kadın değersiz sayılıp horlanan, alınıp satılan bir meta' olarak görülüyordu. Daha ötesi diri diri gömülüyordu. Bu vahşeti Kur'an; “*Kız çocuğun hangi suçtan ötürü öldürüldüğü kendisine sorulduğu zaman;*”⁹⁰ ifadesiyle tarihin utandırıcı karelerinde yer alan ve aklın algılamada zorlandığı tabloyu dile getirmiştir. O dönemde kız çocuğa sahip olmanın verdiği utancı, eşine karşı nefreti de Yüce Allah, “*Aralarından birine bir kızı olduğu müjdelendiği zaman içi gamla dolarak yüzü simsiyah kesilir.*”⁹¹ ifadeleriyle açıklamıştır. Öyle ki kız çocuğu olana, kim rastlasa incitici sözler söylerdi ve onun içi gamla dolardı.⁹² Oysa İslâm onları yüceltmış ve kadını olması gereken konuma çıkartmıştır. Cahiliye döneminde

⁸⁶ Nevevî, Ebû Zekeriya Yahya b. Şerif, *el-Minhac Şerhü Sahihi Müslim b. Haccac*, I-XVIII, Beyrut, 1392, I, 103.

⁸⁷ Razî, *Mefâtihu'l-Ğayb*, IX, 478.

⁸⁸ Nisâ, 4/1.

⁸⁹ Şûrâ, 42/50.

⁹⁰ Tekvir, 81/8-9.

⁹¹ Nahl, 16/58.

⁹² Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr, *el-Cami' li Ahkâmi'l-Kur'ân*, I- XX, (thk., Ahmed Berdevani, İbrahim Etîş), Daru'l-Kutubi'l-Mısır, Kahire, 1964, X, 116.

kadınlar mahrum bırakıldıkları birçok toplumsal hakları elde etmişler, değer görmüş, hürmet bulmuşlardır.⁹³

Allah Resûlü(a.s.) iki kız çocuğu yetiştirmenin cennete sebep olabileceğini ifade ederken yıllardır yapılan ihmalin telafisini yapmaya çalışmıştır.⁹⁴ İnsanların gerek sosyal ve ahlakî değerleri, gerekse davranışlarına göre elde edecekleri neticeler, Allah ve Resulü tarafından açıklanmıştır. Buna göre, kimin kimden üstün olduğu, kimin doğru yolda, kimin yanlış yolda bulunduğu, ilahi beyanla anlaşılabilecek; ilahi değerler sistemine göre ölçüler tesbit edilecektir. İş böyle olunca o dönem için kadınlara açılan geniş yelpaze çok kişiyi rahatsız etmiştir. Kur'an, "*Erkek olsun, kadın olsun, her kim de mü'min olarak iyi işler yaparsa, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar.*"⁹⁵ âyetiyle kadın ve erkeğe adil davranılacağı belirtildiği gibi "*Kim bir kötülük işlerse onun kadar ceza görür. Kim de kadın veya erkek, mü'min olarak faydalı bir iş yaparsa işte onlar, cennete girecekler, orada onlara hesapsız rızık verilecektir.*"⁹⁶ âyetiyle de ceza ya da ödüle götüren yolun cinsiyet farkı olmadan yaptıkları davranışlara bağlı olduğu açıkça ifade edilmiştir.

İslâm'ın doğuşuyla beraber kadınlar cemiyetteki yerini almış, hayatın vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelmiştir. Hanım sahabilerden biri, savaşta kocasını kaybetmiş, sadece kız çocukları olduğu için de Arap örfünde bütün mirastan mahrum bırakılmıştı. Bu bayan, Peygamberi bir toplantıya davet ederek durumunu arz etmiş ve miras hukukunu anlatan âyetlerin inişinde rol oynamıştır.⁹⁷ Kimi çevreler farklı dönemlerde inananları dinden uzaklaştırmak ve dine leke sürmek gayesiyle İslam dininin kadına hiçbir hak tanımadığı kanaatini yaymaya çalışmışlardır. Halbuki İslâm başından itibaren kadına sahip çıkmış ve önceden hiçbir hakka sahip olmayan kadının elinden tutarak toplumdaki mümtaz yerine oturtmuştur. Bu suretle İslâm her türlü haktan mahrum olan kadına tüm haklarını vermiş ve hatta evlilikte şart koştuğu bazı meseleleri erkeğin yerine getirmesinin gerekliliği şöyle ifade edilmiştir: "*Bir adam bir kadınla evlenir, nikah sırasında*

⁹³ Mehmet Görmez ve dğr., *Hadislerle İslâm*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2013, VII, 305.

⁹⁴ İbn Mâce, Edeb, 3.

⁹⁵ Nisâ, 4/124.

⁹⁶ Mü'min, 40/40.

⁹⁷ Muhammed Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, (çeviri, Salih Tuğ), Yeni Şafak Yay., Ankara, 2003, 240.

kadını kendi memleketinden dışarı çıkarmama şartını kabul ederse, bilahare kadın razı olmadıkça, onu dışarı çıkaramaz."⁹⁸ İslâm, hiçbir zaman erkeğe verdiği hakkı kadından esirgememiş aksine o güne kadar bütün haklardan mahrum kalan kadına hak ettiği değeri vererek "*Mü'minlerin iman bakımından en olgun olanı ahlak bakımından en güzel olanıdır. Sizin en hayırlınız, kadınlarınıza hayırlı olanınızdır.*"⁹⁹ hadisiyle de meselenin önemine vurgu yaparak kadını onure etmiştir.

İslâm dini hiçbir bir zaman kadını aşağılamadığı gibi ataerkil bir ayrımcılığı da benimsememiştir. Bu konu Kur'an'da: "*Gerek erkekten, gerek kadından kim, mü'min olarak, iyi amel (ve hareket) de bulunursa hiç şüphesiz onu (dünyada) çok güzel bir hayat ile yaşatırız ve (o gibilere) herhalde yapageldiklerinin daha güzeliyle ecir veririz.*"¹⁰⁰ ifadesiyle ayırım yapılmadığı bildirilmiştir. Kadın nazik ve şefkatli tabiatıyla insan neslinin devamını sağlamakta ana, kendisiyle sevgi ve muhabbetle hayatı paylaşmakta eş; ana ve babaya hizmette vefalı bir kızdır. Allah, erkek ve kadını, üstlenecekleri vazifeye uygun mizaçla donatmış ve kainatın imarlarına yetkili kılmıştır."¹⁰¹

Allah Resûlü(a.s.)'ın kadınlardan erkeklere benzemeye çalışanlarla, erkeklerden kadınlara benzemeye çalışanlara lanet etmesi, eşler arasındaki rollerin çatışmamasının gerekliliğine işaret etmektedir.¹⁰² Yani erkek ve kadın her yönüyle birbirlerine karşı olan sınırları aşmamaya gayret göstermelidirler. Herkes bulunduğu konumun görev ve sorumluluklarını yerine getirmek suretiyle güzel bir aile ortam sağlayabilir.

2.2. ŞEHVET İLE DOĞRUDAN İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

Açıklayacağımız kavramlar genellikle insanın asıl gâyesini ihlâl eden, ahlâk dünyasında yer almayan ifadelerden meydana gelmektedir. Kur'an, insanın doğasında bulunan bu duyguları işlerken itidali koruma adına çözüm önerileri de sunmuştur. Biz bu çalışmamızda, şehvetle ilgili kısmı ele alacağız. Bunları da

⁹⁸ Tirmizî, Nikah, 3.

⁹⁹ Buhârî, Nikah, 1; Müslim, Nikah, 5; Nesâî, Nikah, 4.

¹⁰⁰ Nahl, 16/97.

¹⁰¹ İlhami Günay, *Kur'an'da Gençlik ve Gençler*, Pınar Yay., İstanbul, 2010, 199.

¹⁰² Buhârî, Libas, 27; Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah, *Sunenu'd-Dârimî*, İstanbul, 1992, Libas, 17.

şehvetle doğrudan ve dolaylı ilişkili olmak üzere iki kategoride inceleyeceğiz. Birinci kısmı şöyle sıralayabiliriz:

2.2.1. HEVÂ

Sözlükte “istek, heves, meyil, sevmeye, düşme” gibi anlamlara gelen hevâ kelimesi terim olarak “Nefsin, akıl ve din tarafından yasaklanan kötü arzulara karşı olan eğilimi” yahut “Doğruluk, hak ve faziletten saparak haz ve menfaatlere yönelen nefis” mânasında kullanılmıştır.¹⁰³ Hevâ’nın çoğulu ‘ehva’dır.¹⁰⁴ Sevmeye, arzulama, şeytânın insanın yaptıklarını süslemesi anlamına da gelmektedir.¹⁰⁵ Nefsin şehvete eğilim duyması olarak da ifade edilmektedir. Hevâ kökünden gelen hâviye, yukarıdan aşağıya düşen, şehvete eğilim duyan, kaprislerinin peşinde giden demektir.¹⁰⁶ Âyette, “*Hevâsını kendine tanrı edineni gördün mü?*”¹⁰⁷ ifadesiyle nefsin tapılacak kadar kutsandığına vurgu yapılmıştır. Kur’ân’da kınanan bu durum, şehvetin delile ve beyana tercih edilerek hissiyata esir oluşun bir çeşit göstegesini sayılabilir. Keyfine geleni yapan, egosunun ardından koşan; şehvetini tanrılaştıran ya da yanlış düşüncesiyle birtakım inançlar koyan ve kendi aklınca koyduğu o inanç ve gelenekleri Allah’ın dini sayıp onlara uyan anlamına da gelmektedir. “*Doğru yoldan ayrılan bir milletin heveslerine uymayın...*”¹⁰⁸ âyetine göre hevâyâ tabi olmak, Allah’ın emir ve yasaklarına muhalefet etmek olarak anlaşılmaktadır.¹⁰⁹ “*Batmakta olan yıldızın and olsun ki.*”¹¹⁰ âyetinde ise “hevâ” inmek, batmak manasında kullanılmıştır.

Hevâ, helak olmak manasında, “*Gazabım her kime gelip çatarsa helak olur.*”¹¹¹ âyetinde görülmektedir. Hevâ kelimesi, canların çektiği, arzu ettiği şeyler manası ise, “*Nefsini hevâdan nehyedene -yani arzu ettiği istekler-den, şehvetlerden alıkoyana- gelince...*”¹¹² âyetiyle ifade edilmiştir. Ayrıca rüzgârın alıp götürmesi olarak ifade edilir: “*... Allah’a ortak koşan kimse, gökten düşüp de kuşların kaptığı*

¹⁰³ Mustafa Çağrı, ‘Heva’, *D.İ.A.*, İstanbul, 1998, XVII, 274.

¹⁰⁴ Zeccac, İbrahim Ebû İshak, *Me’ani’l-Kur’ân ve I’rabuhu*, Alemlü’l-Kutub, Beyrut, 1988, II, 197.

¹⁰⁵ İbn Manzûr, Muhammed b. Mükerrrem, *Lisan’ul-‘Arab*, I-XV, Daru’s-Sâdr, Beyrut, 1415, XV, 372.

¹⁰⁶ İsfahânî, *Mufredât*, I, 849.

¹⁰⁷ Furkan, 25/43.

¹⁰⁸ Mâide, 5/77; bkz., En’am, 6/56; Casiye, 45/18; Şûrâ, 42/15.

¹⁰⁹ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, 291.

¹¹⁰ Necm, 53/1.

¹¹¹ Tâ-Hâ, 20/81.

¹¹² Naziat, 79/40; bkz. Necm, 53/23; Tâ-Hâ, 20/16; Furkan, 25/43.

veya rüzgarın bir uçuşuma attığı şeye benzer.”¹¹³ Yaratılış gayesini unutan ya da inkar eden manevi ağırlığını kaybettiğinden, rüzgarda savrulana benzetilmiştir.

2.2.2. FEVÂHİŞ

Fevâhiş, fâhişe'nin çoğuludur. Söz ve fiillerdeki çirkinlik demektir. Kötülüğü gâyet açık olan hareket ve davranış, aşırı derecede edep dışı durumlardır. İbni Esir: “genellikle yasal olmayan cinsel ilişkiler ve özellikle zinâ hakkında kullanıldığını” söyler. Buna göre zinâyâ da “fuhş” denir.¹¹⁴ Aşırı çirkin günahlar ve Allah'ın yasakladığı her şeydir.¹¹⁵ Netice olarak “fuhş” kelimesi kötü söz veya iş anlamını ihtiva etmektedir. İslâm'ın haram kıldığı veya çirkin saydığı her türlü fiil ve sözleri kapsamaktadır. Câhiliye döneminde dini içerikli bir anlamı olmadığı söylenebilir. Çünkü o dönemde kelime sadece örfün kötü saydığı eylemleri kapsıyordu. Belki de zinâ o dönemde fuhşiyattan sayılmıyordu. İslâm'da ise zinâ fuhşiyatın en kötüsü olarak ifade edilir.¹¹⁶ Fevâhiş, Kur'ân'da “Allah fenalığı emretmez.”¹¹⁷ âyetiyle ma'siyet, isyan, itaatsizlik gibi birkaç manada tefsir edilebilir. Fâhişe lafzı ile âyette “Kadınlarınızdan o fahişeyi (zinâyı) işleyenlere...” zinâ kastedilmiştir.¹¹⁸ Fâhişe kelimesiyle, erkeklere dübürlерinden yaklaşma fiili olan homoseksüellik anlamına geldiği, “Lût da, milletine şöyle demişti: “Doğrusu siz dünyada hiç kimsenin sizden önce yapmadığı bir hayâsızlığı yapıyorsunuz.” âyetinde görülmektedir.¹¹⁹ Fâhişe, ayrıca “Onlar açık bir fahişe işlemedikçe (yani, serkeşlik-itaatsizlik-isyankarlık etmedikçe),...”¹²⁰ âyetiyle kadının naşize oluşu yani serkeşliği anlamında kullanılmıştır.¹²¹ Ayrıca âyette: “Şeytân, size ancak kötülüğü, hayâsızlığı (fahşâyı) ve Allah'a karşı bilmeyeceğiniz şeyleri söylemenizi emreder.”¹²² ifadesiyle hayasızlık manasına geldiği görülmektedir.

¹¹³ Hacc, 22/31.

¹¹⁴ İbn Manzur, *Lisan'ul-'Arab*, VI, 325.

¹¹⁵ İsfahânî, *Mufredât*, I, 626.

¹¹⁶ Ahmet Çelik, *Kur'ân Semantiği Üzerine*, Ekev Yay., İstanbul, 2002, 108-109

¹¹⁷ A'raf, 7/28.

¹¹⁸ Nisâ, 4/15; bkz., A'raf, 7/33; Ahzâb, 33/30; Nûr, 24/19.

¹¹⁹ Ankebût, 29/28.

¹²⁰ Nisâ, 4/19; bkz., Tâlak, 65/10.

¹²¹ Mukatil b. Süleyman, *Kur'ân Terimleri Sözlüğü*, (çeviri, Beşir Eryarsoy), İşaret Yay., İstanbul, 2004, 161.

¹²² Bakara, 2/16.

2.2.3. SÛ'

Sû', zarar ve kötü hallere verilen isimdir. Kötü tabiat, fuhuş anlamlarına gelir. “Sizi azabın şiddetlisine uğratiyorlardı.” Âyetiyle şiddet kastedilmiştir.¹²³ “Sû' ile, “(Kral kadınlara) dedi ki: Yusuf’un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi? Kadınlar, Hâşâ! Allah için, biz ondan hiçbir kötülük görmedik, dediler. Aziz’in karısı da dedi ki: ‘Şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murat almak istemiştım. Şüphesiz ki o doğru söyleyenlerdendir.’ dedi.” âyetiyle zinâ-tecavüz manasında kullanılmıştır.¹²⁴ “Şâyet onlar sizi ele geçirirlerse, size düşman kesilecekler, size ellerini ve dillerini kötülükle uzatacaklardır. Zaten inkâr etmenizi istemektedirler.” âyetinde ise; kötü söz söyleme anlamında ifade edilmiştir. Ayrıca azap,¹²⁵ günah,¹²⁶ bir şeyin en kötüsü¹²⁷ gibi birçok anlama da gelmektedir.

2.2.4. FISK

Fısk, Allah’ın emrini terketmek, yoldan çıkmak ve isyan anlamında kullanılmıştır. Kissai ise; “dinden çıkmak” anlamı vermiştir.¹²⁸ Dinin emir ve yasaklarına aykırı davranma anlamında fıkih ve hadis terimidir. Sözlükte “taze hurma kabuğunu yarıp dışarı çıkmak, belirli bir sınırı aşmak” anlamına gelen ve İslâm öncesi dönemde daha çok bitki ve hayvanlar hakkında kullanılan bu kelime İslâm döneminde “hak yoldan ayrılma, Allah’ın emirlerine itaatsizlik etme” şeklinde daha özel bir anlam kazanmış, hem müşrik, yahudi, hristiyan ve münafıklar, hem de dinin emirlerine aykırı hareket eden müslümanlar, fısk kelimesi ve türevleriyle nitelendirilmeye başlanmıştır.¹²⁹ “Kim bundan sonra inkâr ederse onlar fâsıkların ta kendisidir.”¹³⁰ âyetiyle, küfürle hakkı gizlemek kastedilmiştir. Küfür, fısk’a göre daha genel bir mana içerir. Yani, kim Allah’ın emrini inkâr ederse zulümle fısk işlemiştir.¹³¹ Başka bir âyette: “...Yazana ve şahide zarar verilmesin. Eğer yaparsanız, mutlaka o, size bir fısk olur yani, sizin için küfür olmamakla birlikte-

¹²³ Bakara, 2/49; bkz., Ra’d, 13/18; İbrahim, 14/6; A’raf, 7/141.

¹²⁴ Yûsuf, 12/51; bkz., Yûsuf, 12/25; Meryem, 19/28.

¹²⁵ Nahl, 16/27; bkz., Zümer, 39/62, Ra’d, 13/11.

¹²⁶ Nisâ, 4/17; bkz., En’am, 6/54.

¹²⁷ Ra’d, 13/25; bkz., Mü’min, 40/52.

¹²⁸ İbn Manzur, *Lisan’ul-‘Arab*, X, 308.

¹²⁹ Ali Şafak, ‘Fısk’, *D.İ.A.*, İstanbul, 1996, XIII, 37.

¹³⁰ Nûr, 24/55.

¹³¹ İsfahânî, *Mufredât*, I, 715.

günah olur."¹³² "fısk" ile küfür olmaksızın günah işlemek kastedilmiştir. Fısk, seyyiât, kötülük manasına da geldiği, "*Haccda refes ve fısk(yani, seyyiât, kötülük işlemek) yoktur.*"¹³³ Âyetiyle belirtilmiştir. Peygambere getirileni inkar,¹³⁴ şirk,¹³⁵ isyan,¹³⁶ yalan anlamlarında da kullanılmıştır.¹³⁷ Fâsık, istikamet sahibi olmayan ve açıkça günah işlemekten sakınmayan kimse olarak açıklanır. Böylelerinin topluma tanıtılarak zararlarından korunmak amacıyla haklarında konuşmak ve yaptıkları şeyleri anlatmakta bir sakınca yoktur ve bu gıybet kapsamına girmemektedir.¹³⁸ Zira teşhirin yapılması başkalarının o günaha girmesini engelleme adına meşru bir propaganda sayılabilir.

2.2.5. MUHSANÂT

Muhsanât, eşlerine karşı iyi, iffetli, temiz olanlar anlamındadır. İyi geçimli eş anlamında kullanılır.¹³⁹ İffetliler manasında kullanılışı ise âyette şöyle geçer: "*Sizden, hür Mü'min kadınlarla evlenmeye güç yetiremeyen kimse, elleriniz altındaki mü'min cariyelerinizden alsın. Allah sizin imanınızı çok iyi bilir. Birbirinizdensiniz, aynı soydansınız. Onlarla, zinâdan kaçınmaları, iffetli olmaları ve gizli dost tutmamış olmaları halinde, velilerinin izniyle evlenin ve örfe uygun bir şekilde mehirlerini verin...*"¹⁴⁰ Muhsanât; hür¹⁴¹ ve müslüman kadınlar¹⁴² anlamlarında kullanılmıştır. Buna bağlı olarak iffetli bir kimseye zinâ iftirasında bulunma anlamında bir fıkıh terimi olan "kazf" oldukça önemlidir. Fıkıhta haddi gerektiren belirli suçlardan birinin adı olup "muhsan olan bir kimseye zinâ ithamında bulunmak veya nesebini reddetmek" şeklinde tanımlanır. Kur'ân'da kişilik hakları kapsamında iffet, şeref ve haysiyet dokunulmazlığına ayrı bir önem verilmiştir.¹⁴³ Allah Resûlü(a.s.)'nün, insanı helâk edecek olan yedi suç ve gûnahtan birinin iffetli bir kadına zinâ ithamı

¹³² Bakara, 2/282.

¹³³ Bakara, 2/197.

¹³⁴ Tevbe, 9/24, 67, 80; bkz. Bakara, 2/99; Maide, 5/29; Münâfikûn, 63/6.

¹³⁵ Secde, 32/18, 20; Âyet o günlerde müşrik olan Velid b. Ukbe b. Ebî Muayt hakkında inmiştir. Bkz., Yunus, 10/33.

¹³⁶ Maide, 5/25,26; bkz., Bakara, 2/249.

¹³⁷ Nûr, 24/4; bkz., Hucurât, 49/6.

¹³⁸ Belik, a.g.e., II, 143.

¹³⁹ İbn Manzûr, *Lisan'ul- 'Arab*, VI, 206

¹⁴⁰ Nisâ, 4/25; bkz., Maide, 5/5; Nûr, 24/23; Tahrim, 66/12; *أَحْصَيْتَ فُرْجَهَا* ile Hz.Meryem kastedilmiştir.

¹⁴¹ Nisâ, 4/24.

¹⁴² Nisâ, 4/25; bkz., Nûr, 24/4.

¹⁴³ Hamza Aktan, 'Kazf', *D.İ.A.*, Ankara, 2002, XXV, 148.

olduğunu söylediği rivâyet edilmiştir.¹⁴⁴ Hz. Âişe'ye yapılan ithamın bir iftiradan ibaret bulunduğuna dair âyet nâzil olunca Resûl-i Ekrem'in iftira kampanyasında başı çeken bir kadınla iki erkeğe kazf haddi uyguladığı rivâyet edilmiştir.¹⁴⁵ Dolayısıyla muhsanat ve kazf kelimeleri birbirinin tamamlayıcısı olarak kullanıldığı görülmektedir.

2.2.6. NÜŞÛZ

Nüşûz; yükselme, kalkma anlamına gelen, Arapça bir mastardır.¹⁴⁶ İtaatsiz kadına ise “nâşize” denir. Kadının kocasına karşı buğz edip asî olması anlamında bir İslâmî hukuk terimidir. Evlilikte eşlerin karşılıklı uyum içinde olması gerekir. Âyette, *“Erkeklerin kadınlar üzerinde meşru hakları olduğu gibi, kadınların da onlar üzerinde hakları vardır. Yalnız erkekler, onlar üzerinde daha üstün bir dereceye sahiptirler.”*¹⁴⁷ karşılıklı hak ve görevler manasında belirtilmiştir. Şu âyette ise: *“Onlarla iyi geçinir, eğer kendilerinden hoşlanmadınızsa, olabilir ki bir şey sizin hoşunuza gitmez de, Allah onda bir çok hayır takdir etmiş olur.”* ifadesiyle eşler arasında iyi geçinmenin mantığı tavsiye edilmiştir.¹⁴⁸ Geçimsizlik çıkarma, serkeşlik yapma, kocaya karşı itaatsizlik etmesi anlamı şu âyette görülmektedir: *“... “Serkeşlik etmelerinden endişelendiğiniz kadınlara öğüt verin, yataklarında onları yalnız bırakın, nihâyet dövün.”*¹⁴⁹ Nüşûz; ayağa kalkmak için doğrulmak,¹⁵⁰ hayat vermek, canlandırmak¹⁵¹ gibi anlamlarda da kullanılmaktadır.

2.2.7. VİZR

Vizr, ağırlık anlamına gelir. Günahın manevi ağırlığından dolayı sığınmaya benzetilmiştir. *أَوْزَارُ الْحَرْبِ* deyimi, harp aletleri ve yardımcı olma anlamına gelmektedir.¹⁵² Vizr kelimesi: *“böylece kıyamet günü kendi günahlarını(evzar) tam olarak, bilmeden saptırdıkları kimselerin günahlarını kısmen yüklenirler. Dikkat*

¹⁴⁴ Buhârî, Hudûd, 44-45; Ebû Dâvûd, Hudûd, 34

¹⁴⁵ Ebû Dâvûd, Hudûd, 34; Tirmizî, Tefsîr, 25.

¹⁴⁶ İbn Manzûr, *Lisan'ul-'Arab*, V, 417.

¹⁴⁷ Bakara, 2/228.

¹⁴⁸ Nisâ, 4/19.

¹⁴⁹ Nisâ, 4/34.

¹⁵⁰ Mücâdele, 58/11.

¹⁵¹ Bakara, 2/259.

¹⁵² İsfahânî, *Mufredât*, I, 867.

*edin, yüklendikleri yük ne kötüdür!*¹⁵³ âyetinde günah manasında kullanılmıştır. Vâzire kelimesi ise taşıyıcı, yüklenici ve kuvvetlendirilmiş anlamlarına gelmektedir.¹⁵⁴

2.2.8. İSM

İsm, doğrudan uzaklaştıran fiillere kullanılan bir addır.¹⁵⁵ İsm; günah olarak tercüme edildiği gibi başka kelimelerle karşılık bulabilmektedir. Aslı Farsça bir kelime olan günah ile eş anlamlıdır. Sözlükte: ‘suç’ anlamına gelir. Terim anlamı ise “Allah’ın emirlerine aykırı olan ve ahirette cezayı gerektiren iş, dini suç” manasına gelmektedir. Arapçada zenb, masiyet, cürm, seyyie, fahişe, hata, zelle vb. pek çok kelime kullanılmaktadır. Ancak bunların her birinin ifade ettiği mana diğerinden farklıdır. İsm, dinen ve fitraten sakınılması gereken şeydir ki kasdi işlenen günahı ifade eder. Günaha sevkeden faktörleri, insanın yapısında bulunan meyil ve arzularla onu dışarıdan etkileyen âmiller olmak üzere iki grupta ele almak mümkündür. İslâmiyet’e göre insan yapısında bulunan kötülüklerin kaynağı nefistir. Çünkü nefis, kötülüğü emreden ve kişiyi günaha yöneltmek için fısıltılar halinde sürekli telkinde bulunan bir güçtür.¹⁵⁶ Günaha sevkeden bir başka faktör de dünyayı ölümsüz bir hayat zannetme ve âhireti düşünmeme tavrıdır.¹⁵⁷ Kendini bu psikolojiye kaptıran insan, hayatı sadece bu dünyadan ibaretmiş gibi pervasızca hareket etme arzusuna kapılır ve hayvanî istekleri tatmin etme duygusunun baskısıyla günaha kolayca kayabilir.¹⁵⁸ Âyette, “ *Günahın açığını da gizlisini de bırakın. Günah kazananlar, kazandıklarına karşılık şüphesiz ceza göreceklerdir.*”¹⁵⁹ ifadesiyle zinâ kastedilmiştir. “İsm” kelimesi ayrıca itaatsizlik, isyan, manalarında kullanılmıştır.¹⁶⁰

2.2.9. SEYYİE

Seyyie; şer, kötülük, zina, eşcinsellik gibi manalara gelmektedir. “Seyyiat” kelimesi ise “seyyie” kelimesinin çoğuludur.¹⁶¹ Âyette, “*Onun için Allah onu, onların*

¹⁵³ Nahl, 16/25.

¹⁵⁴ Mukatil b. Süleyman, *a.g.e.*, 375, 376.

¹⁵⁵ İsfahânî, *Mufredât*, I, 63.

¹⁵⁶ Kâf, 50/16.

¹⁵⁷ Bakara, 2/95-96.

¹⁵⁸ Adil Bebek, ‘Günah’, *D.İ.A.*, İstanbul, 1999, XIV, 283.

¹⁵⁹ En’am, 6/120.

¹⁶⁰ A’raf, 7/33; bkz., Maide, 5/2; Bakara, 2/85; Mücadele, 58/9.

¹⁶¹ Mukatil b. Süleyman, *a.g.e.*, 416-417.

*tuzaklarının seyyiâtından korudu...*¹⁶² şer ve kötülük manasında kullanılmıştır. “Eğer yasaklandığınız büyük günahlardan kaçınırsanız, küçük günahlarınızı örteriz ve sizi şerefli bir yere sokarız.”¹⁶³ âyeti ise Yüce Allah’ın, insanların seyyiât denen hatalarını örtmesi ve sahiplerini değerli bir yere yani Cennet’e koyacağını belirtmiş ve bunu yasaklanan hataların büyüklerinden kaçınmaları şartına bağlamıştır. Ayrıca bu manayı teyid eden, “Göklerde ve yerde bulunanlar hep Allah’ındır. Bu, Allah’ın, kötülük edenleri yaptıklarıyla cezalandırması, güzel davrananları da daha güzeliyle mükâfatlandırması içindir. Ufak tefek kusurları dışında; büyük günahlardan ve edepsizliklerden kaçınanlara gelince, bil ki Rabbin, affı bol olandır.”¹⁶⁴ âyetiyle de benzer durum arz etmektedir. Yani Yüce Allah, büyük günahlardan ve edepsizliklerden kaçınıp ufak tefek hataları işleyenleri, engin mağfireti gereği bağışlayacağını bildirmektedir.¹⁶⁵ Yüce Allah ‘seyyiât’ ile, “Kötülükleri(seyyiâtı) işleyip dururken, ölüm kendisine geldiği zaman; ‘şimdi tevbe ettim’ diyenler ile kafir olarak ölenlerin tevbesi makbul değildir.”¹⁶⁶ şirki kasetmiştir. Aynı zamanda bu kelime azap,¹⁶⁷ darlık,¹⁶⁸ erkekle dübürden ilişkiye girme¹⁶⁹ gibi anlamlarda da kullanılmıştır.

2.2.10. BAĞY

Bağy, haddi aşma, fazlaca talep etmek ve yerilmek anlamlarına gelmektedir.¹⁷⁰ Sözlükte “haktan ayrılmak, zulmetmek, haddi aşmak” anlamına gelen bağy, fıkıh terimi olarak ifade ettiği siyasî anlamın yanı sıra “Allah’a karşı gelme, dinin çizdiği sınırları aşma” manasında dinî-ahlâkî bir terim olarak da kullanılmaktadır. Kelimenin azgınlık manası Kur’ân-ı Kerîm’de, “Karun, Musa’nın kavminden idi de, onlara karşı azgınlık etmişti.”¹⁷¹ şeklinde ifade edilmiştir. Diğer bir âyette, “Ancak insanlara zulmedenlere ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere ceza vardır. İşte acıklı

¹⁶² Mü’min, 40/45.

¹⁶³ Nisâ, 4/31.

¹⁶⁴ Necm, 53/31-32.

¹⁶⁵ Mehmet Okuyan, *Kur’ân- Kerim’e Göre Kabir Azabı Var Mı?*, Etüt Yay., Samsun, 2007, 305-308.

¹⁶⁶ Nisâ, 4/18.

¹⁶⁷ Zümer, 39/51; bkz., Nahl, 16/34.

¹⁶⁸ Hud, 11/10; bkz., A’raf, 7/168.

¹⁶⁹ Hud, 11/78.

¹⁷⁰ İsfahânî, *Mufredât*, I, 136.9/48.

¹⁷¹ Kasas, 28/76.

azap bunlaradır.”¹⁷² taşkınlık anlamıyla kullanılmıştır. Hadis-i şerîflerde hem sözlük hem de terim mânalarında geçmektedir. Dinî ve hukukî anlamlarda isyan eden kimseye bâği veya âsi denmektedir.¹⁷³ Âyette, “*And olsun ki, daha önce de fitne koparmak istemişlerdi.*”¹⁷⁴ ifadesiyle isyan ve bozgunculuk kastedilmiştir. Başka bir âyette ise, “*Çocuğu alıp kavmine getirdi, onlar: ‘Meryem! Utanılacak bir şey yaptın. Ey Harun'un kız kardeşi! Baban kötü bir kimse değildi, annen de iffetsiz değildi.’ dediler.*”¹⁷⁵ bağı ile, zinâ kastedilmiştir. Kur’an’da, “*Eğer biri diğeri üzerine saldırırsa, saldıranlarla, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar savaşınız.*” âyetiyle saldırı, tecavüz olarak da geçtiği görülmektedir: ¹⁷⁶

Bağı, inat,¹⁷⁷ zulm,¹⁷⁸ itaatsizlik,¹⁷⁹ hased, kıskançlık¹⁸⁰ gibi anlamlarda da kullanılmıştır.

2.2.11. FÜCÛR

Fücûr, haktan dönmek, doğru yolu yarıp çıkmak, isyan etmek, terbiye, edep dışı davranışlar sergilemek ve zinâ yapmaktır. Edepsizlik anlamındaki bütün kötü ve şer işler için kullanılır. Haktan ve hak dairesinden çıkmak, doğru yoldan sapmaktır. Örtüyü, özellikle de utanma ve hayâ örtüsünü veya diyanet örtüsünü yarmak manasını ihtiva etmektedir. İşte Kur’ân’da bunlara “fâcir” denilir. Çoğulu ise “füccâr” veya “fecere”dir. Hak yolundan çıkma anlamıyla da şu âyetlerde kullanılmıştır: “*Doğrusu Sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar; sadece ahlaksız ve çok inkârcıdan başkasını doğurup yetiştirmezler.*”¹⁸¹ “*İşte bunlar inkârcı olanlar, Allah'ın buyruğundan çıkanlardır.*”¹⁸² Fâcir kavramı Kur’ân’da özel bir anlam kazanmış ve ıstılâh halini almıştır. Çünkü böyle bir şahıs, hayâ, utanma veya din perdesini yırttığından, artık o kişinin önünün alınması güçleşir, her hareketi rahatlıkla yapabilir.¹⁸³ Netice olarak, lüğat anlamıyla ıstılâh manası arasında bir bağlantıdan

¹⁷² Şûrâ, 42/42.

¹⁷³ Ali Şafak, ‘Bağı’, *D.İ.A.*, İstanbul, 1991, IV, 451.

¹⁷⁴ Tevbe, 9/48.

¹⁷⁵ Meryem, 19/27-28; bkz., Nûr, 24/33.

¹⁷⁶ Hucurât, 49/9.

¹⁷⁷ İbn Manzûr, *Lisan’ul-‘Arab*, III, 309.

¹⁷⁸ A’raf, 7/33; Nahl, 16/90; Şûrâ, 42/39.

¹⁷⁹ Yunus, 10/23.

¹⁸⁰ Şûrâ, 42/14; Bakara, 2/90.

¹⁸¹ Nuh, 71/27; bkz., Muttâfîfîn, 83/7; İnfitâr, 82/14; Kıyame, 75/15.

¹⁸² Abese, 42/80.

¹⁸³ İsfehânî, *Mufredât*, I, 626.

söz edilebilir. Ancak, Kur'ân'ın “fâcir” dediği kişiler, din ve hayâ perdesini yırtarak haktan uzaklaşmış kimselerdir. Böylece fâcirler hayırla şerri birbirinden ayıran, din perdesini yırtarak, parçalayarak kötü yola sapmış ve bataklığa gömülmüş olan şahıslar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. “Allah'ın buyruğundan çıkanlar cehennemdedirler.”¹⁸⁴ Bu âyette geçen “fuccâr” kelimesi, “Rabbine karşı terbiyesizlik edip aşırı isyân ve muhâlefete sapanlar” anlamında kullanılmıştır.¹⁸⁵

2.2.12. MESS

Mess; dokunmak, temas etmek, cinsel ilişki gibi anlamlara gelmektedir.¹⁸⁶ “İnsana bir kötülük dokundu mu Rabbine yönelerek O'na yalvarır...”¹⁸⁷ âyetinde zararın dokunması anlamında kullanılmıştır. Mess kelimesinin cinsel ilişki anlamına gelmesi ise; “Ey inananlar, inanan kadınları nikâhladıktan sonra, onlarla cinsel ilişkiye girmeden boşarsanız...”¹⁸⁸ âyetiyle ifade edilirken; “Meryem Rabbim! Dedi, bana bir erkek eli değmediği halde nasıl çocuğum olur?”¹⁸⁹ kullanım şekliyle de cinsel ilişkinin zina boyutuna değinilmiştir. Çıplak deriye dokunmak ya da kadın erkek birleşmesi anlamına gelen “mübaşeret” de bununla aynı anlamda kullanılır.¹⁹⁰ Dinî-hukukî anlamda daha çok meşrû olan cinsî münasebeti ifade eden cimâ, İslâm dininde karı ile kocanın karşılıklı hak ve vecibelerinden biri kabul edilmiştir. Fıkıh bilginlerine göre taraflardan her biri bu anlamdaki eşlik görevini yerine getirmek mecburiyetindedir. Kur'ân-ı Kerîm'de karı ile kocanın birbirine karşı konumunun birer elbise, birer örtü (libâs) durumunda olduğu beyan edilerek insanın hem fizyolojik hem de psikolojik açıdan tatmin görüp huzura kavuşabilmesi için karşı cinse olan ihtiyacı vurgulanmıştır.¹⁹¹ Âyette, “Faiz yiyenler (kabirlerinden), şeytân çarpmış kimselerin cinnet nöbetinden kalktığı gibi kalkarlar...”¹⁹² ifadesiyle delilik

¹⁸⁴ İnfîtar, 82/14.

¹⁸⁵ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, I-X, Hikmet Neşriyat, İstanbul, 1992, VIII, 5642.

¹⁸⁶ İsfahânî, *Mufredât*, I, 315.

¹⁸⁷ Zümer, 39/8.

¹⁸⁸ Ahzâb, 33/49; bkz., Bakara, 2/236.

¹⁸⁹ Âl-î İmran, 3/47; bkz., Nisâ, 4/43.

¹⁹⁰ Mehmet Yaşar Soyalan, *Elmalılı Tefsirinde Kur'âni Terimler ve Deyimler*, Ağaç Yay., İstanbul, 2003, 236.

¹⁹¹ Salim Ögüt, ‘Cima’, *D.İ.A.*, İstanbul, 1993, VIII, 3.

¹⁹² Bakara, 2/275.

kasdedilmiştir.¹⁹³ Burada şeytanın musallat olması, aslında temasın farklı bir şekli olarak değerlendirilmiştir.

2.2.13. FERC

Ferc, İki şey arasındaki açıklık demektir. ‘Fercin çoğulu “fûrûc”dur. Ferc, gerek erkek, gerek kadın, kişinin iki bacağı arasındaki açıklığa da denilir.¹⁹⁴ Zamanla kadının avretine kinaye olmuştur.¹⁹⁵ Hayâ ve edep dışı şeylerin daha nezih bir ifadeyle dile getirilmesinin en güzel yolu da kinayedir. Bu sebeple Kur’ân’da ve hadislerde cinsel olgular kinaye üslûbu ile dile getirilmiştir.¹⁹⁶ Yine bu sebeple Kur’ân’da geçen “ferc” kelimesi kadının cinsel organı değil “giysinin paça aralığı” demek olup “paça aralığını korumak” ifadesiyle belirtilmiştir; “*İrzini, iffetle korumuş olanı (Meryem’i de an.) Biz ruhumuzdan üfledik; onu ve oğlunu âlemler için bir ibret kıldık.*” şeklinde belirtilerek iffet ve namusunu korumaya kinaye yapılmıştır. Bu sakınmayı ifade edilirken avret yerinin örtülmesi emrini de içerir. Aynı zamanda fûruca kinayesi, avret yerinin sınırlarını da belirler. Yani avret yeri cinsel organdan ibaret değildir. Apış arası denilen açıklık boyunca uzanır.¹⁹⁷ Üremenin ve üreme organlarının önemi neslin devamına hizmet etmesidir. Yeme içme içgüdüğü insanın yaşamını sağladığı gibi cinsî açlık olan şehvet de cinsinin devamını temin eder.¹⁹⁸ Erkek üreme organı sperm üreten testis ile meni suyunu penise taşıyan ince borucuklardan meydana gelmektedir. Kadın üreme organı ise iç ve dış üreme organlarından meydana gelir. Dış üreme organlarını başında vulva(ferc) meydana gelir. İç üreme organları ise yumurtalık, döl yatağı, rahim kanalları ve vajinadan meydana gelir.¹⁹⁹

¹⁹³ Ferra, Ebû Zekerîya Yahya b. Ziyad b. Abdillâh ed-Deylemi, *Me’ânî Kur’ân*, I-III, (thk., Ahmed Yûsuf Necatî, Muhammed Ali Neccar, Abdulfettah İsmail Şibli), Daru’l-Mısır li’t-Te’lif ve’t-Terceme, Mısır, I, 182.

¹⁹⁴ İbn Manzûr, *Lisan’ul-‘Arab*, I, 598.

¹⁹⁵ İsfahanî, *Mufredât*, I, 364.

¹⁹⁶ Bazı âyetlerde kinaye dili kullanılmıştır. Bkz., Bakara 2/223, 225; Nisâ 4/43; Yûsuf 12/23; Ahzâb 33/27.

¹⁹⁷ İsmail Durmuş, ‘Kinaye’, *D.İ.A.*, Ankara, 2003, XXVI, 35.

¹⁹⁸ Bar, *a.g.e.* 13.

¹⁹⁹ Bar, *a.e.*, 23

2.2.14. SEFAHET

Sefahet, hafiflik, ağırbaşlı olamama, cehalet anlamlarına gelir.²⁰⁰ Dünya ve ahiret işlerinde akıl yetersizliği, görüş ve fikirde hevâ ve hevese tabi olmak, akli ile değil zevk ile hareket etmektir.²⁰¹ Bu da ya budalalıktan ya da aklın hükümsüz kalmasından kaynaklanır. Çoğulu ise süfehâdır.²⁰² Rüşdün karşıtı olan sefeh ya da sefâhe “hafiflik” fıkihta aklî melekesi yerinde ve temyiz kudretine tam sahip olmakla birlikte mal ve servetini din, akıl, mantık ve iktisat prensipleriyle bağdaşmaz biçimde harcayan kimsenin tedbirsizlik halini, Şâfiî’ye göre bunun yanında kişinin fık vasfını taşımasını belirtmek için kullanılır. Bu durumdaki kişiye sefîh adı verilir. Bulûğa erdikten sonra sefeh hali devam eden kişinin hukuken sefih sayılabilmesi için Şâfiî ve Hanbelî mezhepleriyle Muhammed b. Hasan’a göre hâkim kararına gerek yoktur.²⁰³

2.3. ŞEHVETLE DOLAYLI İLİŞKİSİ OLAN KAVRAMLAR

Burada zikredeceğimiz kavramlar ise şehvetle direkt değil de dolaylı bir şekilde vasıfsal olarak ilişkilendirilebilen ya da alt yapısını oluşturan kelimelerden meydana gelmektedir. Günlük hayatta şehvetle alakalı çok sayıda kavram mevcuttur. Biz bunlardan bir kaçını ele alacağız.

2.3.1. TAYYİB VE HABÎS

Tayyib; helâl, temiz, duyguların lezzet aldığı şey, temiz yiyecekler anlamlarına gelmektedir.²⁰⁴ Habîs ise haram, pis manasında kullanılmıştır: “*Tayyibi habis ile yani, helâl mallarınızı (haramla) değiştirmeyin!*”²⁰⁵ Şu âyette “tayyib” mü’min ve “habîs” kafir anlamlarında kullanılmıştır: “*Allah mü’minleri bulunduğunuz hal üzere bırakacak değildir. Nihâyet habisi tayyibten (yani, ehl-i küfrü, ehl-i imândan) ayıracaktır.*”²⁰⁶ Tayyib kelimesi, şu âyette güzel manasında kullanılmıştır:

²⁰⁰ İbn Manzur, *Lisan’ul-‘Arab*, XIII, 497

²⁰¹ İsfahânî, *Mufredât*, I, 414.

²⁰² Soyalan, *a.g.e.*, 286.

²⁰³ Saffet Köse, ‘Rüşd’, *D.İ.A.*, İstanbul, 2008, XXXV, 299.

²⁰⁴ İsfahânî, *Mufredât*, I, 527.

²⁰⁵ Nisâ, 4/3; bkz., Maide, 5/6, 100.

²⁰⁶ Âl-i İmrân, 3/179; bkz., Enfal, 8/37; A’raf, 7/58.

“ ...Güzel sözler O'na yükselir, o sözleri de yararlı iş yükseltir...”²⁰⁷ İtikatta yanlışlık, sözde yalan, fiillerde çirkinlik gibi manaları içerir. Âyette: “*Murdar şeyleri haram kılar.*” İfadesiyle insana zararı dokunacak şeylerin yasaklandığı anlaşılmaktadır.

2.3.2. META'

Meta', dünyada insanların istifade etmesine elverişli nimet ve imkânlar için kullanılan bir Kur'ân tabiridir. Sözlükte “gelişme, en iyi duruma gelme, uzama, büyüme” gibi anlamlara gelir. Mütû' masdarından isim olmuştur. Metâ' kelimesinin çoğulu “emtia”dır. İnsanın elde edip yararlanmak istediği her türlü maddî değer ve ihtiyaç maddesi için kullanılır.²⁰⁸ Daha dar anlamda özellikle hububat nevi saklanabilir gıda maddeleri ve giyim kuşam gibi orta ömürlü, kap kacak, alet edevat ve mefruşat türü uzun ömürlü kullanım değerine sahip dayanıklı şeyler için kullanılır. Metâ ve aynı kökten mut'a kelimeleri, erkeğin eşinin geçimini sağlamak üzere ona vermekle yükümlü olduğu maddî değeri ve özellikle hanımını boşaması halinde ona ödeyeceği nafakayı ifade etmekte, ayrıca “mehir” mânasına da gelmektedir. Kadınla erkeğin belirli maddî menfaat karşılığında gerçekleştirdiği sınırlı süreli evliliğe “mut'a nikâhı”, aynı yılın hac ayları içinde umreyi ve haccı ayrı ayrı niyet ve ihramla yapmak suretiyle eda edilen hacca da “temettu' haccı” denilmektedir.²⁰⁹ Meta kelimesi, ulaşılabilecek varılacak son nokta manasında kullanılmıştır. Yüce Allah'ın Adem, Havva ve İblis'e hitaben: “*Birbirinize düşman olarak inin, yeryüzünde bir müddet için-meta' - yerleşip geçineceksiniz*” dedik.”²¹⁰ şeklinde hitapta bulunmuştur.

Meta', boşanan kadına verilen mut'a, kendisi ile yararlanılacak herhangi bir mal anlamı, “*Boşanan kadınların, ma'rûf üzere bir meta' hakları vardır. Bu, muttakiler üzerine bir borçtur.*”²¹¹ âyetiyle ifade edilmiştir. Meta', menfaatler, faydalar²¹²; demir, kurşun, kırmızı ve sarı bakır²¹³ manalarında da kullanılmıştır.

²⁰⁷ Fâtır, 35/10; bkz., İbrahim, 14/24-25.

²⁰⁸ İsfahânî, *Mufredât*, I, 757.

²⁰⁹ Mustafa Çağrı, ‘Meta’, *D.İ.A.*, Ankara, 2004, XXIX, 398.

²¹⁰ Bakara, 2/36; bkz., Enbiyâ, 21/111.

²¹¹ Bakara, 2/241.

²¹² Maide, 5/96 bkz., Nûr, 24/29; Vâkıa, 56/71-73.

²¹³ Ra'd, 13/17.

2.3.3. BULUĞ

Buluğ, kişinin çocukluk devresinden çıkıp fiilen veya hükmen cinsî ergenlik kazanmasıdır. Sözlükte “ulaşmak” anlamına gelen bulûğ, terim olarak çocuğun cinsî ve bünyevî ergenlik dönemine ulaşmasını ifade ederken bu durumdaki kimseye de bâliğ denir. Ergenlik devresi de diyebileceğimiz bulûğ sonrası dönem, kişinin çocukluktan çıkıp yetişkin insan özelliği kazandığı önemli bir hayat merhalesidir.²¹⁴ Âyette bildirildiği gibi, insan tabii ecelin daha evvel gelmemesi halinde çocukluk, olgunluk ve ihtiyarlık çağlarını geçirir. Yine Kur’ân, henüz ergenlik çağına gelmemiş çocukların soyunma ve yatma vakti olan üç vakitte yatak odalarına izinsiz girmemelerini bildirerek çocukluk çağından bahseder. Ergenlikten asıl maksat, kişinin aklî ve ruhî yönden ergen olması ise de bunun tesbiti çok zordur ve ölçüsü de oldukça değişiklik göstermektedir. Ayrıca kişinin aklî ve ruhî gelişmesiyle biyolojik gelişimi arasında kuvvetli bir paralellik de vardır. Bu sebeplerle bulûğda ‘Çocuğun fiilen veya hükmen biyolojik cinsî ergenlik kazanması’ esas alınarak bazı yönleriyle üçüncü şahısları da ilgilendiren bu konuda açık ve objektif bir ölçü benimsenmiştir.²¹⁵

Buluğ, insanın gelişiminde çocuklukla erişkinlik arasında geçen dönemi ifade eden bir kavramdır. Ergenlik için genellikle 12 ile 21 yaşları sınır kabul edilir. Bu da ergenlik döneminin, bir geçiş dönemi olmakla birlikte, çocukluktan ve erişkinlikten tamamen farklı özellikleri bulunan bir dönem olduğu kabul edilmekte, kendine özgü fiziksel ve psiko-sosyal bir yapısı olduğu anlamına gelmektedir.²¹⁶ Ergenlik genellikle cinsel uyanış ile başlar. Hipofiz bezinden salgılanan hormonla 12-14 yaşlar arasında artmakta, yumurtalıklar ve testisler bu hormona duyarlılaşmaktadır. Hastalık olması halinde cinsel istek artmış olmakla birlikte zamanla da azalabilir ya da kaybolur.²¹⁷

2.3.4. TEVBE

Tevbe, günahtan dönüp Allah’a yönelme manasında kullanılan bir terimdir. Arapçada “geri dönmek, rücû etmek, dönüş yapmak” anlamındadır ve “dinde

²¹⁴ İsfahânî, *Mufredât*, I, 144.

²¹⁵ Ali Bardakoğlu, ‘Buluğ’, *D.İ.A.*, İstanbul, 1992, VI, 413.

²¹⁶ Sigmund Freud, *Psikanaliz ve Uygulama*, (çeviri, Muammer Sencer), Say Yayınları, İstanbul, 1983, 167.

²¹⁷ Ragıp Yazır, *Görsel Sağlık Ansiklopedisi*, Görsel Yay., İstanbul, 1984, 70, 122.

yerilmiş şeyleri terk edip övgüye lâyık olanlara yönelme” biçiminde tanımlanır. Tevbe kavramı Allah’a nisbet edildiğinde “kulun tövbesini kabul edip lûtf ve ihsanıyla ona yönelmesi” mânasına gelir. Kişilerin birbirine karşı yaptıkları hatalı davranışlardan dönmesi için avf ve i’tizâr kelimeleri kullanılır.²¹⁸

Dinen kötü sayılan işlerden, sırf kötü oldukları için pişman olup vazgeçmek ve Allah'a dönmektir. Tevbe; kelimesinin sözlükteki asıl manası aslına dönmektir. Bu mana ile bağlantılı olarak tevbe, kula nisbet edildiği zaman, arızî olan günah halini bırakıp aslî olan haline dönmek anlamına gelir. Allah'a nisbet edildiği zaman da gazab bakışından, aslî olan rahmet bakışına dönmek anlamını verir. Bunun için tevbenin manasında hem kulun, günahını itiraf edip ondan pişmanlık duyarak bir daha yapmamaya kararlı olması, hem de Allah'ın da bu münacatı kabul ederek günahı bağışlaması anlamları vardır.²¹⁹ “...*O daima tevbeleri kabul ve merhamet eden olduğu için tevbenizi kabul eder*”²²⁰ gibi birçok âyet ve hadis, kişinin işlediği günahlardan dolayı pişmanlık duymasını, Allah’tan bağışlanma niyazında bulunmasını istemekte ve bunun için özendirici ifadelerle yer vermektedir. Bunun yanında başkalarının affedilmesi için dua ve istiğfarda bulunulması da emredilmektedir. Kur’ân’da meleklerin mü’minler için af dilediği ifade edilmiştir.²²¹ Ayrıca “mü’minler için istiğfar etmek” kavramı Hz. Peygamber’e nisbet edilmekte, hatta bu onun görevlerinden sayılmaktadır.²²² Hz. Nûh kendisi, ebeveyni ve evine(dinine) giren her mü’min için mağfiret talebinde bulunduktan sonra aynı talebi kadın ve erkek bütün mü’minler için tekrar etmiştir.²²³ Hz. Ya‘kûb ise oğulları için af dilemeyi vaad etmiştir.²²⁴

2.3.5. EZVAC

Ezvac, “eş” manasına gelen “zevc” kelimesinin çoğulu olup erkek ve dişi için kullanılır. Biri, diğeri ile ilgili olarak veya zıt olarak bulunan her şeye denir. Her şeyin zıddı olduğundan her şeyde çift manası kabul edilebilir. Asmaî, “Araplar,

²¹⁸ Bekir Topaloğlu, ‘Tövbe’, *D.İ.A.*, Ankara, 2012, XXXXI, 280.

²¹⁹ İbn Manzûr, *Lisan’ul-‘Arab*, I, 233.

²²⁰ Bakara, 2/54.

²²¹ Mü’min, 40/7-9; Şurâ 42/5.

²²² Âl-i İmrân, 3/159; bkz., Nisâ 4/64; Muhammed, 47/19; Münâfikun, 63/5.

²²³ Nûh, 71/28.

²²⁴ Yûsuf, 12/98.

müennes olarak zevce kelimesini hemen hemen hiç kullanmamışlardır.”²²⁵ “*Ey Âdem sen ve eşin Cennet’e yerleşin*”²²⁶ mealindeki âyette eş anlamındadır. Kadın erkeğin, erkek de kadının zevcidir. “*onlar ve eşleri...*”²²⁷ âyetiyle erkeklerin eşleri olan kadınlar için kullanılmıştır. “*Zulmedenleri, onlarla işbirliği edenleri...*” Âyeti fiillerinde aynı yaklaşım, aynı anlayış, sahipleri anlamına gelmiştir. Başka âyette ise: “*İbret alınız diye her şeyi çift yaratmışsınız.*” ifadesiyle çift genellemesi yapılmıştır. Ayrıca âyet her şeyin çift yaratıldığını ifade ederken Allah’ın tek olduğunu bildiriyor. Âlemde ise ne varsa çifttir ve zıddı mevcut olduğu söylenmiştir. Başka âyette: “*Arzı görmüyorlar mı, biz orada her kerîm zevcten (her güzel bitki sınıfından/türünden) nice bitkiler bitirdik.*”²²⁸ şeklinde ifade edilmesi ise tür anlamına gelmektedir.

2.4. ŞEHVETE GÖTÜREN SEBEPLER

İnsanları günaha sürükleyen bir çok sebep vardır. Günaha yönelme bilinçli olduğu gibi bazen de gafletle olabilir. Bazen bu kültürel etmenlerle kanunların sentezlenerek dayatılmasıyla, bazen nefsin dejerasyonu şeklinde gözükabilir.²²⁹ Bu bozulma şöyle sıralanabilir: Tesettürün engellenerek kadınlara sınırsız özgürlük verilmesi, kız ve erkek çocuklarının karışık olduğu okulların yaygınlaşması, bayan öğrencilere erkek öğretmenler ve erkek öğrencilere bayan öğretmen tahsis edilmesi, yasal olarak kürtajın serbest bırakılarak zinânın serbest edilmesi, cinsel içerikli resimler ve filmlerin serbestçe sunulması, eşcinselliğe izin verilmesi birer beşeri yapılanma olarak açıklanabilir. Diyaloglar ve saptırıcı kitaplar, telkin ve taklit, seçkin bir şahsiyetin görüşlerinin yaygınlaşıp bir ekol haline gelmesi, aile ortamının günaha müsait oluşu, zenginlik ve malî servet, fakirlik ve mülkten yoksunluk, gibi birçok sebebi de farklı bir kategoride değerlendirebiliriz. Şartlara rağmen bir müslüman elinden geldikçe hidâyet yoluna devam etmeli ve sabrı esas almalıdır. Sabrın önemli bir kısmı ise günahlara karşı direnmedir.²³⁰ Günah işlemeye cesaretlendirilme,

²²⁵ Mukâtil b. Süleyman, *a.g.e.*, 299-301.

²²⁶ A’raf, 7/19.

²²⁷ Yâsin, 36/56

²²⁸ Şu’ara, 26/7.

²²⁹ Muhsin Kıraatî, *Tüm Yönleriyle Günah ve Korunma Yolları*, (çeviri, Cevher Sâdık), Önsöz Yay., İstanbul, 2012, 65.

²³⁰ Said Nûrsî, *Mektubat*, Tenvir Yay., İstanbul, 1990, 259.

insanların günaha girmelerinde önemli rol oynar. Toplumsal yapının şekillenmesinde teşviklerin ciddi tesiri vardır. Alışkanlıklar kendine özgü mekanizmayla işler ve rutine dönüşen her süreç gibi kişiyi kendine bağlamasına sebep olur.²³¹

2.4.1. NEFİS

Nefs, anlam bakımından oldukça geniş kapsamlı bir kelimedir. Her türlü zahîrî ve batınî, dünyaya ve ahirete bakan duyuları, manevî ve aklî melekeleri, arzu ve hevesleri, ruhu,²³² canı, hayatı ve kişinin kendisi gibi anlamlara gelmektedir. ‘Nefs’ kelimesi can, insanın kendisi, kendi cinsinden olması anlamlarında kullanılmıştır.²³³ Davranışlarımıza büyük ölçüde hakim olan bir enerji kaynağı olmakla birlikte, insandaki gazap ve şehvet kuvveti gibi bütün vasıfları da bünyesinde toplayan, kişiliğimizin temelidir.²³⁴ Kur’ân’da tekil ve çoğul olarak kullanılmıştır. Çoğulu “enfus” şeklindedir.²³⁵ Nefis, insanların yaşaması, beslenip büyümesi, ilerleyip yükselmesi, çoğalıp üreyebilmesi için gayret ve enerji kaynağı olarak bize Allah’ın lûtfettiği bir varlıktır.²³⁶ Şu âyette, “*Başka değil, zanna ve nefislerin (yani, kalblerin) hevâsına tâbi oluyorlar.*”²³⁷ kalbler manasında kullanılmıştır. Nefse çok değişik tanımlamalar da getirilmiştir. İlim ehline göre nefisten maksat kişilerde bozuk niteliklerle, verilen huylar ve bozuk davranışlardır.²³⁸ Bu davranışlar kazanımla olabildiği gibi yaratılıştan da gelmiş olabilir. “*Mücahit, Yüce Allah’a itaat yolunda nefsinin isteklerine karşı mücadele eden kimsedir,*”²³⁹ hadisiyle batıl şeyleri temsil eden veya batıla götüren nefsi isteklerle mücadele cihat sayılmıştır. Ayrıca başka rivâyette ise, “*Akıllı insan nefsinin hesaba çeken ve ölümden sonrası için çalışan kişidir. Aciz insan da nefsinin hevâ ve hevesine tabi kılan ve Allah üzerine temennide bulunan kişidir.*”²⁴⁰ demek suretiyle akıl ile nefis arasında, hayatın her sürecinde sürekli bir çatışma olduğu görülmektedir. Onun içindir ki;

²³¹ Nasuh Mahruki, *Kendi Everest’inize Tırmanın*, Alfa Yay., 13. Baskı, İstanbul, 2013, 70.

²³² İsfehânî, *Mufredât*, I, 818.

²³³ Tevbe, 9/128.

²³⁴ Aydın, *Kur’an’da İnsan Psikoljisi*, 120.

²³⁵ Muhammed Fuad, *el-Mu’cemu’l-Müfrehes li Elfazi’l-Kur’ân’il-Kerîm*, Mektebetu’l-İslâmiyye, İstanbul, 1982, 711-713.

²³⁶ Ayhan Songar, *Çeşitleme*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul, 1981, 25.

²³⁷ Necm, 53/23; bkz. Yûsuf, 12/53; İsra, 17/25.

²³⁸ Duhamî, Ali b. Muhammed, *Nefisle Cihad*, (çeviri, Ayşegül Özdemir), Polen yayınları, İstanbul, 2006, 11.

²³⁹ Tirmizî, *Fedâilü’l-Cihad*, 2.

²⁴⁰ Tirmizî, *Sıfatu’l-Kıyame*, 26; İbn Mâce, *Zühhd*, 31

hadislerde cennet nefsin hoşlanmadığı şeylerle, cehennem ise nefsin arzu ettiği şeylerle kuşatılmış olduğu belirtilmiştir.²⁴¹

İnsanlar, melekler gibi yaratılışları icabı günden korunmuş değildir.²⁴² Faziletleri olduğu gibi günah ve suç işleme kabiliyetleri de vardır. İnsanın diğer mahlukattan üstün kılınması, nefsanî arzularıyla yaptıkları mücadeleden kaynaklanmaktadır. Âyette, “ *Sonra da ona iyilik ve kötülük kabiliyeti verene and olsun ki, kendini arıtan saadete ermiştir. Kendini fenalıklara gömen kimse de ziyana uğramıştır.* ”²⁴³ ifadesiyle kişinin tercih ve meyilden ziyade bilinçli bir aksiyon olan iradesine atıfta bulunurken, iyilik ve fenalığın doğuracağı sonuç da belirtilmiştir.²⁴⁴

Geçmişte olduğu gibi günümüz toplumlarında sık sık rastladığımız ahlakî yozlaşmaların temelinde insanın iradesini basiretsizce kullanarak nefesine boyun eğmesi ve onun sınırsız arzularına esir duruma düşmesi yatmaktadır. Şu da bir gerçektir ki, dinî ve ahlakî kaygıların bireysel ve toplumsal yaşamdan tecrit edilmeye çalışılması, nefsi tahrik eden unsurların her geçen gün artması, modern zamanın insanı için, nefisle mücadeleyi daha da zorlaştırmıştır.²⁴⁵ Allah’ın gönderdiği yasalar özellikle nefsin arzu ve isteklerini dengelemek için gelmiştir. İnsan bu ilahi kanunlara uygun işler yaptığı ölçüde asıl hedefine ulaşmış olur. Bu nedenle şer’i hükümlerden birini yapmak, bin yıl riyazetten üstün olduğu söylenmiştir.²⁴⁶

Nefsin cinsellik boyutuyla acizliğini ifade eden özelliğine ise Kur’ân şöyle değinmiştir: “ *Oruç tuttuğunuz günlerin gecesi kadınlarınıza yaklaşmanız size helal kılındı, onlar sizin örtünüz, siz de onların örtülerisiniz. Allah, nefsinize güvenemeyeceğinizi biliyordu, bu sebeple tevbenizi kabul edip sizi affetti; artık onlara yaklaşabilirsiniz...* ”²⁴⁷ Âyette orucun terbiye etmesine karşılık, iftar ve imsak arasındaki süreçte kadınlara yaklaştırmaya müsaade edilmesi insan zaafının birer göstergesi olarak tanımlanabilir. Hz. Âişe den gelen rivâyette, “*Allah Resûlü (a.s.)*

²⁴¹ Buhârî, Rikak, 28; Müslim, Cennet, 1.

²⁴² Tahrîm, 66/6.

²⁴³ Şems, 91/8-10.

²⁴⁴ Hayatî Aydın, “Kur’an’da İrade Azm ve Tevekkül”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VIII-2, Samsun, 2008, ss., 53-57

²⁴⁵ Mehmet Görmez ve dğr., *Hadislerle İslâm*, I, 435.

²⁴⁶ Serhendî, Ahmed Faruk, *Mektubat*, (çeviri, Metin Zirek), Yeni Şafak Yay., İstanbul, 156.

²⁴⁷ Bakara, 2/187.

oruçlu iken beni sever ve okşardı. O sizden kendisine en güvenen kimse idi."²⁴⁸ denmesiyle bu zaafın var olduğu ancak Peygamberdeki boyutunun ilahi bir terbiye ile kontrol edildiği anlaşılmaktadır.

2.4.2. ŞEYTÂN VE SAPTIRMASI

Şeytân, Arapça "şetane" kökünden rahmetten uzaklaştı, haktan uzak oldu; "Şâta" kökünden ise, öfkeden tutuşmak,²⁴⁹ helak olacak hale geldi gibi manalara gelip insanlardan, cinlerden ve hayvanlardan isyan eden ve zarar veren her şeyin adı olmuştur.²⁵⁰ İslam literatüründe her türlü kötülüğün isteklisi ve süsleyicisi olarak tarif edilen şeytân, azgınlıkta mensup olduğu sınıfın dışına çıkmış insan, cin ve hayvanlara verilen bir cins isimdir.²⁵¹

Şeytân azgın bir kurda benzer. İnsan ne kadar sakınsa da dolaşıp gelerek yine saldırır. İşte insanoğlunun nefis denen sinsi düşmanı bu derece korkunç ve tehlikelidir. Öyle ise ona karşı durabilmesi için aklı başında olan bir kimsenin şiddetli tedbirler alması, uyanık olması, onun çirkin arzularına boyun eğmemesi şarttır."²⁵² Onun dostluğu, inanan insanları Allah'ın istemediği şeylere teşvik etmekten başka bir şey değildir.²⁵³ Âyette: "*Bir zaman biz meleklerle: Âdem'e secde edin! demiştik. Onlar hemen secde ettiler yalnız İblis hariç. O, diretti.*" denmesiyle şeytânın isyana teşvik ettiği anlaşılmaktadır. Bu anlayış şeytâna, Allah'ın huzurundan kovulma, rahmetinden ümit kesme ve kıyamete kadar O'nun lânetini hak etme dışında hiçbir şey kazandırmamıştır. Şeytanın his ve duygularıyla hareketi, kendi nefsi te'vilini Allah'ın emrine tercih etmekle insanın üstünlüğü gerçeğini kabul etmesini engellemiştir. Çünkü bu secde emri yalnız Âdem'in şahsına değil, insan nev'ine verilen bir şereftir.²⁵⁴ Bunun üzerine: "*Ey Âdem! dedik, bu, hem senin için hem de eşin için büyük bir düşmandır. Sakın sizi cennetten çıkarmasın; sonra yorulur, sıkıntı çekersin! Şimdi burada senin için ne acıkmak vardır ne de çıplak kalmak. Yine burada sen, susuzluk çekmeyecek, sıcaktan da bunalmayacaksın.*" ifadeleriyle Hz.

²⁴⁸ İbn Mâce, Sıyam, 19; Ebû Dâvûd, Sıyam, 33.

²⁴⁹ Ebu'l-Beka, Eyyub b. Musa Huseynî, *el Külliyyat Mu'cemun Fi'l Mustalahat ve'l-Furuki'l-Luğavi*, (thk., Adnan Derviş-Muhammed Mısıri), Müessesetü'r-Risale, Beyrut, 540.

²⁵⁰ Mehmed Hulusi İşler, *Nefis ve Şeytân*, İşler Yay., Konya, 106.

²⁵¹ Aydın, *a.g.e.*, 78.

²⁵² Suyutî, Celaluddin Abdurrahman b. Ebi Bekr, *Camii's-Sağır ve Tercümesi*, I-II, (çeviri, Münire Aydın), Aydın Yay., İstanbul, 1993, I, 202-203.

²⁵³ Remzi Kaya, *Kur'an'da Dostluk İlişkileri*, Ayışığı Kitapları Yay., İstanbul, 2000, 54.

²⁵⁴ Yazır, *a.g.e.*, III, 2129.

Adem bilgilendirilmiş ve şeytânın neler yapabilecekleri uyarısı da yapılmıştı. İlahi ikazlara rağmen şeytân hile, yalan ve aldatma silahını kullanarak her fırsatta insanı alt edebilecek vesveseler üretir. Vesvese ise insanı mutsuzluğa sev keden ve hayatı hayatı bunalımlara sürükleyen hususlardan biridir.²⁵⁵

Şeytânın başka bir görevi insanı yanlışla yönlendirerek yaptıklarını süslü göstermektir. Aldatmak için yalanları orjinal kılıflarla sunarak ikna eder. Nasıl ki Yusuf'un kardeşleri 'yalancı kan' diye ifade edilen sahte gömlekle babalarını kandırmaya çalışmışlardı. İfadelerinde "...doğru söylesek de bizi inanmayacaksınız"²⁵⁶ şeklinde savunmaları ise farklı bir ikna metodu olduğu anlaşılmaktadır. Şeytân kademeli olarak saptırmayı esas alır. Zira aldatması bir çabanın sonucudur. Yalan, hile, vesvese gibi her çeşit silahın kendisinde olması hedefine ulaşmasında asıl etkindir. Ali b. Talha'dan gelen rivâyete göre Bedir günü, İblis bir grupla ve elinde bir sancakla Beni Müdlic kabilesinden birinin suretinde girdi, Süraka b. Malik şeklinde müşriklere gözüdür ve müşriklere yardımcı olacağını söyledi. Peygamberimiz elinde bir avuç toprağı müşriklerin yüzüne atınca bunlar Şeytânla beraber kaçtılar. Cebrail şeytâna yönelince İblis elini tuttuğu müşriki bırakarak kaçtı. şeytâna neden kaçyorsun denildiğinde: "Doğrusu sizin görmediğinizi ben görüyorum ve şüphesiz Allah'tan korkuyorum, Allah'ın azabı şiddetlidir" dedi.²⁵⁷ Buradan anlaşılan şeytânın insan suretine girerek aldatma rolünde gözükmektedir.²⁵⁸ Şeytân vesvesesiyle insanlara etkileyerek olumsuz faaliyetlere sürükleyebilmesidir.²⁵⁹ Aşağıdaki rivâyette ise cinsel ilişki sırasında bile şeytân'ın hazır olduğu belirtilmiş ve korunma için dua edilmesi tavsiye edilmiştir. İbn Abbâs (r.a.)dan gelen rivâyete göre Allah Resûlü (a.s.) şöyle buyurdu: "*Sizden biriniz eşiyle cinsel ilişkide bulunacağı zaman şöyle desin: 'Allah'ın adıyla Allah'ım! Bizi Şeytândan uzak kıl ve onun şerrinden koru bize vereceğin neslimizden şeytânı ve şerrini uzaklaştır' der ve o ilişkiden bir çocuk meydana gelirse şeytân ona zarar veremez.*"²⁶⁰

²⁵⁵ Hayati Aydın, Kur'an ve Sünnet Işığında Vesvese ve Şüphe, *Kur'an Mesajı İlmî Araştırmalar Dergisi*, I-10,11, 12, İstanbul, 1998, ss., 128-136.

²⁵⁶ Yûsuf, 12/17-18.

²⁵⁷ Taberî, *Cami'ü'l Beyan*, XIII, 7.

²⁵⁸ Müslim, Nikâh, 9; Ebû Dâvûd, Nikâh, 44; Tirmizî, Nikâh, 9.

²⁵⁹ Celal Kırcı, *Kur'an'ı Kerim'de Fen Bilimleri*, Marifet Yayınları, İstanbul, 1984, 201.

²⁶⁰ İbn Mâce, Nikah, 16.

Kur'ân'ı Kerîm; Hz. Âdem'in şeytâna uyarak işlediği hata dolayısıyla tevbe etmesiyle Rabbinin onun bu hatasını bağışlamasından sonra ona dünyaya inme emri ve halifelik görevinin verildiğini belirtir. Verilen hilâfet görevi, yeryüzünün imar edilip nimetlerinden faydalanılmasını gerektirir. Halbuki dünya hayatı; iman ve ibadetin ulviliğine denk olmayan bir oyalanmadan ibarettir.²⁶¹ Asıl hayat ise âhirettedir. Dünya, sadece İslâm'ı yaşamak, İslâm'ı hâkim kılma mücadelesi vermek ve Allah'ın yolunda çalışmak içindir. Dünyaya bağlılık, sonu hüsrarla bitecek bir maceradan ibarettir. Bu aldatmanın her zaman olabildiği, *“Ey insanlar, Allah'ın va'di gerçektir. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve o aldatıcı (Şeytân) Allah'ın affına güvendirmek sureti ile sizi aldatmasın.”* âyetinden anlaşılmaktadır.²⁶² Herşeye rağmen şeytânın insanlar üzerinde gerçek bir hakimiyeti olmadığı da belirtilmiştir.²⁶³ Şeytânla Âdem ve Havva arasında geçen hadiseden sonra Yüce Allah, Şeytâna karşı tedbirli olmaları için insanları bu tehlikeye karşı uyarılmıştır. Şeytândan korunmanın yolu, *“Allah'tan korkanlar, kendilerine Şeytândan bir vesvese dokunduğu zaman Allah'ı ve azabı düşünürler. Bakarsın ki, onlar hemen doğru yolu bulup Şeytânın vesvesesinden kurtulmuşlardır.”*²⁶⁴ şeklinde belirtilmiştir. Gayr-i meşrû isteklerin insanoğlunun benliğine işlemesi gibi, Şeytânın tasallutu da etine ve kanına karışarak her taraftan insanın kalbini muhasara altına almıştır. Allah Resulü bu olumsuz etkiyi kırmak için şöyle buyurmuştur: *“Şüphesiz Şeytân, âdemoğlunun damarlarında, kanın dolaştığı gibi dolaşır. Onun dolaştığı yolları açlıkla (oruç) daraltınız.”*²⁶⁵ İnsanı kulluk yolundaki mücadelesinin önemli bir kısmı şeytanın vesvese ve hilelerine karşılık direnmesidir. Her an istiaze ile Rabbinden dua silahıyla destek almalıdır.

2.4.3. BATILI TASVİR

Dil, kelimeyi kulağa boşalttığı anda beyin onu değerlendirir ve ona göre tepkisini koyar. Güzel sözlerin insan üzerindeki tesiri oldukça fazladır. Eğer bu sözler şehvete dairse insanı olumsuz etkileyebilir. Bu sözler yanlış çağrışımlarla hayal dünyasında menfi dokumalar yapar. Dolayısıyla her çeşit cinsel tanımlama ve tasvir batıla açılan bir kapı olarak görev yapabilir. Hanif olan dininin yasaklarından

²⁶¹ En'am, 6/32.

²⁶² Fatır, 5/35.

²⁶³ İsra, 17/65.

²⁶⁴ A'raf, 7/201.

²⁶⁵ Buhârî, Ahkâm, 21; İtikâf, 11, 12.

biri de kadının kocasına, başka bir kadını görüyormuş gibi vasfederek anlatmasıdır. Kocasına vassettiği kadının güzelliğini anlatır o da kendisini kadına bakıyormuş gibi hisseder.²⁶⁶ Dolayısıyla karı kocanın, zaruret olmadıkça cinsel ilişki biçimlerini başkalarına anlatmaları çirkin sayılmış ve ahlak dışı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bu açıklamalar kalpte istenmeyen hislerin uyanmasına vesile olurken, kişiyi bir fitnenin çukuruna davet eder. Hüdhüd Sebe melikesinden haber getirince Hz. Süleyman’a “Ben, onlara (Sebe halkına) hükümdarlık eden, kendisine her şeyden bolca verilmiş ve büyük bir tahtı olan bir kadın gördüm.”²⁶⁷ âyetiyle kadın hakkında bir tasvir yapar. Bu tasvirle o Melike’ye zihinde ilgiye sebep olabilecek tanımlama yapılmıştır. Bu ve benzeri tasvirler saf ve masum zihinlerde bilinçaltı cephesini yaralar. Peygamberimiz(a.s.): “Şüphesiz ki, kıyâmet gününde, Allah’ın katında, emanete hiyanetin en büyüklerinden biri, karı koca beraber düşüp kalktıktan sonra, kocasının kadının sırrını yaymasıdır” buyurmuştur.²⁶⁸ Toplum içinde cinsel içerikli hikaye, fıkra ve espriler de zihinlerde menfi tesir yapar. Zihin batıl ile uğraşırken hayali fâsık yapar.²⁶⁹ Toplumsal hayatta basın, yayın ve tüm iletişim araçlarıyla gerek görsel ve gerekse yazı dili ile yapılan her çeşit cinsel tanımlamayla, çok kişi zarar görebileceğinden dinen bunların paylaşımı uygun değildir.

2.4.4. HARAM NAZAR

Allah’ın kullarına verdiği önemli ikramlardan biri de görme nimetidir. Bu ikrama âyette; “Ona iki göz vermedik mi?”²⁷⁰ ifadesiyle dikkat çekilmiştir. Şükürle bu nimete mukabele edilmemesi, “Size işitme(duyusu), gözler ve gönüller verdi. Ne kadar az şükrediyorsunuz.”²⁷¹ âyetiyle nankörlük olarak belirtilmiştir.²⁷² Göz nimeti sayesinde insanoğlu kainattaki âyetleri mütalaa eder. İnsanın ilmi elde etmesi ve güzel icatlara imza atması yine göz nimetiyle gerçekleşir. Kuşkusuz Allah’ın yaratmasındaki güzelliği anlama; “Rahman’ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk

²⁶⁶ Adil Fethi Abdullah, *Kadınların Hafife Aldığı Haramlar*, (çeviri, Said Ramazan), Polen Yay., İstanbul, 2006, 57.

²⁶⁷ Neml, 27/23.

²⁶⁸ Müslim, Nikah, 123, 124; Ebû Dâvûd, Edeb, 32.

²⁶⁹ Said Nûrsî, *Mesnevi-i Nûriye*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990, 175.

²⁷⁰ Beled, 90/8.

²⁷¹ Mülk, 67/23.

²⁷² İbrahim, 14/7.

göremezsın. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlaklık görüyor musun?” Sonra tekrar bak; bakışların aciz ve bitkin halde sana dönecektir.”²⁷³ âyetiyle ifade edilmiştir.

Lokman (a.s.)’ın: “Öyle bir zaman gelecek ki, o vakit, hikmetli bir göz bulunmayacak.” dediği rivâyet edilmektedir.²⁷⁴ Diğer bir taraftan ise gözün sahibi olan Yüce Yaratıcı, onun seyir alanı dışındaki yasağa da dikkat çeker: “*Mü’minlere söyle gözlerini (harama bakmaktan) kaçındırsınlar ve ırzlarını korusunlar. Bu onlar için daha temizdir.*”²⁷⁵ “*Mü’min kadınlara söyle gözlerini (harama bakmaktan) kaçındırsınlar ve ırzlarını korusunlar.*”²⁷⁶ Ayrıca kadınları da bu emre tabi kılmıştır. Onların erkeklere bakarken kendilerinde kötü bir meyil oluşmaması için başlarını hemen eğmelerinin gerekliliği emredilmiştir.²⁷⁷ Zaten iffete yakışan davranış da budur. Yukarıdaki âyette, bazısı ve bir kısmı anlamına gelen “min”(harfi ceri) kullanılmıştır. Alimlerin çoğu bunun haram olan şeylerden bakışı indirmek ve sadece helal olan şeylere bakmak ile yetinmek olduğunu söylemişlerdir. Bu âyet, bakılması helal kılınan kimseler dışındakilere bakmanın haram olduğuna da delildir.²⁷⁸

Gözü indirme emrinin, ırzı korumakta önce gelmesinin sebebi, bakışın, zinânın aracısı ve günahların öncüsü olmasından kaynaklanmaktadır.²⁷⁹ Bakıştaki afet çok şiddetlidir ve neredeyse ondan korumak mümkün değildir. Bu yüzden afet ve bela gerçekleşmeden önce haram nazarı engellemek gerektiğine; “*Fazl, Resulullah’ın terkisindeydi. Hasevli bir kadın geldi. Fazl, kadına, kadın da Fazl’a bakmaya başladı. Allah Resûlü(a.s.) Fazl’ın yüzünü başka yöne çevirdi.*”²⁸⁰ hadisiyle işaret edilmektedir. Bazı tefsirlerde nazar, şeytânın elçileri olarak adlandırılmakta ve şehveti uyandırıp günaha sevk edenin de bakış olduğu söylenmektedir. Âyette önce erkekleri söylemesi, erkeğin kadına bakmasının, kadının erkeğe bakmasından fitnece daha fazla olduğunu göstermektedir.²⁸¹ Kişi gözünü ve ırzını koruduğunda kötülükleri işleyen kimselerden temiz ve beri olur. Bazı rivâyetlerde sorumluluğun

²⁷³ Mülk, 67/3-4.

²⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *Kitabü’z-Zühd*, (çeviri, Mehmet Emin İhsanoğlu), İz Yay., İstanbul, 1993, II, 157.

²⁷⁵ Nûr, 24/30.

²⁷⁶ Nûr, 24/31.

²⁷⁷ Zemahşerî, *a.g.e.*, III, 229.

²⁷⁸ Maktarî, Muhammed b. Zeyd, *Göz Zinası ve Korunma Yolları*, (çeviri, Nûrgül Özdemir), Polen Yay., İstanbul, 2007, 11.

²⁷⁹ Müslim, Edeb, 17.

²⁸⁰ Buhârî, 4/21.

²⁸¹ Hatib, Abdulkerîm Yunus, *Tefsiru’l-Kur’ân li’l-Kur’ân*, Daru’l-Fikr, Kahire, IX, 1263.

önemine şöyle değinilmiştir: “Yollarda oturmaktan sakınınız, dediler ki: ‘Ya Resulullah, birbirimizle konuşmamız için oturmamız gerekiyor.’ Hz.Peygamber(a.s.) şöyle dedi: ‘Eğer ille de oturacaksanız yolun hakkını verin.’ ‘Onun hakkı nedir?’ dediler. O: ‘Bakışı indirmek, başkalarına eziyet vermemek, selamı almak ve emri bil ma’ruf, nehyi anil münkerde bulunmaktır.’”²⁸²

İbn Kayyim’e göre, insanın başına gelen olayların çoğu gözün şahitliğiyle gerçekleşir. Çünkü bakış, en basit bir çağrışımla düşünceyi akla taşır. Düşünce arzu ve istekleri doğurur. Bu ise azmetmeye dönüşür ve sonunda nazar olayı gerçekleşir.²⁸³ Oysa kişi bakışı indirmekteki sabrı göstermesi, sonradan meydana gelecek acılara katlanmasından daha kolaydır. Bunca ifsada karşı demir gibi sebat etmek gerekir. Bir meclise güzel bir bayan girdiğinde riya, haset ve rakabetle yatmış olan hevesler birden bire uyanarak kişiyi harama götürür.²⁸⁴ Kadının cinselliğini öne çıkaran bütün halleri, giyim ve kuşamı gözde olumsuz etkiler doğurmasını, bazen mazeret olarak sunanlar da çıkmıştır.²⁸⁵ Hakikatte ise bahaneleri sadece nefsi arzularına mağlubiyetlerinin ifadesidir. Bundan dolayı erkekler gözlerini korumada aşırı ciddiyet gösterme zorunlulukları vardır. Peygamber zamanında bir kısmı,²⁸⁶ “Bana izin ver ve beni fitneye katma” der. Haberin olsun, onlar fitnenin (ta) içine düşmüşlerdir. Hiç şüphesiz cehennem, o inkâr edenleri mutlaka çepeçevre kuşatıcıdır.”²⁸⁷ demekle bu durumu cihada gitmemelerine gerekçe gösterdikleri görülmektedir.

Bakışın şerrinden sakınmak oldukça önemlidir. O nice abidleri helak etmiş, nice zahidlerin azmini yok etmiştir. O zehirli ok kalbe sirâyet eder ve görünüşte açığa çıkmadan gizlice yapacağını yapar. Bakış afetlerin sebebidir, ancak erken davranılırsa tedavisi mümkündür. Eğer tekrar edilirse şer yerleşir ve tedavisi de zorlaşır. Devam eden bakış, ağacı besleyen su gibidir. O ağaç büyür ve kalbi fesada uğratar. Emrolunduğu şeyleri düşünmekten yüz çevirip sahibini zorluklara götürür. Yasaklanan şeylerin işlenmesine götürür ve sonunda onu helak eder. İrade dışında

²⁸² Maktarî, a.g.e., 16-17.

²⁸³ İbn Kayyim el-Cevziyye, Muhammed b. Ebi Bekr, *Günahlardan Nasıl Korunabilirim? II*, (çeviri, Alim Yücer), Polen Yay., İstanbul, 2007, 76.

²⁸⁴ Said Nûrsî, *Sözler*, Tenvir Yay., İstanbul, 1990, 678.

²⁸⁵ Râzî, *Mefâtihu'l-Gayb*, XVI, 65.

²⁸⁶ Cedd b. Kays Rûm kızlarının güzelliğini bahane ederek cihada katılmamıştır. Bkz., Reşid Rıza, *Tefsir’ul-Menar*, X, 412.

²⁸⁷ Tevbe, 9/49.

akla gelen şeyleri engelleme konusunda bu düşünceler azmetme derecesine ulaşmadığı sürece zarar vermez. Ancak kalplerde gizleneni bilen Allah'tan korkmak ve bunun kalbi meşgul ederek yaratılış gayesinden uzaklaşmasına izin vermemek gerekir. Azalar kontrol edildiği ve kalple hatalara azmedilmediği sürece kalbe gelip giden vesveseler ve düşünceler affedilmektedir. Allah korkusu ile bunlar engellendiğinde temizliğin ve iffetin üst derecesine ulaşılmış demektir.²⁸⁸ İbn Kayyim göz hakkında güzel bir temsil yapar: “Kâfir kral kalbin en has ve ona en yakın askerlerinin kim olduğunu sordu. Ona; nefistir, dediler. Bunun üzerine kral adamlarına şöyle emretti: Onun yanına istek ve arzu kapısından girin, sevdiği yerleri ve en çok sevdiği şeyi tespit edin. Sonra da o sevdiklerini ona teker teker sayın, bunları ona arz edip sunun. Uykusunda, uyanıklığında bunları onu mest edip geçecek şekilde süsleyin. Onlarla rahatlayıp, teskin olunca derhal üzerine şehvet kancalarını ve çengellerini atın.” der.²⁸⁹ Bundan sonra kulak, dil, göz, ağız, el ve ayak gediklerinden bahseder. Adeta bunları bir askeri birliğin içinden geçip, kaleyi fethetmesine benzetir ve devamında göz ile ilgili kısma şöyle değinir: “Bu gedikleri ele geçirdiğinizde evvala göz gediğinin bakışlarının ibret almasını engelleyin. Bilakis onun bakışlarını sadece zevklenme, dinleme ve eğlenme bakışından ibaret yapmaya çalışın. Şâyet sizler farkında olmadan ibret nazarıyla bakacak olursa derhal gaflet, hayran kalma ve şehvet bakışlarıyla onun bakışını bozun. Göz gediğine çok dikkat edin. Çünkü hedefinize onunla ulaşabilirsiniz. Ben de bakış gibi hiçbir şeyle insan oğluna ifsat etmiş değilim. Çünkü ben, bakışla kalbe şehvet tohumunu eker sonrada onu temenni suyu ile sularım. Daha sonrasında da sürekli vaadler verir, temennilere daldırırım. Böylece azmini güçlendirir ve şehvet geminden çeker günah işlemeye götürürüm,” der ve iki müthiş silah olan gaflet ve şehvetten bahseder.²⁹⁰ Kalp ve göze süslü gelen şehvet, güçlü bir aktördür.

Şehvetin tetikleyicilerinden en önemlilerinin haram bakış olduğu Kur'an'da hassasiyetle dile getirilmiştir. Haram nazarın insanda yasaklanmasıyla ırzın korunmasının yolu açıklanmıştır. Bununla da yetinmeyip kadınların da bu konuya özen göstermelerinin gerekliliği emredilmiştir: “*Mü'min kadınlara da söyle:*

²⁸⁸ Maktarî, *a.g.e.*, 35.

²⁸⁹ İbn Kayyim el-Cevziyye, Muhammed b. Ebi Bekr, *Günahlardan Nasıl Korunabilirim I*, (çeviri, Alim Yücer), Polen Yayınları, İstanbul, 2007, 108.

²⁹⁰ İbn Kayyim, *a.e.*, 110,113.

*Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler...*²⁹¹

İnsan, Allah'ın verdiği nimetlerden sorumlu olduğu, “*Kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur.*”²⁹² ifadeleriyle belirtilmiştir. Gözün kötü niyetle bakışı da tehdit suretiyle âyette, “*Gözlerin hain bakışını ve kalplerin sakladığını bilir.*”²⁹³ şeklinde ifadesiyle bir ihanet suçu sayılmıştır. Nazarda yani bakışta kalp safiyetini taşımak gerekir. Çünkü kalpte cereyan eden ihanet bakışlarının hiçbirisi Allah'a gizli kalmaz.²⁹⁴ Eğitim-öğretimdeki karma yapı, kadın erkek birlikteliğinin getirmiş olduğu durum, kıskanma olayını da ortadan kaldırmıştır. Çağımızdaki bir örneği de evden bir kadının veya kızın, yabancı bir erkekle telefonlaşarak kur yapma olarak adlandırılan karşılıklı konuşmalarına göz yumulmasıdır. Ya da evindeki kadınlardan birinin, yabancı bir erkekle kalmasına razı olunmasıdır. Ayrıca, ailesinden bir kadının yalnız başına birisiyle arabaya binmesi ve şer'i tesettürü olmadan dışarı çıkmalarına, gelip-geçenin onları seyretmesine razı olmaktır. Kötülük ve hayâsızlık yayan dergi ve filmlerin getirilip bunların evlere sokulmasıdır.²⁹⁵ Kulun teslimiyet cephesi böyle zayıflayınca bu saydıklarımız artık tamamen sıradan bir eyleme dönüşür.

Bir müslümanın şehvetle bakabileceği kadın sadece kendi hanımı olmalıdır. Hanımı dışında hiçbir bayana şehvet nazarıyla bakması câiz değildir. Şehvetle bakmada ölçü, bir kadına ısrarla bakmaktır. Bir insanın çarşı pazarda yürürken hiçbir kadını görmeden, yolda gözü kapalı veya başı eğik bir şekilde yürümesi elbetteki mümkün değildir. Karşısından geçen bir bayanı ilk gördüğünde yapması gereken gözlerini ondan sakındırarak bakışını sürdürmemesidir. Aksi takdirde yasaklanan sınırları çiğnemiş olur. Bu konuda Allah Resûlü(a.s.)'ın Hz. Ali'yi ikaz ederek: “*Ya Ali, ilk bakışını ikincisi izlemesin; birinci bakış senin, ancak ikinci bakış aleyhinedir.*”²⁹⁶ buyurmuşlardır. Ayrıca, “*Her göz yabancı bir kadına bakarak göz*

²⁹¹ Nûr, 24/30-31.

²⁹² İsra, 17/36.

²⁹³ Mü'min, 40/19.

²⁹⁴ Taberî, Cami'u'l-Beyan, XX, 303.

²⁹⁵ Münecid, Muhammed Salih, *İnsanların Önemsemediği Sakınılması Gereken Haramlar*, (çeviri, Abdurrahmân Konyalı), Polen Yay., İstanbul, 2006, 45.

²⁹⁶ Tirmizî, Edeb, 28.

zinâsı işlemiştir. Bir kadın da güzel kokular sürünerek erkeklerin yanından geçerse o da aynen bakan erkekler gibi zinâ etmiş gibidir.”²⁹⁷ ifadesiyle meselenin ciddiyeti belirtilmiştir. Özellikle bir kadına arkadan bakmanın zehirli bir ok olduğu ifade edilmiş rivâyetlerde şeytanın erkek ve kadının göz, kalp ve cinsel organında üç durağı olduğu belirtilmiştir.²⁹⁸ Kadınların da erkeklere bakmama da hassasiyet göstermeleri istenmiştir. “Allah Resûlü (a.s.)’ın yanına gözleri görmeyen Ümmü Mektum isimli kişi geldi. Bu olay örtünme âyetleri geldikten sonra idi. Allah Resûlü (a.s.) bize ona görünmeyin ve ondan sakının buyurdu. Ben de Ey Allah’ın Rasûlü! O gözleri görmez ve bizi tanıyamaz dedim. Allah Resûlü (a.s.): “Sizde mi körsünüz, onu görmüyor musunuz?”²⁹⁹ diyerek bayanların gözlerini korumaları gerekliliğini emretmiştir.

Anne ve babalar, çocukların küçük yaşta cinsellik güdülerini bozacak tarzda hareket etmemelidirler. Davranışlarında, konuşmalarında hassas olmak zorundadırlar, çocuklarının odalarına izinsiz girmemeleri gerektiğini de onlara söylemeleri : “Ey Mü’minler! Ellerinizi altında bulunan (köle ve cariyeleriniz) ve içinizden henüz ergenlik çağına girmemiş olanlar, sabah namazından önce, öğleleyin soyunduğunuz vakit ve yatsı namazından sonra (yanınıza gireceklerinde) sizden üç defa izin istesinler. Bunlar, mahrem (kapanmamış) halde bulunabileceğiniz üç vakittir. Bu vakitlerin dışında ne sizin için ne de onlar için bir mahzur yoktur. Birbirinizin yanına girip çıkabilirsiniz. İşte Allah âyetleri size böyle açıklar. Allah, (her şeyi) bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir,”³⁰⁰ âyetiyle açıklanmıştır. Yaşlı kadınlar hakkında tesettürde tolerans olduğunu; “Artık evlenme ümidi beslemeyen, hayızdan ve doğumdan kesilmiş yaşlı kadınların zinetlerini göstermeksizin dış elbiselerini çıkarmalarında kendileri için bir günah yoktur. Ama yine sakınmaları onlar için daha hayırlıdır. Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”³⁰¹ âyetiyle anlaşılmaktadır. İmam Maverdî şöyle söyler: “Nice bakışlar vardır şehvet tohumu eker, nice şehvetler vardır uzun süre hüznü çektirir.”³⁰²

²⁹⁷ Dârimî, İstizan, 27.

²⁹⁸ Maktarî, a.g.e., 18,19.

²⁹⁹ Ebû Dâvûd, Libas, 27.

³⁰⁰ Nûr, 24/58.

³⁰¹ Nûr, 24/60.

³⁰² Maverdî, Ebu’l-Hasan Ali b. Muhammed, Edebu’d-Dunya ve’d-Din, Daru’l-Mektebeti’l-Hayat, 1986, 29.

Şeytanın vesvesesiyle su-i zanna kapı açabilecek durumlara da dikkat etmek gerekir. Hz. Safiyye, “Allah Resûlü (a.s.) itikafta iken ziyaret maksadıyla geceleyin yanına uğradım. Bir müddet konuştuk. Sonra geri dönmek üzere kalktım. Uğurlamak üzere O da kalktı. Kapıya kadar gelmişti ki, Ensar'dan iki kişi oradan geçiyordu. Allah Resûlü (a.s.)'i görünce hızlandılar. Resûlullah(a.s.): “Ağır olun dedi, şu yanımdaki Huyey'in kızı Safiyye'dir.” Onlar: “Subhânallah, dediler bu da ne demek ey Allah'ın Resûlü” Allah Resûlü (a.s.): “Şeytân, insana, damarlardaki kan gibi nüfuz eder. Ben, onun kalplerinize bir kötülük atmasından korkarım” buyurduğunu rivâyet etmektedir.³⁰³

Bakışı indirmenin bazı faydaları ise şöyle belirtilmiştir: Kalbi acı ve kederden kurtarır. Kalpte bir nur oluşturur. Feraset sahibi olmaya sebep olur. İlim yollarını ve kapılarını açar. Kalbi arzu ve isteklere esaretten kurtarır. Cehennem kapılarından birini kapatır. Aklı kuvvetlendirir. Unutkanlıktan korur. Gaflet uykusundan uyandırır.³⁰⁴ Gerçek mü'min bu derin ve manidar zevki yaşamak istiyorsa nazar konusunda ciddi olmalıdır ve samimiyetini koruyarak meşru sınırları ihlal etmemelidir.

2.4.5. NAMAHPREMLE HALVET

Şeytân, insanın harama girmesi noktasından oldukça önemli bir rol üstlenir. Her fırsatta insanın ayağını kaydırma adına faaliyetler yürütür. Şeytânın kişiyi fuhşa götürme sebeplerinden biri de kadın ve erkeğin baş başa kalmalarıdır.³⁰⁵ “Kişi(mahremi olmayan) bir kadınla yalnız kalırsa üçüncüleri Şeytândır.”³⁰⁶ Hadisi bu gerçeği dile getirmektedir. İnsanda şehvet konusundaki irade zayıflığı her zaman süregelmiştir. Bunun içindir ki bir çok âyet ve hadis insanların bu kıyasa dikkat etmelerini gerekli kılmıştır. “Yabancı olan ve herhangi bir sebeple yanlarında eşleri veya mahremeleri olamayan hanımların evlerine girmeyin, onlarla(yalnız başınıza) kalmayın. Çünkü Şeytân damarlarınızdaki kanın dolaştığı gibi sizi şaşırtmak için etrafınızda dolaşmaktadır.”³⁰⁷ Allah Resûlü(a.s.) halvetin dullar hakkında olanını

³⁰³ Buhârî, İtikâf, 8, 11; Müslim, Selam, 23-25; Ebû Dâvûd, Sıyâm, 79.

³⁰⁴ Maktarî, a.g.e., 79.

³⁰⁵ Fuhuştan maksâdın zina ve kötü sözler olduğu belirtmiştir. Bkz. Taberi, Cami'u'l-Beyan, XIX, 134.

³⁰⁶ Tirmizî, Rada', 16.

³⁰⁷ Tirmizî, Rada', 17.

ölüm olarak değerlendirmiştir.³⁰⁸ İnsanın mahiyetini en iyi bilen Yüce Allah'ın bu konuda uyarı yapması, olayın küçümsenemeyeceği göstermektedir. “Ben kendime güveniyorum, dolayısıyla hiçbir sakınca yoktur anlayışı” kesinlikle yanlıştır. Bunu teyit eden bir vakayı Hz. Ali(r.a) anlatıyor:

Vaktiyle mabedinde ibadetle meşgul olan bir zat varmış, bir gün bir kadın süslenmiş vaziyette yanına gelmiş ve değişik hilelerle adamı aldatarak birlikte olmuşlar. Daha sonra kadın hamile kalmış, Şeytân da o zata gelerek kendisine kadını öldürmesini fısıldayarak, “kadının yakınları seni yakalarsa rezil olursun” deyip gerekçesini izah etmiş. Adam şeytânın bu telkinatıyla kadını öldürmüştür.³⁰⁹ Daha sonrasında bu kişi anlatılamayacak kadar sorun yaşamıştır. İşte insanın bu zayıf yapısından dolayı Yüce Allah insanı tedbirli olmaya özen göstermesini emretmiştir. İnsanın zayıflığı hem biyolojik hem de psikolojiktir. Biyolojik olarak bir mikroba mukavemet edemezken, psikolojik olarak ruhunda esen fırtınalara karşı bir varlık gösterememekte, komplekslerinin etkisinde kalmaktadır.³¹⁰ Bazen özel birlikteliğe, bazı şartlar da müsaade edildiği de görülmektedir: “*Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hastaya da güçlük yoktur. Kendi evlerinizde veya babalarınızın evlerinde veya annelerinizin evlerinde veya erkek kardeşlerinizin evlerinde veya kız kardeşlerinizin evlerinde veya amcalarınızın evlerinde veya halalarınızın evlerinde veya dayılarınızın evlerinde veya teyzelerinizin evlerinde veya anahtarlarına sahip olduğunuz evlerde ya da dostlarınızın evlerinde yemek yemenizde de bir sakınca yoktur. Bir arada veya ayrı ayrı olarak yemek yemenizde de bir sakınca yoktur...*”³¹¹ Dışarıda erkeklere gösterilmesi yasak zinetle çıkmamak daha hayırlıdır denilmiş ve normal giyimle amca, dayı yanında bulunulabileceği ifade edilmiştir.³¹² Ayrıca kadınla erkeğin başbaşa kalması ve kadının mahremsiz olarak yolculuk yapması da yasaklamıştır.³¹³

Allah Resûlü(a.s) bir gün camiden çıkarken, erkek ve kadınların birbirine karışmış hallerini görünce, kadınlara seslenerek: “Çekilin! Yolun ortasında gitmeye hakkınız yoktur, yolun kenarlarında yürüyün” dedi. Bunun üzerine kadınlar duvara

³⁰⁸ Buhârî, Nikah, 61.

³⁰⁹ Mehmet Görmez ve dğr., *Hadislerle İslam*, I, 276.

³¹⁰ Aydın, a.g.e., 40.

³¹¹ Nûr, 24/61.

³¹² Taberî, *Cami 'u 'l-Beyan*, IXX, 218.

³¹³ Buhârî, Nikah, 11.

bitişik yürümeye başladılar, öyle ki elbiseleri duvara takılıyordu.³¹⁴ İşte bütün bunlar, birbirine yabancı erkek ve kadınlardan oluşan meclislerin, sohbetlerin, beraber oturup haşır neşir olmanın, İslâm'ın ruhu ve karakteriyle bağdaşmadığını göstermektedir. Erkek ve kadınların ibadet yerlerinde dahi birbirine karışmasına müsaade etmeyen bir dinin, onları başka yerlerde, başka meclis ve sohbet mahallerinde gelişigüzel beraber olmalarına, birbiriyle içli dışlı olup ülfet peyda etmelerine müsaade etmesi düşünülemez. Gelin hanımın, ziyaretçilerin yanına çıkıp çıkmayacağı, eve gelen akrabalara ikramda bulunup bulunmayacağı hakkında ihtilâf olsa da, ashab-ı kirâmdan Ebû Useyd'in düğününde zifaf gecesi Allah Resûlü ve dostlarını davet ettiği, eşinin(gelinin) onlara ikramda bulunduğu nakledilmiştir.³¹⁵

Toplumsal adetler, kişinin zamanla dinen yasaklanmış bazı emirleri çiğnemesinde oldukça etkilidir. Bu toplumsal yapının, çoğu defa insanları etkisi altında bıraktığı görülmektedir. Bunlardan biri de namahremlerin birbirleriyle olan tokalaşmalarıdır. Mahrem olmayan kadına bakmak haram olduğuna göre, onlara dokunmak veya tokalaşmak haramdır.³¹⁶ Namahrem biriyle tokalaşmak elin zinâsı sayılmış, kişinin kafasına demirden iğne sokması bu duruma tercihinden iyi olacağı belirtilmiştir.³¹⁷ Bizler için örnek olan Hazreti Peygamber(a.s.), kadınlarla tokalaşmamış, bey'at durumunda bile sözlü ifade ile yetinmiştir.³¹⁸ Dolayısıyla günahlar küçümsenmesi, zamanla bunların hayatımızda kökleşeceği anlamına gelir. Günah kalbe işleyip, siyahlandıra siyahlandıra, iman nurunu çıkarıncaya kadar katılaştırır.³¹⁹ Günahlar, kulun teslimiyet cephesinin yara almasıdır. Günah işlenmeye devam edilirse mağlubiyet kaçınılmazdır.

Allah Resulü(a.s.) kendisine helal olan kadınlardan başka, hiçbir kadınla tokalaşmamıştır. Buna binaen namahrem olan biriyle tokalaşmak sünnete aykırı bir davranıştır. Zira namahreme bakmak, dokunmak, koklamak zinaya götüren bir yol olduğu için bu konuda hassas davranılmalı ve zinaya götürebilecek hiçbir kapı açılmamalıdır. Zinâ ile ilgili bir âyette ise şöyle denmiştir: “*Fuhşun açığına da,*

³¹⁴ Ebû Dâvûd, Edeb, 179.

³¹⁵ Buhârî, Nikâh, 77; Müslim, Eşribe, 86.

³¹⁶ Halil Gönenç , *Günümüz Meselelerine Fetvalar*, İlim Yay., İstanbul, 1992, 163.

³¹⁷ Teberani, Süleyman b. Ahmed b. Eyyub, *el-Mu'cemu'l-Kebir*, (thk., Said b. Abdillâh b. Hamid ve dğr.), I-XXI, Beyrut, 2006, XX, 212.

³¹⁸ İbn Hanbel, *Müsned*, VI, 357.

³¹⁹ Said Nûrsî, *Lem'lar*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 2014, 20.

gizlisine de yaklaşmayın."³²⁰ Buradaki "yaklaşmayın" ifadesinden maksat, zinâyâ kapıyı açacak hareket ve işlerden sakının, namahrem kadınları düşünmeyin, onlara bakmayın, onlarla tokalaşıp ellerini tutmayın şeklinde yorumlanabilir. Mahremleri dışındaki kimselerin, genç olsun yaşlı olsun kadınlarla tokalaşması caiz değildir. Çünkü herkes için bunda fitne tehlikesi söz konusudur.³²¹ Resûlullah'ın kadınlarla toklaşmaması bize delil olarak yeterlidir. Zaman ve zeminin farklılaşması bizi mazur kılmaz. Asırların geçmesi bu hükümlerini lağv edemez. Umumu belva şekline dönüşmüş günahlar, kişinin hevâsına göre değişmez. Dinî meseleler terk ve feda edilemez.³²² Cenab-ı Hak, açıklanmayan meselelerde Allah Resûlü; "*Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan da sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir.*"³²³ "*O, arzusuna göre de konuşmaz.*"³²⁴ gibi âyetlerle takip etmemizin gerekli olduğunu söylemektedir.

2.5. HARAMLAR VE YASAKLAR

İslâm yeme, içme, muamele, cinsellik ve kısacası hayatın her alanında sınırlar koymuş, bunları haram ve helal olarak: "*Helâl belli. haram da bellidir. Fakat bu ikisinin arasında şüpheli şeyler vardır. Bu nedenle şüphelerden korunan, dinini ve ırzını temiz tutmuş olur. Şüphelere düşen, harama da düşer. Nasıl koruluğun kenarında koyun otlatan çobanın koyunlarının her an koruluğa girme ihtimali varsa, şüpheli şeylerden korunmayanın harama düşme ihtimali de öylece vardır. Haberinizi olsun ki, her hükümdarın koruluğu vardır. Allah'ın korusu da haramlardır.*"³²⁵ hadisiyle nitelendirmiştir. Bu sınırların açıklanmasıyla, artık Allah ve Resulü dışında hiçbir kimse helal ve haram yetkisine sahip olmadığı³²⁶ ve insanlara böyle bir hakkın verilmediği: "*Ey iman edenler! Allâh'ın size helal kıldığı güzel ve temiz şeyleri kendinize haram kılmayın ve sınırı aşmayın*"³²⁷ âyetiyle ifade edilmiştir. Haram ve helal kılmada inananlarda oluşması gereken mantık, Allah'ın mülkün asıl sahibi olmasıdır. Ancak helallerin yapısında temizlik, güzellik, fayda olduğu; haramların

³²⁰ En'am, 6/120.

³²¹ Maktarî, a.g.e., 60.

³²² Said Nûrsî, *İçtimâî Reçeteler I*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990, 75.

³²³ Haşr, 59/7.

³²⁴ Necm, 53/3.

³²⁵ Buhârî, İmân, 39.

³²⁶ Haşr, 59/7.

³²⁷ Mâide, 5/87.

yapısında ise, kirlilik, çirkinlik ve zarar olduğu, “*Onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar.*”³²⁸ âyetiyle net olarak açıklanmaktadır. Burada, ayrıca insanların tamamıyla kavrayamadığı önemli hikmetler de bulunmaktadır.

Yüce Allah emir ve yasaklarda kullarının faydası gözetmiştir. Ancak insan, çoğu defa nefsin bencilliğinden kendi lehinde veya aleyhinde işleyen durumları fark edemez. Mesela, Yüce Allah nikahta kimlerle evlenilebileceğine dair kuralları şöyle belirlemiştir: “*Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarınızı almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı...*”³²⁹ Kadın teyzesiyle ya da halasıyla beraber aynı nikah atında bulundurulamaması,³³⁰ ya da müslüman olduktan sonra dörtten fazla eşlerin boşanması gerekliliği,³³¹ iki kız kardeşi bir arada bulunduranlardan birinin boşanması,³³² açıklanan hükümlerdendir. Süt kardeşliğini de cinsel ilişkinin önünde engel olarak değerlendirilmesi gerektiği de belirtilmiştir.³³³ Aişe’nin süt amcası Eflah onun yanına girmek için izin istediğinde Aişe de onunla perdenin arkasından görüşür. Bu haber Allah Resûlü(a.s)’a ulaşınca Hz. Aişe’ye: “*Perde arkasından konuşmak için ondan saklanman gerekmez, çünkü süt, nesebin haram kıldığı her şeyi haram kılar.*”³³⁴ şeklindeki cevabıyla önemli bir meşruiyetin sınırını belirtmiştir.

Müslümanın bazı şeylerin haram kılınmasında birçok hikmet olduğunu bilmesi gerekir. Allah, bu haramlarla kullarını imtihan eder ve neler yaptıklarına bakar. Cennet ehlinin cehennem ehlinden üstün olmasının sebeplerinden biri de: cehennem ehlinin, cehennemi kuşatan şehvete dalmalarıdır. Cennet ehli ise cennet yolundaki zorluklara sabır göstererek hedefine ulaşır. Şâyet bu imtihan olmasıydı, isyan edenle itaat eden ayırt edilemezdi. İman sahipleri mükellefiyetlerinin zorluğuna

³²⁸ A’raf, 7/157.

³²⁹ Nisâ, 4/22-23.

³³⁰ Ebû Dâvûd, Nikah 13; Tirmizî, Nikah 30.

³³¹ Ebû Dâvûd, Tâlak, 24; Gaylân b. Seleme es-Sekafî müslüman olunca on eşinden, altısını boşamıştır.

³³² Buhârî, Nikah, 27; Ebû Dâvûd, Tâlak, 25.

³³³ Buhârî, Nikah 23; Tirmizî, Rada, 4.

³³⁴ Ebû Dâvûd, Nikah, 7; Müslim, Rada, 1.

sevap kazanma gözüyle baktıklarından bu zorluk onlara kolay gelir. Münafıklar ise mükellefiyetlerin zorluğuna sıkıntı, ızdırıp ve yoksunluk anlayışıyla bakarlar. Bu da onlara ağırlık verdiğinden onlar için ibadet zorlaşır.³³⁵

2.5.1. ZİNÂ

Zinâ, biyolojik bir ihtiyaç olan şehvet duygusunun İslâm hukukunda çerçevesi çizilen yolların haricinde, başka yollarla, karşı cins vasıtasıyla, gidermeye çalışarak cinsel temasta bulunmaktır.³³⁶ Bir şeyin haram oluşu nehyi ilahi ile olduğu gibi, helal oluşu da emri ilahi iledir.³³⁷ Yemek, içmek normal halde helal iken, ramazan ayında gün içinde haram olur. Kişinin kendi eşiyle ilişkisi de böyledir. Nikah, cinsel ilişkiyi helal kılarken nikahsız olan ilişki, nehyi ilahiye ihlal ettiğinden zinâyâ girer ve failleri cezaya müstahak olurlar. Zinanın çirkinliği, “*Zinâyâ yaklaşmayın. Zira o bir hayâsızlıktır ve çok kötü bir yoldur.*”³³⁸ şeklinde ifade edilmiştir. İnsanları cennete en çok götüren amelin “Allah’tan korkmak ve güzel ahlak.” olduğu, insanları cehenneme en çok girdiren amel ise ağız ve ferc(cinsîyet organı) olduğu bildirilmiştir.³³⁹ Yine bunu teyid eden başka bir hadiste, “*Her kim bana iki çene kemiği arasındaki dil ile, iki bacağı arasında bulunan organı korumaya kefil olursa, ben de cenneti garanti ederim.*!”³⁴⁰ ifadesi yapılmıştır. Nefis, elbette karşı cinsle birleşmeyi arzu eder. Cinsellik organı ise, nefsin bu isteğini olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirir.³⁴¹

İslâm’da evlilik dışı cinsî ilişkilerin haram oluşu; nesebin karışması, nesillerin mahvolması, ailelerin dağılması, hısımlık bağlarının kopması, bulaşıcı hastalıkların yayılması, kadının eşya gibi pazarlanması gibi durumlara engel olmak içindir. Bu kadar zararlı ve çirkin bir fiili yalnızca ceza-i müeyyidelerle ortadan kaldırmak elbette zordur. Ayrıca tahrik ederek zinâyâ götüren davranışların da engellenmesi gerekir.³⁴² Onun için Kur’ân, örtünmeyi ve bakışlardan sakınmayı özellikle

³³⁵ Müneccid, *a.g.e.*, 15.

³³⁶ Aydın, *a.g.e.*, 63.

³³⁷ Said Nûrsî, Lem’alar, Tenvir Yay., İstanbul, 2014, 101.

³³⁸ İsra, 17/32.

³³⁹ Tirmizî, Birr, 62.

³⁴⁰ Buhârî, Rikak, 23, Hudud 19.

³⁴¹ Buhârî, Kader, 9.

³⁴² Hayrettin Karaman, *Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar*, İz Yay., İstanbul, 2002, 86.

emretmiştir. Irzın ve neslin korunması İslâmın temel gayeleri arasında olunca, bununla ilgili olarak zinânın haram olmasına hükmedilmiştir.

Kur’ân-ı Kerîm’in zinâkar erkek ve kadını: “Zinâ eden erkek, ancak zinâ eden veya putperest bir kadınla evlenebilir. Zinâ eden kadınla da, ancak zinâ eden veya putperest olan bir erkek evlenebilir. Bu, müminlere yasak edilmiştir.”³⁴³ âyetiyle ancak zinâkar ile putperest kadın ve erkeğe layık görmesi, Allah katında bunun putperestlik kadar iğrenç bir eylem olduğunu göstermektedir.³⁴⁴ Bu âyetin inişi bazı sahabelerin müşriklerden zinâ edenleri ya da rayat ehli denen zinâkar kadınlarla³⁴⁵ nikah durumunun sorulmasıyla olmuştur.³⁴⁶ Kişinin ilerlemiş yaşına ve Allah’ın ona tevbe için mühlet vermesine rağmen zinâ yapmaya devam etmesi bu durumu daha da çirkinleştirir. Ayrıca bu işe aracılık eden ve bu işlere tahsis edilen kurumlarda çalışanlar da aynı vebale ortaktır. Süslenerek açılıp saçılmak yaygınlaşmış, bakışları sakınmamak ve harama bakmak çoğunluğun yaptığı bir iş haline gelmiştir. Kadın ve erkeğin bir arada bulunması yaygınlaşmış, fuhuş ticaretinin yapılabileceği pazarlar kurulmuş, zinâ çocuklarının sayısı ve çocuk aldırma olayları artmıştır.³⁴⁷

İslâm sadece zinâyı değil, söz konusu fiile götüren bütün yolları da aynı şekilde yasaklamaktadır. Ancak o, yasaklamayı koymakla da yetinmeyerek zinâyâ mani olmak ve ona sebebiyet verecek bütün yolları kapatmak için birtakım tedbirlere de başvurmaktadır. Bu husustaki çare ve tedbirleri şöylece özetlemek mümkündür: Erkek ve kadınların, yabancıların yanında karşı cinslerin birbirlerini tahrik edecek şekilde davranmalarına sözlü ya da fiili engel olmak, yabancı kadınlarla erkeklerin halvetlerini önlemek, nazar ve yakın ilişkilere müsaade etmemek, toplumda açıklık ve müstehcenliği önlemeye çalışmak, karşı cinsleri cinsel yönden uyaracak türde söz sarf etmek, çocukları ahlâkî yönden eğiterek zinânın kötülüğünü anlatmak, evlilik yaşını mümkün oldukça geciktirmemek ve evlilik işlemlerini kolaylaştırmaktır. Ayrıca toplumda dinî ve ahlaki değerleri diri tutarak her müslümanın kendi eğilim ve

³⁴³ Nûr, 24/3.

³⁴⁴ Günay, *a.g.e.*, 184.

³⁴⁵ Cahiliye döneminde fahişe kadınların, evlerinin damlarına bayrak dikmesiyle, ilişkiye davetiye şeklinde olan bir nikah şeklidir. Bkz., Buhârî, Nikah 36; Ebû Dâvûd, Tâlak 33.

³⁴⁶ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, XVII, 149.

³⁴⁷ Müneccid, *a.g.e.*, 34.

davranışını kendi başına denetleyebilecek bir ahlâkî yetişkinliğe, kişilik ve sorumluluk bilincine ulaşmasını hedeflemek gibi sebepler sayılabilir.

Zinâ esnasında veya ona meyledildiğinde aklın yerini duygusallık alır. Nitekim zinâ eden birinin zinâ ederken mü'min olarak zinâ etmediği, hırsızın, çalarken mü'min olarak çalmadığı, içki içenin de, onu içerken mü'min olarak içmediği belirtilerek hissiyatın kişiyi mağlup ettiği rivâyetlerde açıklanmıştır.³⁴⁸ Allah Resulü(a.s.) aile ve nesilleri tehdit eden zinâyâ karşı sahabeleri uyarmıştır. *“Bir gün huzuruna genç bir sahabi gelmişti. Sıkıntılı bir hali vardı. Sonunda ‘Ey Allah’ın Resulü zinâ etmeme müsaade et.’ diye dertlendi. Orada bulunanlar bu gencin isteği karşısında öfkeleniler. Bazısı onu azarlarken bazısı da müdahale etmek için yürüdüler. Allah Resulü(s.a.v) onların aksine engin şefkatiyle önce susup genci dinledi ve ‘sen’ annenle zinâ edilmesini ister misin?’ genç, ‘anam babam sana feda olsun ey Allah’ın elçisi! Elbette istemem.’ diye karşılık verdi. Allah Resûlü sırasıyla, kızını, halasını, teyzesini ve kız kardeşini de hatırlatarak, hiç kimsenin kendisi ve yakınlarıyla zina edilmesine rıza göstermeyeceğini gence anlattı. Sonra elini ona dokundurarak, “Allah’ım! Bu gencin günahlarını bağışla, kalbini temizle ve iffetini koru!” diye dua etti. Bu genç sahabi bu duadan sonra ne böyle bir istekte bulundu, ne de böyle bir işe yöneldi.”³⁴⁹ Zinâyı yapanın cezası ise İslâm’da şöyledir: *“Zinâ eden kadınla zinâ eden erkekten her birine yüzer değnek vurun. Eğer Allah’a ve ahiret gününe inanyorsanız bunlara, Allah’ın dinini (tatbik etmek) hususunda acıyacağınız tutmasın. Mü’minlerden bir zümre de bunların azabına (bu cezalarına) şahit olsunlar.”³⁵⁰ Zinâ edenler eğer evli erkek ve kadın ise, bunlara tatbik edilecek ceza, taşla tutularak öldürülmeleridir. Allah Resûlü(a.s.) böyle emretmiş ve asr-ı saadetlerinde zinâ yapan nikahlı erkek ve kadına bu cezayı tatbik etmişlerdir.³⁵¹ Kadına para vererek onunla cinsî münasebette bulunmak da zinâdır. Eğer böyle zinâ yapan erkek ve kadın bekar iseler kendilerine ceza olarak yüz değnek vurulur.³⁵² Oğlunun yaptığı zinâyâ karşılık yüz koyun ve bir hizmetçi veren adama, Allah**

³⁴⁸ Buhârî, Mezalim, 30; Müslim, İman, 100, 104; Ebû Dâvûd, Sünnet, 15; Tirmizî İman, 1.

³⁴⁹ İbn Hanbel, Müsned, V, 256-257.

³⁵⁰ Nûr, 24/2.

³⁵¹ İbn Mâce, Hudûd, 7; Müslim, Hudûd, 12.

³⁵² Serahsî, Muhammed b. Ahmed b. Ebi Sehl, *el-Mebsût*, I-XXX, Daru'l-Ma'rife, Beyrut, 1978, IX, 36.

Resulü erkeğe yüz değnek ve sürgün, kadına ise recm cezası vermiştir.³⁵³ Mutlak özgürlüğü benimseyip Kur'ân'a yabancı olanlara bu hükümler ağır gelebilir. Ancak iman edenlerin kalbinde eğrilik olamaz.

İmran bin Husayn'ın anlattığı göre, Cüheyne kabilesinden, zinâdan hamile kalmış bir kadın Resulullah'a gelmiş, yapmış olduğu zinadan dolayı had cezası uygulanmasını istemiştir. Kadının velisi çağırılarak, kadına iyi bakılması söylenmiş ve doğum sonrası gelmeleri söylenmiştir. Doğum sonrasında kadın recmedilmiş ve Allah Resûlü(a.s.) kadının cenaze namazını kıldırılmıştır. Olaya hayret eden Hz. Ömer'e, Allah Resûlü(a.s.) onun tam bir tevbe ettiğini ve yaptığı tevbenin, Medine'den yetmiş kişiye dağıtılsaydı onların hepsine yeteceği söylemiştir.³⁵⁴ Ayrıca dünyada uygulanan hadlerle, kişi temizlendiğinden o suçtan dolayı ahirette yargılanmaz.

2.5.2. EŞCİNSELLİK VE LÛT KAVMI

Eşcinsellik; homoseksüellik denen cinsel sapıklık olarak bilinmektedir. Erkek çocuğun babayla, kız çocuğun anneyle özdeşim yapması sonucu cinsel kimliğin ayrıştığı bir hastalıktır.³⁵⁵ Burada iki tür cinsel sapıklıktan söz edilmektedir. Birincisi şimdi lezbiyenlik denen sevicilik kadın kadına cinsel temas;³⁵⁶ ikincisi de erkek erkeğe olan cinsel ilişkidir. Semicilik, iki kadının birbiriyle tatmin aramasına denir. Bu kadınlardan biri fail, diğeri de mefûl durumu ya da karşılıklı da olabilme durumudur. Bir çeşit sapıklık ve hastalık sayılan bu fiil, eskiden beri çeşitli toplumlarda zaman zaman görülmektedir. Bazı toplumlarda bu fiile ağır cezalar verilmiştir. Semicilik erkekler arasındaki homoseksüelliğe benzer. Hatta buna kadın homoseksüelliği de denilmektedir.³⁵⁷ Bu cahilî ahlak, avrupa ve amerikada çok yaygın bir şekilde işlenmektedir.³⁵⁸

³⁵³ Abdulhalim Ebû Şakka, *Tahrirü'l-Mer'e*, (İslâm Kadın Ansiklopedisi), (çeviri, Şaban Haklı-Fethi Güngör), Düşün Yay., İstanbul, 2001, I, 145.

³⁵⁴ Ebû Şakka, *a.g.e.*, I, 147.

³⁵⁵ Atalay Yörükoğlu, *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*, Özgür Yay., 8. Baskı, 1993, 280.

³⁵⁶ Günsel Koptagel, , *Tıpsal Psikoloji Tıpta Davranış Bilimleri*, Beta Yay., İstanbul, 1983, 344.

³⁵⁷ Rasim Adasal, *Ruh Hastalıkları ve Cinsel Bozukluklar*, Örnek Matbaası, Ankara, 1954, III, 615-617.

³⁵⁸ Seyyid Kutub, *Fi Zilali'l-Kur'an*, (çeviri, Vahdettin İnce), I-X, Dünya Yay., İstanbul, 1996, III, 1315.

Bütün sapıklıklarda doğuştan gelen bir etken vardır. Fakat bu etken bütün insanlarda olmayabilir. Şiddetinde değişiklik olması ve ortaya çıkabilmesi için dışardan gelmiş izlenimlere gereksinimi vardır. Burada doğuştan gelen bünyeye bağlı yatkınlıklar söz konusudur ki, bunlar kimi durumlarda cinselliği belirleyen etkenler olurlar; kimi durumlarda ise ancak eksik bir şekilde önlendiklerinden marazi semptomlar haline gelerek dolaylı bir yolla cinsel enerjinin pek büyük bir bölümünü ele geçirirler, oysa bazı mutlu durumlarda, iki uç arasında, etkili bir sınırlama ve yatkınlıkların uğradığı değişikliklerle normal cinsel yaşam dediğimiz durumu kuracaktır.³⁵⁹ Freud cinsel dürtünün yaşam boyunca sürdürülebileceğini söyler ve bu egemenlikten bahseder. Açık pislikleri boşaltma rolü oynayan anüs bölgesinin, bu cinsel oluşuma bir karakter verdirdiğini belirtir.³⁶⁰ Freud'un bu açıklamasından sonra Lût kavminin bu yola tevessülünün tarihi sürecini inceleyelim.

Livata, Lût(a.s.) kavminin işlediği günahlardan biridir ki erkeklerin erkeklerle olan cinsel temasıdır. Hz. Lût, livatanın yaygın olduğu bir kavme gönderilmişti. Hz. Lût homoseksüellik şeklindeki bu fuhuş çeşidini, daha önce hiçbir millette görülmemiş³⁶¹ ölçüde yaygınlaşması sebebiyle kavmini eleştirerek, kendisinin güvenilir bir peygamber olduğunu, Allah'tan korkup davetine icabet etmeleri gerektiğini söylemiştir. Sapıklığa müptela olmuş ve fitratla çatışmış³⁶² bu kavim, Lût'un uyarılarını dikkate almamakla birlikte peygamberi ve kendisine inananları fuhuşa bulaşmamaları gerekçesiyle ülkelerinden çıkarmaya çalışmışlardır.³⁶³ Yüce Allah, İbrahim(a.s.)'a vahyedip, Lût'u Sedom ahalisine peygamber olarak göndermeyi dilediğini bildirdi. Sedum halkı putlara tapan yol kesip soygunculuk yapan, o zamana kadar hiçbir millet tarafından işlenmemiş livata fiilini açıkça çekinmeden herkesin içinde işleyen bir toplumdur.³⁶⁴ Böylesine azgın bir kavme gönderilen Lût(a.s.) yürüyerek Sedum'a gider ve halkı bir olan Allah'a imana davet eder. Allah(c.c.) bu hususu Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Allaha karşı gelmekten sakınmaz mısınız? Doğrusu ben size gönderilmiş emin ve güvenilir bir peygamberim. Artık Allah'tan korkun ve bana itaat edin buna karşı sizden bir ücret istemiyorum benim*

³⁵⁹ Cengiz Güleç, *Freud*, Say Yay., İstanbul, 2006, 53.

³⁶⁰ Güleç, *a.e.*, 86.

³⁶¹ Zemahşerî, *a.g.e.*, II, 125.

³⁶² Kutub, *a.g.e.*, V, 2613.

³⁶³ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur'ân Yolu*, II, 434.

³⁶⁴ Taberî, *Cami'u'l-Beyan*, XII, 547.

ücretim, Alemlerin Rabbine aittir. Siz Rabbinizin sizin yarattığı zevceleri bırakıp da, insanların içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? Hayır siz helalden harama tecavüz eden bir kavimsiniz.” dedi.³⁶⁵ Şeklinde bildirmektedir. Allah haddi aşmamayı ve israfa düşmemeyi emreder. Bu da insanın dünyada zevklerde kanaatkar olmasını gerektirir.³⁶⁶ Aksi halde zevklerde tatminsizlik insanı kötü noktalara sürükler. Lût(a.s.)’ın bütün bu sözlerine ve gayretlerine karşılık tavırları Kur’an’da, “Kavminin cevabı: ‘çıkartın onları memleketinizden. Çünkü onlar fazla temizlik yapan insanlardır.’ demelerinden başka bir şey olmadı.”³⁶⁷ ifadeleriyle yer almaktadır. “Fazla temiz” kavramı alay şekliyle söylenmiştir.³⁶⁸ Çünkü günah işleyen birisi, başkası kendisiyle birlikte o işi yapmadığında ya da engel olmaya çalıştığında o kişinin varlığından rahatsız olur. Bunun içindir ki nihai kararları Hz. Lût’u memleketlerinden çıkarmak oldu.³⁶⁹

Hicret bazı durumlarda kaçınılmazdır.³⁷⁰ Peygamberimiz de aşırı baskılardan sonra hicret emrini almıştır. Ancak buradaki ahlaksızlıktan kurtulmaya dönük bir hicrettir. Yıllarca bıkıp, usanmadan kavmini ıslaha çalışan Lût(a.s.) onların ıslah olacaklarından ümidini kesip, şerlerinden Allah’a sığınarak, “Yâ Rabbi! Bana ve ehlime, onların uğursuzluk ve azabından kurtuluş ver”³⁷¹ diye dua etti. Bir rivâyete göre akşam vakti Lût(a.s.)’ın yanına parlak yüzlü, genç, yakışıklı delikanlılar gelerek ona misafir olmak istediler. Hz. Lût onları reddetmedi fakat azgın ve sapıtmış olan kavminden dolayı genç ve güzel yüzlü olan bu misafirlere bir zarar geleceği korkusuyla içi sıkılmıştı. Buna rağmen onları evinde misafir etti ve bu durumu kimseye söylememesi üzerine eşini uyardı. Ancak karısı hıyanet edip durumu kavmine haber verdi ve çok geçmeden Hz. Lût’un kapısının önünde bir kalabalık birikti.³⁷² Toplanan Sedum halkının niyeti belliydi. Peygamber onlara: “Ey kavmim! Bunlar benim misafirlerimdir. Onlara karşı beni mahcup etmeyin. Allah’tan korkun. Beni rezil etmeyin.”³⁷³ diyerek nasihatte bulundu. Hz. Lût misafirlerini korumak için

³⁶⁵ Şuarâ, 26/161-166.

³⁶⁶ Razî, *Mefâtihi’l-Ğayb*, XXIV, 525.

³⁶⁷ A’raf, 7/82.

³⁶⁸ Razî, *Mefâtihi’l-Ğayb*, III, 296.

³⁶⁹ Şuarâ, 26/167.

³⁷⁰ Zemahşeri, *a.g.e.*, III, 330.

³⁷¹ Şuarâ, 26/169.

³⁷² Razî, *Mefâtihi’l-Ğayb*, XIX, 155.

³⁷³ Hicr, 15/68-69.

“Ey kavmim alın size kızlarım,³⁷⁴ sizin için onlar daha temizdir. Onları nikahla alın” dedi.³⁷⁵ Kavmi ise “Senin kızlarınla bir işimiz olmadığını biliyorsun. Doğrusu bizim ne istediğimiz sen bilirsin” dediler. Artık Lût çaresiz bir halde ellerini semaya kaldırarak Rabbine dua etti. Melekler bu durumu gördükten sonra Lût(a.s.)’a durumu açıklayıp, vazifelerini bildirdiler. Sonra melekler Lût(a.s.)’a aileni(eşin hariç)³⁷⁶ inananları almasını ve arkalarına bakmadan bu şehri terk etmelerini söyledi. Peygambere “eşin hariç demesi” yakınlık ve kan bağının bile, ameli ve tasarrufu kötü olan bir fertten hiçbir musibeti defedemeyeceği belirtilmek içindir.³⁷⁷ Bu arada bir mucize olarak Yüce Allah elçilere sarkıntılık etmek isteyenlerin gözlerinin kör olduğu, “Onlar Lût’un misafirlerine karşı kötülük yapmayı planlamışlardı. Hemen biz onların gözlerini silme kör ettik. ‘Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın!’(dedik).”³⁷⁸ âyetiyle anlaşılmaktadır. Zaten ceza azap ilişkisi hep vardır. “Akıbet, ikaba delildir; hadsen onu gösteriyor. Ma’siyetin ekseriye dünyada olan akıbeti, bir emare-i hadsiyedir ki , cezasında bir ikab vardır.”³⁷⁹ “Hz. Lût işte kızlarım ifadesiyle bir peygamber olarak kendisini ümmetin babası yerinde görüyor, dolayısıyla ümmetinin kızlarını da kendi kızları kabul ediyor, bu azgın topluluğa doğru ve meşru tutumun şeklini bildiriyor.³⁸⁰ Ayrıca, benim kızlarım demekle o sefihlere kızlarını sunmuyordu. Doğal yol olan nikah yolunu gösteriyordu.³⁸¹ Âyetlerin üslubundan anlaşıldığına göre aslında bu kavim felaketi çoktan hak etmişti. Fakat yüce Allah’ın geniş rahmeti ve Hz. Lût’un şefkati nedeniyle ahlaksızlıktan vazgeçip hallerini düzeltmeye çağırılmışlardı. Ne var ki âyetten anlaşıldığına göre sapık duyguları akıllarını başlarından almış, ihtirasları gözlerini kör etmiş, makul ve ölçülü düşünüp hareket etme kabiliyetlerini büsbütün yitirmişlerdir.”³⁸² İbn Abbas(r.a.): “Lût kavminin amelini yapanları bulduğunuz zaman, livata yapanı da kendisine livata yapılanı da öldürün.” şeklinde yaptığı rivayette meselenin vehameti

³⁷⁴ Burada kızlarımdam maksat genel manada kadınlar olmasıdır. Yoksa bire bir Sâdece Lût’un kızları olamaz. Çünkü kavminin çoğu bu fuhşu yapıyordu. Bkz., Taberi, *Cami’u’l Beyan*, XV, 413.

³⁷⁵ Hud, 11/78.

³⁷⁶ Hud, 11/81.

³⁷⁷ İzzet Derveze, *et-Tefsirül Hadis Nüzul sırasına Göre Kur’an Tefsiri*, (çeviri, Vahdettin İnce), Ekin Yay., İstanbul, 2012, I, 455.

³⁷⁸ Kamer, 54/37.

³⁷⁹ Said Nûrsi, *İçtimai Reçeteler I*, 143.

³⁸⁰ Hud, 11/79.

³⁸¹ Kutub, *a.g.e.*, IV, 2150.

³⁸² Hayrettin Karaman ve dğr., *Kuran Yolu*, III, 324.

anlaşılmaktadır.³⁸³ Şüleyman Ateş: “*Kadınlarınızdan zinâ edenlere, bunu isbat edecek aranızdan dört şahid getirin, şehadet ederlerse, ölünceye veya Allah onlara bir yol açana kadar evlerde tutun.*”³⁸⁴ âyetiyle beyan edilen ve fuhuş yapan kadınlardan maksat, eşcinsellik yapan kadınlar olduğunu söyler. Ayrıca bunların cezası, onları evde göz hapsinde tutmak suretiyle bu tür gayri ahlâkî davranışlarına engel olarak eziyet edilmesinin gerekliliğini ifade eder. Bu da dil ile hakaret etmek ya da tokat vurmak suretiyle herkesin içinde rezil edip bir daha böyle bir şey yapmamalarını önlemeye çalışmaktır. Çünkü toplum içinde dövülen, hakaret edilen kişi, artık bir daha o işi yapmaya kolay kolay cesaret edemez. Ayrıca bu ceza başkaları için de caydırıcı olabilir.³⁸⁵ Yukarıdaki âyette kadınların çoğul zikredilmesi, kadınlar arasında eşcinsellik, erkeklere nazaran daha yaygın olduğu içindir. Çünkü erkekler için iki kişi tabiri kullanılmış.³⁸⁶

İnsanı en mükemmel surette yaratan Cenab-ı Hak, fitrata uygun cinselliği de vermiştir. Kur’an’ın kurmayı hedeflediği topluma engel olacak ve onu çökertecek ahlâkî rezaletlere, ağır müeyyideler getirmesi, onun fitrat kitabı olduğunun göstergesidir. Ayrıca Kur’an insanî esasları hayata geçirecek düzeni de hedeflemektedir.³⁸⁷

2.5.3. ÖZEL HALLERİNDE EŞLERLE İLİŞKİ

“Hayz”, kadının rahminden doğum veya hastalık söz konusu olmaksızın, belli yaşlarda belli günlerde gelen kanı ifade eden bir fıkıh terimidir.³⁸⁸ Türkçede “hayz” yerine, âdet, aybaşı; bilim dilinde ise regl gibi kelimelerle ifade edilmektedir. Âdet görme, yani hayz, kadını erkekten ayıran özelliklerden birisidir. Hayz, anormal ve çirkin bir durum değil, aksine kadının yaratılışının gereği olan doğal bir olaydır.³⁸⁹

³⁸³ İbn Hanbel, *Müsned*, I, 300.

³⁸⁴ Nisâ, 4/14.

³⁸⁵ Şüleyman Ateş, *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, 1988-1989, II, 227.

³⁸⁶ Candan, *Müşkilü'l-Kur’ân*, 119; bkz., R. Rıza, Menar, IV, 440.

³⁸⁷ Aydın, a.g.e., 71.

³⁸⁸ Müslim, Hayız, 6; Ebû Dâvûd, Nikâh, 46.

³⁸⁹ Faruk Beşer, *Hanımlara Özel İlmihal*, İstanbul, Bilge Yay., 1989, 154.

Hayızlıyken ilişki haram kılınmıştır. Dini zaruriyatından olan bu durumda ihtilaf edilmemiştir.³⁹⁰ Yeme ve içmede sınırlama olduğu gibi cinsel birliktelikte de sınırlamalar vardır. Bunlardan birisi de hayz dönemidir. Sahabeler, “Biz de belirli günlerde eşlerimizden tamamen uzaklaşmalı mıyız?” diye sorduklarında, Allah Resulü(a.s.) cinsel beraberlik dışında günlük yaşantılarını aksatmaya gerek olmaksızın diledikleri herşeyi yapabileceklerini söylemiştir.³⁹¹ Cahiliye döneminde erkekler, eşlerinin hayız durumunda aynı evde kalmıyor, aynı kapta yemek yemiyorlardı. Yüce Allah ise cinsel ilişki hariç herşeye müsaade etmiştir.³⁹²

Hadiste: “*Bu hayız, Allah'ın Âdem (a.s.)'in kızlarına yazdığı bir şeydir.*”³⁹³ demek suretiyle ilahi bir taktir olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan Allah Resûlü(a.s.)’nün eşleriyle dizkapağı ve göbek arası dışındaki normal ilişkilerini sürdürdüğü bildirilmiştir.³⁹⁴ Hayızlının pişirdiği yemeğin yenebileceği ve yemek artığının da temiz olduğu söylenmiştir.³⁹⁵ Ayrıca Allah Resûlü (a.s.) eşi adetli iken kucağına yaslanarak Kur’ân okumuştur.³⁹⁶ Âyette: “*Sana kadınların ay halini sorarlar. De ki: O, bir rahatsızlıktır. Bu sebeple ay halinde olan kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şunu iyi bilin ki, Allah tevbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever.*”³⁹⁷ açıklamasıyla hayzın ölçüsü belirtilmiştir.

Hayz, cinsel ilişkinin insanlarda gerek fizyolojik yapı olarak ve gerekse çevresel faktörlerden dolayı yasaklanmış bir dönemdir. İnsanoğlu hevâ ve hevesinin tatmini uğruna çoğu defa belirlenmiş yasakları çiğneyebilmektedir. İslâmî hassasiyeti olmayanların bu meselede pek de duyarlı olmadıkları gözüküyor. Bugünkü medeniyetler şehvetin taban bulmasına hizmet ettikleri göz önüne alındığında eşleri hayızlıyken, erkekler gayr-i meşru ilişkilere yönelebiliyor. Çoğu defa kadın dahi bu eziyet halini önemsemeden ilişkisini sürdürebiliyor. Ebû Hüreyre’den gelen rivâyete göre, Allah Resûlü(a.s.): “*Bir kimse hayızlı hanımıyla cinsel ilişkide bulunur veya*

³⁹⁰ Ebû Muhammed Abdurrahmân Nasruddin Elbani, *Kitabu'z-Zîfâf fi Sünnet'il-Mutahhara*, Daru's-Salam, 2002, I, 119.

³⁹¹ Ebû Dâvûd, Tâhâret,102; Müslim, Hayz,16.

³⁹² Müslim, Hayz, 16; İbn Mâce, Tâhâret, 12.

³⁹³ Buhârî, Hayz, 1,7 ; Müslim, Hac, 119,120.

³⁹⁴ Buhârî, Tahâret, 175.

³⁹⁵ Müslim, Hayz, 14.

³⁹⁶ Nesâî, Tahâret, 173, 174.

³⁹⁷ Bakara, 2/222.

hanımına arkadan yaklaşır veya bir sihirbaza işlerini havale etmek için müracaat ederse, Muhammed (a.s.) 'e indirilen dine küfretmiş olur."³⁹⁸ demesi ve meselenin bu boyutuyla kınanması oldukça önemlidir. Düzgün ve temiz fitrat sahibi birçok kadının bu şekilde bir ilişkiyi kabul etmemesine rağmen kendilerine itaat etmemeleri durumunda, eşleri kendilerini boşayacaklarını söyleyerek tehdit ederler. Bazıları da gerçek dışı bilgilerle eşlerini bu işin helallığına inandırır.³⁹⁹ "*Kadınlarınız sizin için bir tarladır. Tarlanıza nasıl derseniz öyle varın...*"⁴⁰⁰ *أَنَّى شِئْتُمْ* Âyetindeki "Nasıl derseniz" ifadesinden anlaşılan hayız hali ve Lût kavminin işlediği günah hariç her çeşit istifade anlaşılmaktadır.⁴⁰¹

3. KUR'ÂN'DA ŞEHEVÎ DUYGULARIN KONTROLÜ

Başta da ifade ettiğimiz gibi fitrat dini olan İslâm bu şehevi duyguları hiçe sayarak reddetmemiştir. Meşru dairede bunları kontrol altına alarak çözüm yollarını açıklar. Dini emir ve yasaklar esaret değil, aksine insanlığın onurunu koruma ve izzetini muhafaza etmek için vardır. Yoksa şehvette sınır tanımayan ülkelere dikkat edildiğinde aile kavramının yıkıldığını, ahlakî değerlerin bitme aşamasında olduğu görülecektir. Yüce Allah kullarına olan şefkatinden dolayı prensipler koyarak, şehevi duyguların tatmin yolunun meşru boyutunu da belirlemiştir. Biz de bu kısma ışık tutacak noktaları açıklamaya gayret göstereceğiz.

3.1. İFFET

Kendini zapt etme, bir şeyi yapmaktan çekinme, perhiz etmek; mutedil olmak, namuslu olmak, erdemli olmak, nezih ve temiz olmak, mahcup ve mütevazi olmak, terbiyeli olmak ve lekesiz olmak manalarına gelen iffet kelimesi, sütun memede birikmesi, haram ve çirkin işlerden kaçınmak, anlamlarını da ifade etmektedir. Bu ahlaki düstûrun ümmetler arasında cihanşümul bir mevki'i vardır.⁴⁰² "*Ve onlar ki, iffetlerini korurlar;*"⁴⁰³ âyetiyle erkeklerin ferclerini koruyarak sahip

³⁹⁸ İbn Mâce, Tâhâra, 122; Dârimî, Tâhâra, 107.

³⁹⁹ Müneccid ,a.g.e., 39.

⁴⁰⁰ Bakara, 2/223.

⁴⁰¹ Kurtubî, *el-Cami'*, IV, 398.

⁴⁰² Zebîdî, Zeynüddin Ahmed b. Ahmed b. Abdi'l-Lâtîf, *Tecrîd-i Sarîh*, (çeviri, Babanzade Ahmed Naim-Kâmil Miras), Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, XII, 151.

⁴⁰³ Mü'münun, 23/5.

olmaları gereken önemli bir özellikleri belirtilmektedir.⁴⁰⁴ Kur'an, surenin devam eden âyetlerinde eşleri veya malik oldukları cariyeleri hakkında bir kınanmaları olmadığını ve bunda hiçbir töhmete tabii olmayacaklarını ifade etmektedir. Bu geniş yelpazeye rağmen haddi aşmaları durumunda ise onları düşman saymıştır.⁴⁰⁵

İmandan sayılan hayâ ile iffet arasında derin, sağlam ve yakın bir ilişki vardır.⁴⁰⁶ Hatta iffetin dayandığı temellerden biri ve en önemlisi utanma duygusu dediğimiz hayâdır. Bütün peygamberlerin ittifak ettikleri ölçü "*Utanmadıktan sonra dilediğini yap*" sözüdür.⁴⁰⁷ Hz. Aişe güzel ensar kadınlarının, utanma duyguları sebebiyle onları dinlerini öğrenmekten alıkoymadığını belirtir.⁴⁰⁸ Aynı zamanda iffet, şehvetin galebesini önleyen ve nefiste olgunlaşan bir haldir. Genelde, Türkçede iffet ile namus kavramları kullanılmaktadır. Namusun erkek, iffetin ise kadın için kullanılması daha yaygın bir uygulamadır. Ama bu kavramların Kur'an'da yer alanı iffettir. Kur'an'da iffet kelimesinin "çekinmek" manası şöyle yer almaktadır: "... *Zengin olan yetimin malından yemekten çekinsin...*"⁴⁰⁹ Buradaki "çekinmek", tamamen yetimi büyüten kişinin onun malından yemesini yasaklama anlamına gelmektedir. Demek ki, kimsesiz olan çocuğun malından yememek de iffet sayılmıştır. Biz buna iffetin ekonomik ilişkilerdeki boyutu da diyebiliriz. İffet sadece cinsel ilişkilerde değil, ekonomik ilişkilerde de aramalıyız. Cinsel ilişkilerde iffetli olan, ama ekonomik meselelerde hak yemekten çekinmeyen bir kimse, iffetin o boyutunu kaybetmiş demektir. "İffet" kelimesinin, kadının vücudunu çıplak olarak göstermesiyle de yakın bir alakası vardır: "*Kadınlardan ay halinden kesilenler yani artık nikaha ümitleri kalmamış ihtiyarlar ziynetlerini erkeklere göstermemeleri şartıyla, üst elbiselerini bırakmalarında onlar için bir sakınca yoktur. Ama bundan da çekinip örtünmeleri kendileri için daha hayırlı olur...*"⁴¹⁰ âyette yer alan "iffet" tamamen kadının vücudunu çıplak olarak göstermekten sakınması, yani çekinmesi manasını ifade etmektedir. Kur'an'da namuslu ve kötülüklerden habersiz mü'min kadınlara zinâ isnadında bulunanlar dünya ve ahirette lânetlenmiştir.⁴¹¹ Âyetteki

⁴⁰⁴ Taberî, *Cami 'u'l-Beyan*, IXX, 10.

⁴⁰⁵ Razî, *Mefâtihu'l-Ğayb*, III, 177.

⁴⁰⁶ Buhârî, İman, 16.

⁴⁰⁷ Buhârî, Enbiyâ, 54.

⁴⁰⁸ Ebû Şakka, *a.g.e.*, I, 151.

⁴⁰⁹ Nisâ, 4/6.

⁴¹⁰ Nûr, 24/60.

⁴¹¹ Nûr, 24/23-25.

lanetin, eğer tevbe edip dönmezlerse anlamında olduğu söylenmiştir.⁴¹² Aksi takdirde âyetin devamında dil, el ve ayakların ahirette şahitlik edeceği ve o lanetten kurtulamayacakları anlaşılmaktadır.⁴¹³

Kur'an, müslümanların iffetlerini korumalarını çok önemsemiş ve bu husustaki ifadeleri çok büyük belâğat ve hikmet yüklü olmakla birlikte, aynı zamanda ferдин biyolojik ve psikolojik özelliklerini ortaya koymaktadır.⁴¹⁴

3.1.1. HAZRETİ MERYEM VE SINANMASI

İnsanlık tarihinin peygamberlerden sonra en önemli şahsiyeti Hz. Meryem'dir ki kendi döneminin en hayırlı kadını olarak ifade edilmiştir.⁴¹⁵ *"İrzini korumuş olan kadını da (Meryem'i de) hatırla. Ona ruhumuzdan üfle miştik. Kendisini de, oğlunu da âlemlere birer delil yapmış tık."*⁴¹⁶ gibi bir çok âyette örnek gösterilmiştir. Onun dünyaya gelişi ve başından geçen serüvenler, insanlığa ve medeniyete çok şeyler öğretmiştir. Hz. Meryem'in dünyaya gelmesinden önce annesinin yaptığı duada; *"...Yâ Rabbi! Karnımdakini hür olarak sana adadım. Bunu benden kabul buyur..."*⁴¹⁷ ifadesinde "hür" kelimesiyle onun erkek olarak doğması için dua ettiği anlaşılmaktadır. Nitekim İsrailoğullarında kadınlar köle olarak kullanılmaktaydılar. Kadın değersiz görülüyor, aşağılanıyor ve bir utanç simgesi sayılıyordu. O zamanda erkek ise aksine hürriyeti temsil ediyordu. Kısacası, Meryem dünyaya geldiği zaman içinde bulunduğu toplumun sosyal durumu bir cahiliye dönemi gibiydi. Yüce Allah erkeğin yüceltilip kadının aşağılanmasının yanlışlığını Kur'ân'ı Kerîm'de: *"Süs içinde yetiştirilip kendi hakları için savaş edemeyecek kız çocuğunu mu istemiyorlar?"* şeklinde ifade etmiştir.⁴¹⁸ İşte Hz. Meryem böyle bir psikolojik ve sosyal baskının bulunduğu bir ortamda dünyaya geldi. Annesi Hanne, kız çocuğunu ilahi takdirle kendi duasına muhalif olarak kucağında bulunca, *"...Hakikaten ben onun ismini Meryem koydum onu ve zürriyetini kovulmuş Şeytândan sana sığınırım."*⁴¹⁹ dedi. Allah onun bu duasını en güzel bir şekilde kabul etti. Annesi Hz.

⁴¹² Taberî, *Cami 'u'l-Beyan*, IXX, 140.

⁴¹³ Yâsin, 36/65.

⁴¹⁴ Aydın, *a.g.e.*, 66.

⁴¹⁵ Buhârî, *Menakıbü'l-Ensar*, 20.

⁴¹⁶ Enbiyâ, 21/91.

⁴¹⁷ Âl-i İmrân, 3/35.

⁴¹⁸ Zuhruf, 43/18.

⁴¹⁹ Âl-i İmrân, 3/36.

Meryem'i güzel bir çiçek gibi özenle büyüttü.⁴²⁰ O'nu Zekeriya Peygamber'e emanet etti.

Hiz. Meryem insanlık tarihinde meydana gelecek olan hadise için seçilen ve Kur'an'da adı geçen tek kadındır. Meryem hayâ ve iffet timsali olarak yetişmesinden sonra, garip bir imtihana tabi tutulmuş ve yaşadıkları âyetlerle şöyle belirtilmiştir: *"Kitap'ta Meryem'i de zikret. Hani o, ailesinden kopup doğu tarafında bir yere çekilmişti. Meryem, onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, biz ona ruhumuzu gönderdik de o, kendisine tastamam bir insan şeklinde göründü. Meryem dedi ki: Senden, çok esirgeyici olan Allah'a sığınırım! Eğer Allah'tan sakınan bir kimse isen (bana dokunma). Melek: "Ben, yalnızca, sana tertemiz bir erkek çocuk bağışlamam için Rabbinin bir elçisiyim, dedi."* Meryem: *"Bana bir insan eli değmediği, iffetsiz de olmadığım halde benim nasıl çocuğum olabilir? dedi."* Melek: *"Öyledir, dedi; (zira) Rabbin buyurdu ki: 'Bu bana kolaydır'..."*⁴²¹ Öyle bir günde bu iffet abidesinin böyle bir ağır imtihan geçirmesi elbette zordu. Bana bir beşer eli değmemişken bu nasıl olabilir dediğinde, kendisini ancak kudret noktasında bunun kolay olabileceğinin bildirilmesiyle teselli edilmiş: *"Ey Meryem! Hakikaten sen iğrenç bir şey yaptın! Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir insan değildi; annen de iffetsiz değildi..."*⁴²² demelerine karşılık Yüce Allah o aşağılayıcı bakışlara en güzel susturucu cevabı bebeği konuşturmakla vermiştir.

Kur'an ayrıca adlarını zikretmediği dört kadından bahseder. Bunlardan ikisi Hiz. Nuh ve Lût'un hanımları ki bunlar eşlerine ihanet ederek cehenneme gitmişlerdir. *"Allah, inkar edenlere, Nuh'un karısı ile Lût'un karısını misal verdi."*⁴²³ Bunlar, kullarımızdan iki salih kulun nikahının altında idiler. Böyle iken onlara *hiyanet ettiler...*⁴²⁴ Âyetten anlaşılan her kim ne şekilde olursa olsun, inkar ederse kesinlikle ona şiddetli azap vardır. Yani peygamber eşi olmaları, hiçbir şekilde onlara bir fayda sağlamayacaktır. Çünkü bağların en önemlisi olan, ilahi irtibatı kesen diğer bağları da kesmiştir⁴²⁵ ve kendi ehlinde de olmadığı söylenmiştir.⁴²⁶ Hiz. Nuh'un

⁴²⁰ Bayraklı, a.g.e., 59.

⁴²¹ Meryem, 19/16-20.

⁴²² Meryem, 19/27-33.

⁴²³ Nuh'un eşinin adı; Vağile, Lût'un eşini adı Valihe'dir. Bkz., Kurtubi, el-Cami', XVIII, 201.

⁴²⁴ Tahrim, 66/10.

⁴²⁵ Zemahşerî, a.g.e., IV,571.

⁴²⁶ Hud,11/46.

karısı, yukarıdaki ifade onun kocasına ihanet ettiğine ilişkin tek açık referanstır.⁴²⁷ Hz. Lût'un karısının kıssası ve kocasına ihaneti ise Kur'ân'da değişik yerlerde zikredilmiştir. Hz. Lût'un eşinin alet olduğu olay ise iffet cepheleri yıkılmış insanlara aracılık etmiş olmasıdır.

Yüce Allah iman edenlere ise Firavun'un karısını misal gösterdi: “*Ey Rabbim! Bana katında, cennetin içinde bir ev yap ve beni Firavun'dan ve onun(kötü) işinden kurtar. Hem de beni o zalimler topluluğundan selamet çıkar.*” demişti.⁴²⁸ Firavun'un eşi Asiye binti Muzahim asa mucizesini duyunca iman etmişti.⁴²⁹ Bundan haberdar olan Firavun onu şiddetli bir şekilde cezalandırmıştı.⁴³⁰ Buradan anlaşılan kafirlerden iman edenler mü'minlere bağ olarak daha yakın olduğudur.

Yüce Allah, Meryem'in şahsında inananlara önemli mesaj vermektedir. İnanan ve namusunu sağlamca koruyan Meryem, mümin kadınlara namuslarını şartlar ne olursa olsun muhafaza etme gerekliliğini bildirmektedir. Allah'ın kıyamete kadar onun adını ölümsüzleştirmesinin sebebi, Allah'a gönülden bağlanmış ve itaat etmiş birisi olmasıdır.⁴³¹

3.1.2. HAZRETİ ZEYNEB MESELESİ

Kur'ân'ın yirmi üç yılda gönderilmesindeki sebeplerden biri de toplumda kökleşmiş bazı adetleri kaldırmaktır. Zira insanın kavrayışı insanın yaşıyla orantılı devam eder. Dolayısıyla toplumun da olgunlaşarak Kur'ân'ı anlayabilmesi için zamana ihtiyacı vardır. Allah, model olarak kendilerine gönderdiği Peygamberin şahsında yaptığı değişikliklerle olayları anlamalarını hedeflemiştir.⁴³² Bunlardan birisi de evlatlık adetini Allah Resûlü(a.s.)'nün evlatlığı olan Hz. Zeyd'in eşi Zeyneb'i boşamasından sonra kendisinin bizzat onunla evlenmesidir.⁴³³ “*Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir...*”⁴³⁴ âyetiyle evlatlık

⁴²⁷ Muhammed Esed, *Kur'ân Mesajı Meal Tefsir*, (çeviri, Cahit Koytak), İşaret Yay., İstanbul, 1165.

⁴²⁸ Ali İmrân, 3/59.

⁴²⁹ Hz. Musa'nın halası olduğu rivâyet edilir. Bkz., Razi, *Mefâtihu'l-Ğayb*, XXX, 574.

⁴³⁰ Razi, *Mefâtihu'l-Ğayb*, XXX, 571.

⁴³¹ Âl-i İmrân, 3/59.

⁴³² Mümtetine, 60/6.

⁴³³ Taberî, *Cami'u'l-Beyan*, IV, 1828.

⁴³⁴ Ahzâb, 33/40.

adeti geçersiz kılınmıştır. Zeyd b. Harise hakkında inen âyet, bu hükmü ebediyen kaldırmıştır.⁴³⁵

Allah Resûlü(a.s), Zeyneb ile evliliğini eski zamanın münafıkları ile şimdiki inkar ehlinin, eleştirerek şehvani bir durum demelerine karşın Nursî şöyle cevap veriyor: “O dâmen-i muallâya şöyle pest şübehâtın eli yetişmez. Evet, onbeş yaşından kırk yaşına kadar, hararet-i gariziyenin galeyanı hengâmında ve hevesât-ı nefsanîyenin iltihabı zamanında, dost ve düşmanın ittifakıyla kemâl-i iffet ve tamam-ı ismetle Haticetü’l-Kübrâ(r.a.) gibi ihtiyarca bir tek kadınla iktifa ve kanaat eden bir zâtın, kırktan sonra, yani hararet-i gariziye tevakkufu hengâmında ve hevesât-ı nefsanîyenin sükûneti zamanında kesret-i izdivaç ve tezevvücâtı, bizzarure ve bilbedâhe, nefsanî olmadığını ve başka ehemmiyetli hikmetlere müstenit olduğunu, zerre kadar insafı olana ispat eder bir hüccettir.” Allah Resûlü(a.s.) hizmetinde bulunan Hz. Zeyd, izzetli zevcesini kendine mânen denk bulmadığı için boşamıştır. Yani, Hazret-i Zeynep, başka yüksek bir ahlâkta yaratılmış ve bir peygambere eş olacak fıtratta olduğunu, Zeyd ferasetiyle anlamış ve kendisini eş olacak fıtratta kendine denk bulmadığından, boşamıştır. Allah’ın emriyle Allah Resûlü(a.s.) almış. Kaderin hükmüyledir ki, Resul-i Ekrem mecbur olmuştur; nefis arzusuyla değildir.”⁴³⁶

Enes bin Malik anlatıyor: Zeynep binti Cahş, Hz. Peygamberin diğer hanımlarına karşı övünür ve onlara şöyle derdi: *‘Sizleri (Hz.Peygamber ile) kendi aileleriniz evlendirdi. Beni ise yedi kat göklerin ötesinden yüce Allah evlendirdi.’*⁴³⁷ Hz. Enes, Allah Resûlü (a.s.)’ın kadınlarından hiç birine Zeyneb için yaptığı kadar düşün daveti yapmadığını söyler.⁴³⁸ Bu düşünün farklı olması, Yüce Allah’ın kaldıracağı bir hükmün, toplumun önemli isimleriyle paylaşmanın önemine dikkat çekmesidir. Zira hükmü bunlarla onaylamak, halkın arasında yayılabilecek dedikoduları sed etmede daha isabetli bir adımdı.

Hz. Enes’den rivâyete göre, şöyle demiştir: *Zeyneb’in iddeti dolunca Resûlullah (a.s): “Zeyd’e git, onu benim için iste” dedi. Zeyd diyor ki; hemen gittim ve: “Ey Zeyneb! Müjde beni sana Rasûlullah(s.a.v) gönderdi, seninle evlenmek*

⁴³⁵ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, XX, 78.

⁴³⁶ Nursî, *Mektubat*, 26.

⁴³⁷ Buhârî, *Tevhid*, 22.

⁴³⁸ Müslim, *Nikah*, 90.

*istiyor” dedim. Zeyneb: “Bu konuda Rabbimden hayır talep etmekten başka hiçbir şey yapmam” dedi.*⁴³⁹ Hz. Zeyneb’in bu tavrı ise takdire şayandır. Zira Peygamberden gelen evlilik teklifini Allah’ın tercih etmesi halinde, kabul edebileceğini söylemiş olmasıdır. Olayı anlatan âyette, *“Allah’ın nimet verdiği ve senin de nimetlendirdiğin kimseye: “Eşini bırakma, Allah’tan sakın diyor, Allah’ın açığa vuracağı şeyi içinde saklıyordun. İnsanlardan çekiniyordun; oysa Allah’tan çekinmen daha uygundu. Sonunda Zeyd eşiyle ilgisini kestiğinde onu seninle evlendirdik ki evlatlıkları eşleriyle ilgilerini kestiklerinde onlarla evlenmek konusunda Mü’minlere bir sorumluluk olmadığı bilinsin. Allah’ın buyruğu yerine gelecektir.”*⁴⁴⁰ denilmiştir. Eğer Allah Resûlü(a.s.) bir âyeti gizleyecek olsaydı en evvel bu âyeti gizlerdi.⁴⁴¹ Bazı rivâyetlerde Allah’ın, peygamberin kalbine Zeynep ile evliliği ilham ettiği belirtilmiştir. Allah Resûlü(a.s.) ise bunu açıklamaktan çekiniyordu. Zira Araplardaki evlatlık geleneğine dayalı: “gelinini boşadı ve kendisine aldı” gibi elıştırilerden çekiniyordu. Dolayısıyla Hz. Peygamber’in bu evliliği cinselliğe değil, vahye dayalıdır.

3.1.3. İFK OLAYI

İfk; yalan, büyük yalan, iftira, namuslu birinin namusu hakkında iftira etmek demektir. İftira, toplumda büyük bela ve zararlara sebep olan, insanın şerefini ihlâl eden suçlardan biri olduğundan bu haberleri getirenleri ve olayı araştırmalarının gerekliliği,⁴⁴² *“Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.”* âyetiyle ifade edilmiştir.⁴⁴³ İfk olayının gerçek yüzü; münâfıkların Medine’de güvenli bir yurt edinen ve günden güne gelişen İslâm toplumunu parçalamak için İslâm peygamberinin aile mahremiyetini hedef alarak, aleyhte yaptıkları propaganda ve karalama hareketidir. Münafıklar her fırsatta müslümanları incitmek için çabalamış, yaptıkları hile ve tuzaklarla ortalığı karıştırmışlardır. Allah Resûlünün eşi Hz. Aişe’yi töhmet altında bırakarak korkunç bir fitneye sebep olmuşlardır. Kur’an, *“İftirayı atanlar sizden bir gruptur. Siz onu*

⁴³⁹ Müslim, Nikah, 15.

⁴⁴⁰ Ahzâb, 33/37.

⁴⁴¹ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, XX, 273.

⁴⁴² Aydın, *a.g.e.*, 263.

⁴⁴³ Hucurât, 49/6.

kendiniz için bir şer saymayın. Aksine o, sizin için hayırdır. Onlardan her kişiye, kazandığı günah(ın cezası) vardır. Onlardan, o yalanın en büyüğünü söyleyene de büyük bir azap vardır. Onu duyduğunuz zaman inanan erkek ve inanan kadınları, kendilerinden güzel zanda bulunup: Bu, apaçık bir iftiradır, demeleri gerekmez miydi?”⁴⁴⁴ âyetiyle olayı açıklamakta ve müminin kardeşine yapılan herhangi bir karalama durumunda almaları gereken tavrı öğretmektedir.

İman ve küfrün mücadele ettiği Medine toplumu inanmayanlar için münafıklığın merkeziydi. Böyle bir yerde ancak iftira, yalan, karalama kampanyaları geçerli olabilirdi. Bunun baş kahramanı ise Abdullah b. Übey’di.⁴⁴⁵ Allah Resûlü (a.s.), insanların en ferasetlisiyken Hz. Aişe’ye “eğer böyle bir şey yaptıysan tevbe et” demesini Kuşeyri şöyle değerlendirmiştir: Cenab-ı Hak bazı vakitlerde belanın hedefine ulaşması için sevdiklerinin ferasetini perdeler. Örnek olarak Hz. İbrahim’in insan suretinde gelen melekleri tanıyamamasını verir.⁴⁴⁶ Hz. Yakub’a “Ne için Mısır’dan gelen gömleğin kokusunu işittin de, yakınında bulunan Ken’an Kuyusundaki Yusuf’u görmedin?” dendiğinde: “Bizim halimiz şimşekler gibidir; bazen görünür, bazen saklanır. Bazı vakit olur ki, en yüksek mevkide oturup her tarafı görüyor gibi oluruz. Bazı vakitte ayağımızın üstünü göremiyoruz.”⁴⁴⁷ cevabını vermiştir.

Kur’an meseleyi sert bir dille eleştirerek, iftira edenleri, “...Mü’minler içinde edebisizliğin yayılmasını isteyenler için dünyada da ahirette de acı bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.”⁴⁴⁸ âyetiyle tehdit etmiştir. Âyetlerde olayın ciddiyetine vurgu yapılmış, ayrıca müslümanların bu ve benzeri durumlarda takınmaları gereken samimi duruş da açıklanmıştır.

İzzet Derveze olayı şöyle nakleder: “Allah Resûlü, savaşlardan birine çıkarken her seferlerinde hanımlarından birini beraber götürürdü. Bu defa sıra Hz. Aişe’deydi. Dönüşte ordu bir yere konaklamış, Aişe de ihtiyacını gidermek için dışarı çıkmıştı. Bu arada kendisine ait bir gerdanlığı kaybetmiş, bu nedenle onu

⁴⁴⁴ Nûr, 24/11-12.

⁴⁴⁵ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, XIX, 116.

⁴⁴⁶ Kuşeyri, Abdülkerim b. Hevâzin b. Abdilmelik, *Tefsiru’l-Kuşeyri*, (thk., İbrahim Bisuni), Hey’et’ul-Mısıriyyeti’l-Âmme, Mısır, II, 597.

⁴⁴⁷ Nûrsî, *Mektubat*, 49.

⁴⁴⁸ Nûr, 24/11-19.

ararken geç kalmıştı. Geri döndüğünde ordunun gittiğini, kendisine ait olan deve, üzerinde kurulu çadırı ile kendisinin içinde olduğunu düşünerek götürüldüğünü gördü. Zira onunla görevli olan bir grup nefer vardı ve onlar onun yokluğunu fark edememişlerdi. Hz. Aişe çadırının bulunduğu yere oturdu. Kendisinin yokluğunu öğrendikleri an bulunduğu yere kendisini almaları için bir grubun gönderileceği umunduydu. Mücahidlerden biri geri kalmıştı. Aişe’yi görünce devesini çökertti. Aişe deveye bindi ve orduya ulaştı. Aişe’nin geri kalışı ve sözü edilen mücahid ile beraber geliş bazı müslümanların ve münafıkların onun hakkında kötü düşünceler üretmelerine neden oldu. Münafıkların başı “Ubey” bu olayı çirkin bir biçimde diline doladı. Olayı kötü şekilde yaydı ve nihâyet Allah Resûlü(a.s.) kendisi de bundan etkilendi. Hz. Aişe bu sırada hastalanmış ve Peygamber’den izin isteyip babasının evine geçmişti. Peygamber zaman zaman onu ziyaret etse de can sıkıntısı ve içinin rahatsızlığı devam ediyordu. Hatta yakın dostlarına ona yapacağı muamele konusunda danışıyordu. Minberinde bu sözün yayılması ve düşünmeden kamuoyuna mal edilmesinden duyduğu üzüntüyü dile getirip, serzenişte bulundu. Bu olayın gelişmesinden yaklaşık bir ay sonra bundan haberdar olan Aişe’nin üzüntüsü daha da arttı ve artık göz yaşları dinmez oldu. Çünkü olayda çirkin bir iftira ve insanı rencide eden kötü bir eylem vardı. Daha sonra Allah Resûlü(a.s.), babasının evinde oturduğu bir sırada ve anne babasının işiteceği bir şekilde onunla konuştu ve ondan bir şeyler söylemesini, eğer bir günaha bulaşmışsa tevbe etmesini, Allah’tan bağışlanma talebinde bulunmasını istedi. Bu sırada hava elektriklenmiş Aişe bu söze çok öfkelenmişti. Kendisini açıkça temize çıkarmaya yanaşmadı. Allah’ın kendisini temize çıkaracağına güveni tamdı. Aynı yerde Peygamber’e vahiy gelmeye başladı. Vahyin gelişi bitince yüzü parladı ve yüksek bir sesle Aişe’yi müjdeledi, sonra da âyetleri okudu.”⁴⁴⁹ Bu olayı Allah Resûlü(a.s.) bir peygamber olarak değil, beşer kimliğiyle çözmeye çalışıyordu ve tereddütteydi.⁴⁵⁰ Bu çirkin olayı Cenab-ı Hak sert bir şekilde eleştirmiş, Hz. Aişe’nin şahsında bütün müslüman kadınlara karşı olabilecek bir iftiradan insanları sakındırmıştır. Nur suresinde farklı âyetlerde: “*Namus sahibi, bir şeyden habersiz, mü’min kadınlara (zinâ suçu) atanlar,*

⁴⁴⁹ İzzet Derzeve, *Kur’ân’a Göre Hz. Muhammed*, (çeviri, Mehmet Yolcu), Düşün Yay., İstanbul, 2012, I, 595-596.

⁴⁵⁰ Mehmet Solmaz-İsmail Lütfi Çakan, *Kur’ân’ı Kerim’e Göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi* 3, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1988, 180.

*dünyada ve ahirette lanetlenmişlerdir. Ve onlar için büyük bir azab vardır.”*⁴⁵¹ ifadeleriyle konuyu sert bir şekilde dile getirmiştir.

Peygamber Hanımları ne kadar kıskanç olsalar da takva sahibi idiler. Hepsisi de Aişe’yi desteklediler ve hakkında iyi konuştular.⁴⁵² Hz. Aişe bu yapılara karşı: “Ben Yusuf’un babasının, ‘...Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir. Anlattığınız karşısında (bana) yardım edecek olan, ancak Allah’tır.’⁴⁵³ dediği gibi diyeceğim” demiştir.⁴⁵⁴

Ramazan Said ise olayın vehametini şöyle ifade eder: Bu olay Allah Resûlü(a.s.)’nü ötekilerden daha değişik bir derecede üzmüştü. Çünkü daha önce geçenleri olağan çileler olarak göğüslemiş ve onlara tahammül için nefsinin hazme zorlamıştı ve çıktığı büyük davet yolunda bu çileler sürpriz değildi, zaten beklenecek cinstendi ama bu umulmadık bir facia, geçirilmesi ve hazmi mümkün olmayan birşeydi. Bu şaya ki; eğer doğru çıksa, insan haysiyet ve şerefi için onarılmaz bir yara, manevi ve ailevi bir leke olacaktı.⁴⁵⁵ “İfk olayı müslüman toplum için büyük bir dersti. Allah onlara lûtfetmiş, azab etmemişti. Benzeri olayların tekrar etmemesini istemişti. Kötülükler Şeytâna uymaktan ileri gelirdi. Şeytâna ve adamlarına uymamaya dikkat etmek gerekti.”⁴⁵⁶ İfk hadissesinde de anlaşılan münafıklar saldırılarını cinsellik kanadıyla yapmışlardır. Savaşlardan daha büyük zarar veren bu gibi olaylar çok çirkin sayılmış ve Yüce Allah olayı bizzat âyetle açığa çıkarmıştır.

İfk olayında önemli bir mesele de teyemmüm hükmünün gerçekleşmesidir. Hz. Aişe’nin gerdanlığının kaybolmasıyla insanlar onu aramaya konulmuş ve gecikmişlerdi. Ancak arama işi uzamış, tan yeri ağarmaya başlamıştı. İnsanların abdest için su bulamamaları ve namaz vaktinin girmiş olması teyemmüm âyetinin inmesine sebep olmuştu. Useyd bin Hudayr, Hz. Aişe’ye hitaben, “Allah seni hayırla mükafatlandırsın! Vallahi, senin başına ne sıkıntı gelmişse mutlaka Allah senin için

⁴⁵¹ Nûr, 24/23.

⁴⁵² Martin Lings, *Hz. Peygamberin Hayatı*, (çeviri, Nazife Şişman), İnsan Yay., İstanbul, 2006, 276.

⁴⁵³ Yûsuf, 12/18.

⁴⁵⁴ Lings, *a.g.e.*, 277.

⁴⁵⁵ Buti, M. Said Ramazan, *Fıkhı’s-Siyre*, (çeviri, Ali Nar-Orhan Aktepe), Gonca Yay., İstanbul, 1992, 300.

⁴⁵⁶ Solmaz-Çakan, *a.g.e.*, 183.

onda bir çıkar yol ihsan etmiş ve o işte müslümanlar için bir bereket kılmıştır.” demişti.⁴⁵⁷

Beydavî, “*Kötü kadınlar kötü erkeklerle, kötü erkekler ise kötü kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklerle, temiz erkekler de temiz kadınlara yaraşır...*”⁴⁵⁸ âyetiyle ifk olayının doğru olmadığını anlaşıldığını söyler. Çünkü bu durumda Hz. Aişe, Peygamberin eşi olma liyakatini taşımaz ve ona eş olamaz.⁴⁵⁹ Zira ismet kimliğini taşıyan Allah Resûlü(a.s.)’ne Hz. Aişe layık görülmez ve mü’minlerin annesi arasına giremezdi.

3.1.4. HAZRETİ YUSUF VE HAYÂSIZLIKLA MÜCADELESİ

Hazreti Aişe’ye atılan iftiranın bir benzeri erkeklerde Hz.Yusuf’ta gözükmemektedir. Güzellikte nam yapmış bir Peygamber, akıl almaz bir iftiraya maruz bırakılıyor. Kendi eliyle büyüttüğü Yusuf’tan murad almak isteyen Züleyha, insanda şehvet noktasında mağlubiyetin önemli bir örneğidir.⁴⁶⁰ Hadislerde Züleyha ismine rastlanmamaktadır. Ancak bir seferinde Allah Resûlü(a.s.)’nin “Yusuf’un arkadaşı” olarak bahsettiği söylenmiştir.⁴⁶¹ Allah, garip ve dikkat çekici olan Yusuf kıssasını en “en güzel kıssa” olarak ifade etmekle burada alınabilecek önemli derslerin olduğunu belirtmektedir.⁴⁶² Erkeğin kadına, kadının erkeğe karşı zaafiyeti insanın bilinen özelliklerindendir.⁴⁶³ Hz. Yusuf ile Züleyha arasındaki olay Kur’an’da şöyle geçiyor: “(Yusuf) erginlik çağına erişince, ona hikmet (yeteneği) ve ilim verdik. İşte güzel davrananları biz böyle mükâfatlandırırız. Evinde bulunduğu kadın, onun nefsinden murat almak istedi, kapıları iyice kapattı ve “Haydi gel!” dedi. O da” (Hâşâ), Allah’a sığınırım! Zira kocanız benim velinimetimdir, bana güzel davrandı. Gerçek şu ki, zalimler iflah olmaz!” dedi.⁴⁶⁴ Hz. Yusuf, Züleyha’ya rağmen şu manidar

⁴⁵⁷ Mehmet Görmez ve dğr., *Hadislerle İslam*, II, 124.

⁴⁵⁸ Nûr, 24/26.

⁴⁵⁹ Beydavî, Kâdî Nasıruddin, *Envaru’t-Tenzil ve Esraru’t-Te’vil*, (thk., Muhammed Abdurrahmân Mar’aşlı), Daru’l-İhya, Beyrut, 1418, IV, 103.

⁴⁶⁰ Züleyhâ kelimesi, Farsça bir isimdir. Arapça şekli ise, Zelihâ’dır. Kelime olarak her iki şekilde de okunabilir ve her iki şekildeki okunuş da doğrudur. Farklılık, hareke değişikliğine dayanmaktadır. Bazı kaynaklara göre onun gerçek adı; Râîl’dir. Bkz., et-Taberî, *Tarihu’t Taberi Tarihu’l Rusul ve’l Mulûk*, I- XI, Daru’t-Turas, Beyrut, 1387, I, 337.

⁴⁶¹ Zebîdî, *Sahih-i Buhârî Muhtasarı*, II, 663.

⁴⁶² Yûsuf, 12/3.

⁴⁶³ Candan, *Müşkilü’l-Kur’an*, 314.

⁴⁶⁴ Yûsuf, 12/22, 23.

ifadeyi söylüyor: “(Bununla beraber) nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder...”⁴⁶⁵

Züleyha'nın bu arzusunun yanında Yusuf'un da meylettiğine dair âyette, “*Andolsun ki, kadın ona meyletti. Eğer Rabbinin işaret ve ikazını görmeseydi o da kadına meyletmişti. İşte böylece biz, kötülük ve fuhşu ondan uzaklaştırmak için (delilimizi gösterdik). Şüphesiz o ihlâslı kullarımızdandı.*”⁴⁶⁶ şeklinde ifadeler yer almaktadır. Taberi âyetteki bürhanı Hz. Yakub'un temessülü olarak ifade etmektedir.⁴⁶⁷ *Kur'ân Yolu* tefsirinde ise Rabbinin katındaki bürhana ilham anlamı verildiği açıklanır. “Buna göre kadının tahrikleri karşısında Yusuf'ta ona yaklaşma isteği doğmuş, ancak Allah'tan gelen bir ilham sayesinde bu çirkin işin haram olduğunu hatırlamış ve kadına yaklaşmamıştır. Âyetin akışı da Hz. Yusuf'un bu fiilden korunmuş olduğunu göstermektedir. Bu olay, peygamberlerin, peygamberlik öncesinde de büyük günah işlemekten korunmuş olduklarını savunan görüşü destekler.”⁴⁶⁸

Nefis kötülüğü emredici özellikte yaratılmıştır. Rabbi kuluna acıyıp ona yardım bakışı ile bakınca, onu beşeri sıfatların karanlıklarından aydınlığa çıkarır. Çünkü hidayet sabahı doğunca, kalbin ufukları aydınlanır.⁴⁶⁹ Tefsir-i Kebir'de ise o bürhan birkaç madde halinde sıralanır: Zinânın yasaklanması ve azaba götürmesi düşüncesi, peygamberlerin ismet sıfatı, evin damında “zinâya yaklaşmayın o bir fuhuş ve kötü bir yoldur” şeklinde yazı görmesi gibi açıklamalara yer verilmektedir.⁴⁷⁰

Hikayenin devamında Züleyha kendisini temizlemek adına bir plan yapar. Şehrin ileri gelenlerini evine davet eder. Kadınların ellerine birer meyve ve bıçak vererek Yusuf'u çağırır. Bu kısım âyette şöyle geçer: “*Kadın, onların dedikodusunu duyunca, onlara dâvetçi gönderdi; onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. Herbirine bir bıçak verdi. (Kadınlar meyveleri soyarken Yusuf'a): “Çık karşılarına!”*”

⁴⁶⁵ Yûsuf, 12/54.

⁴⁶⁶ Yûsuf, 12/24.

⁴⁶⁷ Taberî, *Cami'ü'l-Beyan*, XVI, 35.

⁴⁶⁸ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur'ân Yolu*, III, 214.

⁴⁶⁹ Ömer Pakiç, Aziz Mahmut Hüdayî'nin Nefâis'ül-Mecalis'te İşlediği Tasavvufi Konular, *Üsküdar Sempozyumu III-Aziz Mahmut Hüdayî Uluslararası Sempozyum Bildirileri*, I, 20-22 Mayıs, 2005, 2006, 73-79.

⁴⁷⁰ Razî, *Mefâtihu'l-Ğayb*, IV, 139.

dedi. Kadınlar onu görünce, onun büyüklüğünü anladılar. (Şaşkınlıklarından) ellerini kestiler ve dediler ki: *Hâşâ Rabbimiz! Bu bir beşer değil... Bu ancak üstün bir melektir!* Güzelliğin insan üzerindeki tesirini Züleyha nefsi mağlubiyetine delil olarak getirmiştir: “*Kadın dedi ki: İşte hakkında beni kınadığınız şahıs budur. Ben onun nefsinden murat almak istedim. Fakat o, (bundan) şiddetle sakındı. Andolsun, eğer o kendisine emredeceğimi yapmazsa mutlaka zindana atılacak ve elbette sürünenlerden olacaktır!*”⁴⁷¹ Bütün bu açıklamalardan sonra oradaki kadınların çoğu Yusuf’tan murad almak isteyince: “*(Yusuf:) Rabbim! Bana zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir!...*” cevabını vermiştir.⁴⁷² Hz.Yusuf’un zindanı tercih etmesi, basit şehvi arzuları aşağılaması, onu zindan yoluyla sultanlığa çıkarmıştır. Demek ki Allah adına yapılan fedakarlıkların boşa çıkmadığı burada da görülmektedir. Allah için olmak ayakları sabit kıldığı gibi, kişiyi izzetli de kılar.⁴⁷³ Burada yine üzerinde durulması gereken bir konu kadınların da erkeklerin güzelliği karşısında fitneye düşmesidir. Olayda suçlunun sadece Züleyha olmadığını da anlıyoruz. Şehvet çukurunun insanı nasıl mağlup edip vakum gibi içine aldığına Kuran’ın tarih sayfalarını aralamasıyla tanıklık ediyoruz. Aşağıdaki âyetlerde ise iffetin zaferini ve dünyaya adını iffet modeli olarak bırakan bir peygamberi görürken, hevâsına mağlup bir avuç kadının mağlubiyetini Kur’ân’ın projeksiyonuyla seyrediyoruz. Daha sonra Kral, rüyasını yorumlayan Hz.Yusuf’un zindandan çıkarılmasını ister. Hz. Yusuf ise olayın araştırılmasını ve iffetinin onaylanarak iade-i itibarını verilmesini söyler. Hz. Yusuf’un gayesi, vezire gıyabında ihanet etmediğini ve hainlerin tuzaklarını Allah’ın başarıya erdirmeyeceğini bildirmektir.⁴⁷⁴ Kral da olayla ilgisi olan bütün kadınları toplattırarak: “Yusuf’un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi?” demesine karşılık kadınlar ondan hiçbir kötülük görmediklerini söylemeleriyle Züleyha da hatasını itiraf etmiştir. Bu açıklamalara Hz. Yusuf’un paklanması için gerek duyulmuştur.”⁴⁷⁵

Hz. Yusuf zindandan çıktıktan bir süre sonra Züleyha’nın eşi ölür. Böyle olunca Züleyha Yusuf’la evlenir. Yusuf zifaf gecesinde “Bu kavuşmamız diğerinden daha iyi değil mi?” deyince Züleyha: “Beni ayıplama ben güzel bir kadın ayrıca mal

⁴⁷¹ Yûsuf, 12/31-32.

⁴⁷² Yûsuf, 12/33.

⁴⁷³ Maide, 5/54.

⁴⁷⁴ Çakan- Solmaz, *Kur’an-ı Kerim’e Göre Peygamberler*, 126.

⁴⁷⁵ Yûsuf, 12/51-53.

ve servet içinde biriydim. Eşim ise kadınlara karşı ilgisizdi ve senin de güzelliğin nefsimin bana galebe çalmasına sebep oldu.”⁴⁷⁶ Bazı rivâyetlere göre, Züleyhâ'nın kocası vefât ettikten sonra Allah'ın irâdesi ile eski güzelliğini kazanmış ve Yusuf(a.s.) ile evlenmiştir. Hz.Yusuf ile evlendiği zaman, bakire olduğu da söylenmiştir.⁴⁷⁷

Mevdudî şöyle bir açıklamada bulunur: Kur'ân'daki âyetlerden anlaşıldığına göre, Züleyhâ, Hz. Yusuf'u yoldan çıkarmak için her türlü Şeytânî yola başvurmuştur. O'nu, Allah yolundan, doğruluktan, haktan saptırmak için uğraşmıştır. Bunun için yalan söylediği ve çeşitli hilelere başvurduğu âyet ile sabittir. Bir peygamberin böyle bir hanımla evlenmesi, onun izzetini zedeler. Yusuf(a.s.)'ın onunla evlenmesi, şu meâldeki âyete de ters düşmektedir: “*Kötü karakterli kadınlar öyle erkeklere, kötü karakterli erkekler öyle kadınlara. Temiz karakterli kadınlar, öyle erkeklere ve temiz karakterli erkekler öyle kadınlara...*”⁴⁷⁸ Buna göre doğru olanı, Yusuf(a.s.)'ın neticede Züleyhâ ile evlenmemiş olmasıdır.⁴⁷⁹ Oysa tevbenin insanı temizlediği de âyette ifade edilmiştir. Züleyha bu duyguları taşıırken şirk bataklığı içersindeydi. İman ettikten sonra uzun süre tevbe modunda kalmış, böylelikle peygambere layık olabilecek bir dereceye ulaşmıştır.

Hız. Yusuf erkekler için oldukça önemli bir modeldir. Peygamber olacak birinin böyle önemli bir sınavdan geçmesi istikbalde böyle sınanmalara işaret olabilir. Öyleyse her arzu sahibi böyle bir riskle karşı karşıya kaldığında Rabbine sığınarak O'nun ilahi himayesinden destek almalıdır. Şüphesiz böyle bir durumla karşı karşıya kalanlar, samimi bir şekilde Rablerine sığınsalar o ilahi korumadan yararlanacaklardır. Bu hakikate örnek Peygamber Efendimizin anlattığı Cüreyc meselesidir. Cüreyc abid bir zattır. Manastırda yatıp kalkardı. İsrailoğulları, Cüreyc'in durumunu ve ibadetini kendi aralarında konuşurlarken güzel bir fahişe gelir ve “isterseniz onu baştan çıkarabilirim.” der. Bu kadın, Cüreyc'e zinâ teklifi ettiğinde O kabul etmez. Bunun üzerine kadın, manastırda yatıp kalkan bir çobana gider ve kendini ona teslim eder. Çobanla yaptığı ilişkiden hamile kalan kadının bir

⁴⁷⁶ Taberî, *Cami'ü'l-Beyan*, XII, 6.

⁴⁷⁷ Yazır, *Hak Dini*, IV, 2879.

⁴⁷⁸ Nûr, 24/26.

⁴⁷⁹ Mevdudî, Seyyid Ebu'l-A'la, *Tefhîmu'l-Kur'ân*, (çeviri, Muhammed Han Kayani ve dğr.), İnsan Yayınları, İstanbul, 2010, II, 448.

çocuğu olur. “Bu Cüreyc’indir” diye ilan eder. Bunun üzerine İsrailoğulları Cüreyc’i manastırdan çıkarırlar ve manastırı da yıkarlar...⁴⁸⁰ Daha sonra doğan çocuğun Allah’ın izniyle konuşmasıyla Cüreyc’in iffeti ortaya çıkar ve halk Cüreyc’e yapılanlardan dolayı kendisinden af dileyerek tekrar mabedini inşa ederler. Böylece Allah’ın salih kullarını her zaman desteklediği,⁴⁸¹ tevvekkülün nasıl kurtuluş vesilesi olduğu bu olayda da görülmektedir.⁴⁸²

3.2. TESETTÜR

Örtünme; Allah’ın fıtrata uygun bir emri, zamanla değişmeyecek bir hükmüdür. Toplumda kadını değerli kılan ve olabilecek fitnelere karşı onu koruyan Rahmanî bir kalkandır. Kadının himayeye muhtaç zayıf yapısından dolayı zehirli bakışların esaretinden kurtulması, eşine karşı sadakatini kaybetmemesi ve tecavüze yol vermemesi için örtünme, Allah’ın kendisine bir lütfudur.⁴⁸³ Yüce Allah öncelikli olarak Peygamber eşlerini tesettür konusunda ciddiyete davet etmiştir. Zira Allah’a olan sevginin gerçek şekli, Peygamberin hayat tarzını benimsemedir.⁴⁸⁴ Peygamber eşlerinin farklılığı şöyle ifade edilmiştir: “*Ey Peygamberin hanımları! Sizler herhangi bir kadın gibi değilsiniz. Allah’tan sakınıyorsanız edalı konuşmayın, yoksa, kalbi bozuk olan kimse kötü şeyler ümit eder; daima ciddi ve ağırbaşlı söz söyleyin. Evlerinizde oturun; eski cahiliyyede olduğu gibi açılıp saçılmayın...*”⁴⁸⁵

Kadın, yaratılış itibarıyla nazik ve ince bir yapıya sahiptir. Ses telleri bile erkeğin aksine oldukça incedir. Onun edalı konuşması yasaklanırken dikkat çekiciliği de engellenmiştir. Tesettür, toplumsal hayatta iffeti koruma, kadın erkek ilişkilerinde dengeyi sağlama adına emredilmiştir. Aksini yapanlar ise aşağıda verilen hadisten anlaşılacağı gibi şiddetle ikaz edilmiştir: “*Cehennemliklerden iki grup insan vardır ki kendilerini henüz görmedim: Biri, sığır kuyrukları gibi kırbaçlarla insanları döven bir topluluk; diğeri, giyinmiş oldukları halde çıplak görünen, yoldan çıkmış, başka kadınları da kendileri gibi olmaya teşvik eden ve başları deve hörgücüne benzeyen kadınlardır. İşte bu kadınlar cennete giremedikleri gibi, şu kadar uzak mesafeden*

⁴⁸⁰ Buhârî, Enbiyâ, 50; Müslim, Bir, 7.

⁴⁸¹ Mürselât, 77/44.

⁴⁸² Tâlak, 65/2.

⁴⁸³ Said Nûrsî, *Lem’alar*, Tenvir Yay., İstanbul, 1990, 195.

⁴⁸⁴ Âl-î İmrân, 3/27.

⁴⁸⁵ Ahzâb, 33/32-33.

hissedilen kokusunu bile alamazlar."⁴⁸⁶ Giyinmiş çıplak kadınlar ifadesi ile elbiseler giyinmiş ama açılıp saçıldıkları ve güzelliklerini sergiledikleri için dini yönden çıplak kalmış kadınlar kasdedilmektedir. Bunların, vücutlarını gösterecek derecede ince elbiseler giyinmiş kadınlar olduğu da söylenmiştir. Yine bunların, "dünyada giyilmesi ve takılması haram olan elbise ve süs eşyalarına bürünen; ama ahirette bunlardan mahrum kalacak olan kadınlar" anlamında olduğu da belirtilmiştir."⁴⁸⁷

Bâtılın, toplumsal hayatta taban bulmaması adına Kur'ân, insanlar arasında çirkin şeylerin yayılmasını arzulayan kimseler için dünyada da ahirette de çetin bir azap olduğunu ifade edilmiştir.⁴⁸⁸ Fuhşiyatın müslüman ülkelerde yayılmasını arzulayanların cezası bu olursa bu konuda öncülük yapan, Şeytâna ve İslâm düşmanlarına uyararak gece gündüz çalışanların durumu ne olur acaba? Şehvet yoluyla cinselliği kullanarak bu arzuları tahrik ile insanları saptıranların çoğu defa rant ehli insanlar olduğu görülmektedir. Bunlar özgürlük adına yaptıkları çağrılarında asıl hedefleri kadınlardır. Zira zayıf ve duygusal olan kadın, propaganda ve fitnelerin peşinde hiç düşünmeden sürüklenebilecek bir unsurdur. Ayrıca kadın, ahlakı bozma konusunda aktif ve direkt bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla da onları dünya sevgisi ve şehvetlerle boğma mücadeleleri gâyet açıktır.⁴⁸⁹ Görülüyor ki insanda ifsada müsaid madenlerin işletilmesiyle toplumsal ahlak çöküyor ve bu çöküşte kadın önemli bir rol oynuyor.

Ahlakın çöküşünde önemli bir etken tesettürsüzlüktür. Âyette, "*Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.*"⁴⁹⁰ ifadeleriyle tesettürün gerekliliği emredilmiştir. Düşmanların zamanımızda müslümanlara karşı kullandıkları silahlardan biri de şekillerini kendilerinin belirlediği, müslümanlar arasında revaç bulan moda giysileri ve elbiseleridir. Bunlar; kısa, şeffaf ve dar olması nedeniyle avret yerlerini örtmez.⁴⁹¹ Takva elbisesinin hayırlı olduğunu bilen buna dikkat eder.

⁴⁸⁶ Müslim, Libas, 14,110.

⁴⁸⁷ Ferid, Ahmed, *Günahların Ahiretteki Karşılığı*, (çeviri, Mustafa Öztürk), Polen Yay., İstanbul, 2007, 49.

⁴⁸⁸ Nûr, 24/19.

⁴⁸⁹ Ferid, *a.g.e.*, 75,76.

⁴⁹⁰ Ahzâb, 33/59.

⁴⁹¹ Müneccid, *a.g.e.*, 70.

⁴⁹² İslâm giyinmekten iki maksat güdüyor: Biri örtünmek(tesettür), diğeri güzel görünmektir.(zinet). Âyette bu iki giyinmenin birlikte verildiği manaya değinilmiştir: “*Ey İnsanoğulları! Ayıp yerlerinizi örtecek giyimlikle sizi süsleyecek elbiseler gönderdik! Takva örtüsü ise bundan daha hayırlıdır. Allah’ın bu âyetleri öğüt almanız içindir. Ey İnsanoğulları! Şeytân, ayıp yerlerini kendilerine göstermek için elbiseleriniz soyarak ananızı, babanızı cennetten çıkardığı gibi sizi de şaşırtmasın.*”⁴⁹³

Takva elbisesi herkesin muhtaç olduğu manevi bir zırhtır. Kişi tesettüre en iyi şekilde uysa bile takvayı esas almadı mı o yine de çıplak sayılır. Oysa ki Kur’ân-ı Kerîm’de örtü konusunda şu âyet geçmektedir: “... *Mü’min kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Zinetlerini açmasınlar. Bunlardan görünen kısmı (yüz ve eller) müstesna. Başörtülerini yakalarının üstünü (kapayacak surette), koysunlar...*”⁴⁹⁴ Başörtülerini yakalarının üzerine vursunlar. Başlarını, saçlarını, boyunlarını, gerdanlarını, sinelerini açık tutmayıp sımsıkı örtünler. Tefsircilere göre, cahiliyet devrindeki kadınlar başörtüsünün bir çeşidini kullanıyorlardı. Sadece enselerini bağlar veya arkalarına bırakırlar, yakaları önden açılır, gerdanlıkları meydana çıkar, ziynetleri görünürdü. Demek ki, son zamanlarda asrılık sayılan göğsünü veya bağrını açmak, eski bir cahiliyet adeti idi. İslâm, böyle açıklığı yasaklayıp başörtülerinin yakaları üzerine kadar örtmelerini emrederek örtünmeyi farz kılmıştır. Hz. Aişe anlatıyor: “Esmâ Bintu Ebi Bekr, üzerinde ince bir elbise olduğu halde Allah Resûlü (a.s.)’nın huzuruna girmişti. Peygamber, ondan yönünü ters istikamete çevirdi, “*Ey Esmâ! Kadın hayız yaşına girdi mi ondan sadece şunun ve şunun dışında hiçbir yerinin görünmesi caiz değildir!*” dedi ve yüzü ile ellerini işaret etti.”⁴⁹⁵

Erkek ve kadınların birbirine giyinişte benzemelerine ifadece sert olan lanet, ifadesi kullanılmıştır.⁴⁹⁶ İbn Ebi Müleyke anlatıyor: “Hz. Aişe’ye; ‘Kadın(erkeğe mahsus) ayakkabı giyer mi?’ diye sorulduğunda ‘Allah Resûlü(a.s.) kadınlardan

⁴⁹² A’raf, 7/26.

⁴⁹³ A’raf, 7/31.

⁴⁹⁴ Nûr, 24/30-31.

⁴⁹⁵ Ebû Dâvûd, Libas, 34.

⁴⁹⁶ İbn Hacer, Ahmed b. Ali el-Askalani, *Fethu’l-Bari Şerhu Sahihi’l-Buhârî*, I-XIII, Beyrut, 1379, X, 333.

*erkekleşenlere lanet etti!’ diye cevap verdi.”*⁴⁹⁷ Benzemenin en basitinin bu şekilde ifade edilmesi meselenin ciddiyetini göstermektedir. Edepsizlik hangi şeye girerse, onu mutlaka çirkinleştirdiği gibi, hâya nerede bulunursa ona muhakkak güzelleştirir. Açık saçıklığın yakın akraba arasındaki menfi şekillenişini ise Nursî şöyle anlatılır: “İnsan, hemşire misillü mahremlerine karşı fitraten şehvânî his taşıyamıyor. Çünkü mahremlerin simaları, karâbet ve mahremiyet cihetindeki şefkat ve muhabbet-i meşruayı ihsas ettiği cihetle, nefsî, şehvânî temâyülâtı kırar. Fakat bacaklar gibi şer’an mahremlere de göstermesi caiz olmayan yerlerini açık saçık bırakmak, süflî nefislere göre, gâyet çirkin bir hissin uyanmasına sebebiyet verebilir. Çünkü mahremin siması mahremiyetten haber verir ve nâmahreme benzemez. Meselâ açık bacak, mahremin gayrıyla müsavidir. Mahremiyeti haber verecek bir alâmet-i farikası olmadığından hayvani bir nazar-ı hevesi, bir kısım süflî mahremlerde uyandırmak mümkündür. Böyle nazar ise, tüyleri ürpertecek bir sukut-u insaniyettir!”⁴⁹⁸

Kur’ân-ı Kerîm’de örtü şeklinin nasıl olması gerektiği açık bir şekilde anlatılmıştır: “*Ey Peygamber, sen zevcelerine, kızlarına ve mü’minlerin kadınlarına de ki: (hacetleri için dışarı çıkacakları zaman) vücutlarını baştan aşağı dış elbiselerden (cılbab), üzerlerini sıkı örtsünler.*”⁴⁹⁹ Görüldüğü üzere, âyetle “cılbab” tabiri kullanılmıştır. Yani bayanların bütün vücutlarını örten bir elbise giymeleri emredilmektedir. Hadiste, “*Vücutlarını gösteren ince elbiseler giyinip salınarak yürüyen kadınlar cennete giremezler ve kokusunu da alamazlar. Halbuki cennetin kokusu beşyüz senelik mesafeden alınır.*”⁵⁰⁰ demek suretiyle müslüman kadının tesettüre göstermesi gereken ciddiyetine değinmiştir.

Elbise, altındakini gösterecek kadar incecik, beden rengini örtmeyen ince elbise olmamalıdır. Bilakis kalın olup, altındakini dışarıya aksettirmemelidir. Ayrıca elbise geniş olup vücut azalarının şeklini dışarıya vermemelidir. Müslüman kadının giymiş olduğu elbise erkek elbisesine, hıristiyan, yahudi ve sair müslüman olmayan milletlerin kadınlarının elbisesine benzememelidir.

⁴⁹⁷ Ebû Dâvûd, Libas, 31.

⁴⁹⁸ Said Nûrsî, *Lem’alar*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990, 196.

⁴⁹⁹ Ahzâb, 33/59.

⁵⁰⁰ Müslim, Libas, 34, 37.

3.3. EVLİLİK VE NİKAH

Nikah, “bir şeyi, bir şeye eklemek, katmak anlamından alınan, zinânın zıddı olarak cinsel birleşmeyi meşru kılan sözleşme” demektir. Şer'an, kadının kadınlığından yararlanma üzerine kurulan bir sözleşmedir.⁵⁰¹ Evlilik, toplumsal kurallar ve yasaların öngördüğü şekilde, karşı cinsten en az iki kişinin yaşantılarını birleştirdikleri ilişkiler bütününe genel olarak verilen addır. Evlilik, toplumdan topluma şekil itibariyle farklılıklar gösteren nikah töreniyle başlar. Böylece hukuki ve toplumsal açıdan geçerli sayılan ve doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan birlik kurulmuş olur.

Tarih boyunca evlenme kurumunu düzenlememiş olan bir toplum yoktur. Hatta bazı hristiyan ülkeler sonradan medenî evlenmeyi kabul etmekle birlikte, önce dinî nikâhın akdedilmesini şart koşmuşlardır. Meselâ: Yunanistan ve Romanya, medenî nikâhtan önce dinî nikâhın akdedilmesi esasını benimsemişlerdir.⁵⁰² Hollanda, İsviçre gibi ülkelerde resmî memur önünde kıyılmayan nikâh hükümsüz sayılmaktadır.⁵⁰³ Bütün toplumlarda, evliliğin geçerli sayılabilmesini sağlayan ve eşlerin hak ve yükümlülüklerini belirleyen kanunlar, kurallar, gelenekler yahut inançlar vardır. Yalnız toplumlar arasında şekil ve sorumluluk itibariyle farklılıklar söz konusudur. Toplumlarda başlıca evlenme biçimleri, tek kadınla evlilik (monogami) ve çok kadınla evlilik(poligami) olarak kendini göstermektedir. Kur'ân, “Şüphesiz senden önce de Peygamberler gönderdik, onlara eşler ve çocuklar verdik.”⁵⁰⁴ ifadesiyle bu müesseseye işaret eder. Bazı din ve mezhepler, Allah'a ibadet için evliliği terketmeyi, kadınlardan uzak durmayı tavsiye etmiş veya gerekli görmüşlerdir. Halbuki İslâm evliliği teşvik etmiş, kendini ibadete vermek maksadıyla da olsa evlenmeden kaçınmayı hoş görmemiştir.⁵⁰⁵ Evlilik hüküm olarak üç kategoride değerlendirilmiştir: Hanbeliler vacip olduğunu, Şafiiler ibadete kendini verenlere mubah olduğunu, cumhuru ulema ise müekked bir sünnet olduğunu ifade

⁵⁰¹ Soyalan, *Kur'âni Terimler ve Deyimler*, 257.

⁵⁰² Halil Cin, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yay., Ankara, 1974, 133.

⁵⁰³ Hamdi Döndüren, *Delilleriyle İslâm Hukuku*, Çelik Yayınevi, İstanbul, 1983, 244.

⁵⁰⁴ Ra'd, 13/38.

⁵⁰⁵ Hayrettin Karaman, *Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar*, 95.

etmiştir.⁵⁰⁶ İmamı Şafii وَحْصُورًا وَيَسِيدًا “efendi, iffetli” ifadesiyle Hz. Yahya’nın kadınlardan uzak duruşunu övmüştür.⁵⁰⁷ Zira “husur” kelimesi kadınlara iştaha duymayan güzel ahlak olarak belirtilmiştir.⁵⁰⁸ Eğer nikah efdal olsa Allah niye onu övmüştür. Şehvetin süslü gösterilmesinden de anlaşılan kadına olan ilginin zemm edilmesidir. Bağavi ise meselenin zühde işaret ettiğini belirtir.⁵⁰⁹ Oysa sahabelerden bazılarının benimsedikleri bu zühd durumunu elıştiren âyetler inmiştir: “*Ey iman edenler! Allah’ın size helal kıldığı temiz şeyleri haram kılmayın, hududu da aşmayın doğrusu Allah aşırı gidenleri sevmez.*”⁵¹⁰ Bu durum karşısında Allah Resûlü(a.s.): “*Sünnetimi terk eden benden değildir.*” demiş ve Osman b. Maz’un’un dünyadan el etek çekmek ve kadınlardan uzak kalmak için yaptığı yemini kabul etmeyip reddetmiştir.”⁵¹¹ Bazı sahabelerin “hadım” olma arzularına ise Allah Resûlü(a.s.) müsaade etmemiştir.⁵¹²

Evlilikte sağlıklı bir yapının oluşması için denkliğin önemine de , “*Dininden ve ahlakından memnun kalacağınız birisi size başvurunca onu evlendirin, eğer bunu yapmazsanız yeryüzünde fitne ve büyük fesad olur.*”⁵¹³ hadisiyle değinilmiştir. Evlilikte bazı ölçüler ve tercih sebepleri vardır. Allah Resûlü(a.s.) bunu veciz bir ifadeyle belirtmiştir: “*Kadın dört özelliği için nikahlanır. Malı için, nesebi için, güzelliği için, dini için. Sen dindar olanı seç de huzur bul.*”⁵¹⁴ İmkânı olanlar evliliğe teşvik edilirken evlenme imkânı bulamayanlara oruç tavsiye edilmiştir. “*Sizden kimin evlenmeye gücü yetiyorsa, evlensin. Çünkü evlilik, gözü (harama) daha çok kapattırıcı, namusu daha çok koruyucudur. Sizden kimin (evlenmeye) gücü yetmiyorsa, o da, oruca devam etsin. Çünkü oruç, o kimse için, hayâlarını kesmek(gibi)dir.*”⁵¹⁵ İman etmenin önemi, evlenilecek eşin tercih edilip edilmemesiyle olan münasebeti Allah şöyle ifade etmiştir: “*Müşrik kadınları iman edinceye kadar nikahlamayın; iman eden bir cariye -hoşunuza gitmese de- müşrik bir*

⁵⁰⁶ Sudeysî, Muhammed b. Abdilaziz, *Mukeddematu’n-Nikah*, Cami’et’u’l-İslâmiye, Medine, 1425, I, 209.

⁵⁰⁷ Âl-i İmrân, 3/39.

⁵⁰⁸ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, VI, 378.

⁵⁰⁹ Sudeysî, *Mukeddematu’n-Nikah*, I, 210.

⁵¹⁰ Maide, 5/187.

⁵¹¹ Buhârî, Nikah, 1,8.

⁵¹² Müslim, Nikah, 1.

⁵¹³ Tirmizî, Nikah, 3; İbn Mâce, Nikah, 46.

⁵¹⁴ Buhârî, Nikah 15; Ebû Dâvûd, Nikâh, 2.

⁵¹⁵ Nesâî, Sıyam, 43

kadından daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri de iman edinceye kadar nikahlamayın; iman eden bir köle -hoşunuza gitmese de- müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. Onlar ateşe çağırırlar. Allah ise kendi izniyle cennete ve mağfirete çağırır. O insanlara âyetlerini açıklar. Umulur ki öğüt alıp düşünürler."⁵¹⁶

Evlilikte sadaka sevabı olduğu denmek suretiyle toplumsal hayatta böyle önemli bir oluşuma teşvik edilmiştir.⁵¹⁷ Rivâyette dünya nimetleri arasında insanın sahip olabileceği en güzel şey, kişinin imanı doğrultusunda yaşamasına hizmet eden bayan olduğu bildirilmektedir.⁵¹⁸ "Nikah, benim sünnetimdir. Sünnetimi uygulamayan benden değildir. Evlenin, çocuk sahibi olun; Ben kıyamet gününde ümmetimin çokluğu ile iftihar edeceğim."⁵¹⁹ hadisiyle de ümmetin çokluğunu iftihar sebebi olduğu dile getirilmiştir.

Allah, bütün canlıları eşeyli üreme sistemiyle yaratmış ve olaya tefekkür etmek üzere bu sisteme dikkatleri çekmiştir,⁵²⁰ "Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık..."⁵²¹ Eşya da bir birine karşı olma hidâyet-dalalet, sıkıntı-ferahlık vb. şeklinde ifade edilirken; gece-gündüz, yer-sema, kadın- erkek vb. şeklinde ise birbirine olan uyumu ifade etmektedir.⁵²²

Allah Resûlü(a.s.) rızkın en iyi olduğu dönemin, evlilik sıralarında olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bakirelerle evlenmeyi tavsiye etmiştir. Câbir (r.a)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Evlendim, daha sonra da Resûlullah(a.s.)'in yanına gittim. "Ey Câbir! Evlendin mi?" diye sordu. Ben de: "Evet" dedim. "Bakire mi aldın yoksa dul mu?" diye sordu. "Dul aldım" dedim. "Keşke bakire biri ile evlenseydin, sen onunla o da seninle oynasırdınız." buyurdu."⁵²³ Bununla meşru cinselliğin önemsenmesi anlaşılmaktadır. Dünyanın bir meta' olduğu ve bu metanın en hayırlısı ise salih kadın olduğu bildirilmiştir.⁵²⁴ İyi kadın, dünyanın bahtiyarlığı olarak sayılırken, kötü

⁵¹⁶ Bakara, 2/221.

⁵¹⁷ Müslim, Zekat 52; Ebû Dâvûd, Edeb, 160.

⁵¹⁸ Tirmizî, Birr, 13.

⁵¹⁹ İbn Mâce, Nikah, 1.

⁵²⁰ Zâriyât, 51/49.

⁵²¹ Hucurât, 49/13.

⁵²² Endulusî, Ebû Muhammed Abdulhak b. Ğalib b. Atiyye, *el-Muharreru'l-Veciz fi Tefsiri-Kitabi'l-Aziz*, Daru'l-Kutubi'l-İslâmiyye, I-VI, Beyrut, 2001, V, 181.

⁵²³ Buhârî, Nikah, 11; Müslim, Rada, 16.

⁵²⁴ Müslim, Rada', 2, 59; İbn Mâce, Nikah, 5.

kadın ise bahtsızlığı olarak belirtilmiştir.⁵²⁵ Aile saadetine isabetli olması için çöplük gülünden, yani bataкта yetişen güzel kadından uzak durulması da tavsiye edilmiştir.⁵²⁶

Hazreti Musa(a.s), Medyen suları başında Şuayb(a.s.)’ın kızlarına yardımcı olmuş ve daha sonra onlarla birlikte Hz. Şuayb’a gitmiş. Yolda yürürken Musa(a.s.) önden yürümeyi tercih ederek “biz kadınların arkasından bakmayız” ifadesiyle gözünü kadınlardan sakındırmasıyla iffetini belirtmiştir.⁵²⁷ Şuayb’ın kızı da bu sözleri babasına söyleyerek evliliğe kapı aralamıştır. Her evlilik adayı ve kız babası uygun bir denkliği bulduğunda bunu değerlendirmek istemeleri gâyet doğaldır. Evlilik, huzur ve sukunetle beraber toplumsal ahlaksızlığı da önler. Allah Resûlü(a.s.): “*Sizden biri, hoşuna giden bir kadın görür de onun sevgisi kalbine düşerse hemen hanımına giderek cinsel ilişkide bulunsun. Şüphesiz bu onun nefsinde olan duyguyu teskin eder.*”⁵²⁸ demekle evliliğin kişiyi teskin ettiğini belirtmiştir. Bazen kişi cinsel ihtiyacını hevâsına göre ayarlar. Son zamanlarda üniversitelerde yapılan sahte evlilikler bunun göstergesidir. Gençlerin yaptığı bu örfi evlilik, bu şekli ile şehveti tatmin, din ile oynama ancak şeriat veya şer’i elbiseye bürünmüş zinâ yollarından başkası değildir, ki İslâm bundan beridir. Nefsinin kendisini bu işe sürükleyen herkes Allah’tan korksun. Mü’min kadınlar genç erkeklerin hileyle tuzaklarına düşmesinler. Basit resmi bir kağıtla kendisini kandırmasına müsaade etmesin. İffetini ve şerefini kaybettirecek kötü sonuçlarla karşılaşmadan önce Allah’tan hakkıyla korksun.⁵²⁹

3.3.1. BİRDEN FAZLA EVLİLİK

İslâm’dan önce Arabistan’da çok eşliliğin sınırsız bir şekilde uygulandığı bilinmektedir. Ancak çok eşlilik daha çok varlıklı kimseler ve kabile başkanları için söz konusu idi. Halktan erkeklerin çoğunluğu ise tek eşliydi.⁵³⁰ İslam bu meseleye sınırlama getirerek adalet şartını gözetmelerini söylemiştir: “*Eğer, velisi olduğunuz mal sahibi yetim kızlarla evlenmekle onlara haksızlık yapmaktan korkarsanız onlarla*

⁵²⁵ İbn Hanbel, *Müsned*, I, 168.

⁵²⁶ Belik, *a.g.e.*, II, 250.

⁵²⁷ Taberî, *Cami’u’l-Beyan*, XVIII, 221.

⁵²⁸ Ebû Şakka, *a.g.e.*, I, 348.

⁵²⁹ Adil Fethi, *a.g.e.*, 26.

⁵³⁰ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuku İslâmiyye ve İstilâhâ-ı Fıkhiyye Kamusu*, İstanbul, Bilmen Yay., 1967, XI, 112.

*değil, hoşunuza giden başka kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz; şâyet, aralarında adaletsizlik yapmaktan korkarsanız bir tane almalısınız veya sahip olduğunuz ile yetinmelisiniz. Doğru yoldan sapmamanız için en uygunu budur.”*⁵³¹ Âyetiyle anlaşılan birden fazla evliliğe emir değil, müsaade edilmiştir. Ancak yetimler hakkında sıkıntı yaşanacaksa, velileri onların güzellik ve mallarından dolayı onları değil, diğer kadınları tercih etmesi söylenmiştir.⁵³² Çok evliliğe verilen izin de mutlak olmayıp adalet şartına bağlanmıştır. Kur'an, adaletin zorluğuna değinerek “Adil davranmayı ne kadar uğraşsanız kadınlar arasında eşitlik yapamayacaksınız, bari bir tarafa tamamen meyletmeyin ki, o birini askıdaymış gibi bırakmış olmayasınız.”⁵³³ açıklamalarıyla insanları bilinçlendirmiştir. Mutlak bir adalet mümkün değildir. Elbette kişi kaldıramayacağı yükten sual olunmaz.⁵³⁴ Öyleyse bu riskten dolayı çok fazla evliliğe gidilmemelidir. Gücü oranında adaletli olunmalı, gücünün yetmediği kısımda ise Allah'a sığınılmalıdır.

Allah Resûlü(a.s.), bir erkeğin iki hanımı olur da arasında adaletli davranmaması durumunda kıyamette bir tarafının çarpık ve düşük olacağını söylemiştir.⁵³⁵ Birden fazla evlilik gibi meseleler yabancılar tarafından ısrarla gündem edilerek şüphe ve evhamla bulantı vermelerine karşılık Nursî şöyle açıklamada bulunur: “İslâmiyetin ahkamı iki kısımdır. Birisi: Şeriat ona müessesdir. Bu ise hüsnü hakiki ve hayrı mahzudur. İkincisi: Şeriatı muaddildir. Yani gâyet vahşi ve gaddar bir suretten çıkarıp ehven-i şer ve muaddel ve tabakat-ı beşere tatbiki mümkün ve tamamen hüsn-ü hakikiye geçebilmek için, zaman ve zeminden alınmış bir surete ifrağ etmiştir. Çünkü tabiat-ı beşerde umumen hükümferma bir emri birden ref'etmek, bir tabiat-ı beşeri birden kalbetmek iktiza eder. Binaenaleyh, şeriat vaz-ı esaret değildir. Belki en vahşi suretten, böyle tamamen hürriyete yol açacak ve geçebilecek surete indirilmiştir, tadil edilmiştir. Hem de, dörde kadar taaddüdü zevcat tabiate, akla, hikmete muvafık olmakla beraber, şeriat bir taneden dörde çıkarmamış, belki sekiz dokuzdan dörde indirmiş.”⁵³⁶ Hayrettin Karaman ise konuyla ilgili şöyle bir açıklamada bulunur: “Bunun emir değil bir izin olduğunu

⁵³¹ Nisâ, 4/3.

⁵³² Derveze, *a.g.e.*, VII,13.

⁵³³ Nisâ, 4/129.

⁵³⁴ Bakara, 2/286.

⁵³⁵ İbn Mâce, Nikah, 18; Ebû Dâvûd, Nikah, 37.

⁵³⁶ Nûrsî, *Rehberler*, 177.

dolayısıyla insanların tercihlerinde serbest olduğunu söyler. Kadın evlenirken kocasının, üzerine evlenmemesi şartını koşarsa kocası bu şarta riâyet etmek mecburiyeti olduğunu belirtir. Bu izin mutlak değil, adalet şartına bağlıdır; adalete riâyet edemeyecekler için birden fazla evliliğin caiz ve helal olmadığını söyler. İslâm asırların ve nesillerin dinidir. Savaşların sık olduğu zamanlarda erkeklerin sayısında azalma olmakta, kocasız kalan hanımların, ikinci eş olarak da olsa evlenme ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Bazı evliliklerde erkek güçlü olurken ve çocuk isterken kadın, hasta veya çocuksuz olmaktadır; bu durumda ilk evliliği bozmadan erkeği de zinâdan korumak ve çocuğa kavuşturmak bu izni zaruri kılmaktadır. Tek evliliğin kanunlaştığı ülkelerde erkekler fiilen tek kadınla yetinmeyip yasak ve gizli ilişkiler kurmakta, bunun da aile, toplum ve ahlaka zararı dokunmaktadır.”⁵³⁷ Kadına birden fazla erkeğe izin verilmemesinin hikmeti ise gâyet açıktır. Aksi takdirde neslin birbirine karışması, aile bağlarının bitmesi ve toplumların ahlak olarak çöküşü anlamına gelirdi. Aşırı akliyecilikle özgürlük mantığı tamamen heves kaynaklı ve yaratılışın mesajını kavrayamamaktan kaynaklanmaktadır.

Beşeri sistemler köklü değişikliklere uğrayabilir. İslâm’da köklü değişim söz konusu değildir. Tarihi ve sosyal şartlara bağlı bir cevazdan ibaret olan çok kadınla evlilik, genellikle kötüye kullanıldığı ve olumsuz sonuçlar doğurduğu takdirde, müslümanların veya yetkili temsilcilerin kararıyla engellenebilir. Bu tasarruf, Allah’ın hükümlerini değiştirme anlamına gelmez.⁵³⁸ Eski İran ve Çin hukukunda, Babil’de Hammurabi kanunlarında birden çok kadınla evlilik kabul edilmişti. Roma hukukunda istifraş yani evli olmaksızın birlikte yaşamak mevcuttu.⁵³⁹ Kur’ân mü’minlerin vasıflarını anlatırken iffetin önemini belirtmektedir. Cinsel ihtiyacını karşılamak için, eşiyle yetinmesi hükmünü bildirmiş, “*İffetlerini korurlar. Sadece eşleriyle veya ellerinin altında olanlarla yetinirler, bundan dolayı kınanacak değillerdir.*”⁵⁴⁰ âyetiyle o gün geçerli olan cariyelere müsaade edilmiştir. “Âyetin (ellerinin altında olanlar) şeklinde çevirilen kısmı (cariyeler) anlamında kabul edilmiş ve bu sınırlı durum, ilgili fıkhi düzenlemenin temellerinden birini oluşturmuştur. Ancak İslâm’ın hedefine uygun olarak günümüzde kölelik

⁵³⁷ Karaman, a.g.e., 101.

⁵³⁸ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur’ân Yolu*, II, 10.

⁵³⁹ Mahmut Es’ad, *Tarih-i İlm-i Hukuk*, Seçkin Yay., İstanbul, 1912, 75, 97.

⁵⁴⁰ Mü’minun, 74/5-7.

kurumu ortadan kalktığı için bu konuyla ilgili hükümlerin uygulanmasına fiilen ihtiyaç kalmamıştır.”⁵⁴¹ Taaddüd-i zevcat, talak ve erken evlenmeler mecburiyet değil, şer’i ve kanuni bir müsaade şeklinde kaldıkça pek çok hürmete şayandır. Bunlar hiç şüphesiz fuhşun genişlemesine mani olacak içtimai kaidelerdir. Fuhuş ise ne kadar cazip ve medeni şekilde olursa olsun içtimai hastalıkların en büyüğüdür.⁵⁴²

İbn Ömer (r.a.)’den rivâyet edildiğine göre: “Cahiliyye döneminde Gaylân b. Seleme es Sekafî’nin on karısı vardı. Kendisiyle beraber hepsi de müslüman oldular. Bunun üzerine Allah Resûlü(a.s.), dördünü seçip diğerlerini bırakmasını emretti.”⁵⁴³ Örnekte görüldüğü gibi İslâm birden dörde çıkarmamış, belki on ve daha fazlasından adalet şartına bağlayarak, dörde indirmiştir. “Feyrûz ed Deylemî (r.a.), babasından aktardığına göre, şöyle demiştir: “Allah Resûlü (a.s.)’a geldim ve şöyle dedim: ‘Ey Allah’ın Resûlü! “Ben Müslüman oldum, nikahım altında iki kızkardeş bulunmaktadır.”demesi üzerine Resûlullah(a.s.):İkisinden hangisini istersen seç diğerini bırak.’ buyurdular.”⁵⁴⁴ Böylece iki kızkardeşi bir arada bulundurmanın yasağı âyetle sınırlandırılmıştır.⁵⁴⁵

3.3.2. PEYGAMBERDE ÇOK EVLİLİK

Allah Resûlü(a.s.)’ın poligam bir evlilik yapması daha önemli sebeplere dayanmaktadır. Bilindiği gibi İslâm Resulullah’ın hayatı boyunca tedrici bir surette şekillenip kemale ermiştir. Onun getirdiği reformlar, ıslah hareketleri toplumda yerini almaya başlamıştır. Çok evlilik o gün gayet normal bir durumdu. Şer’i kısıtlamalar onun hayatının son senelerine rastlar.⁵⁴⁶ İslâmi meselelerin kadınlara ait kısmı ve değişik mahremiyetlere ait bölümünün tebliği için şüphesiz çok evliliğe ihtiyaç vardır. Savaşlarda ülkeler arası diyalogda saray ehlinde biriyle evlenme uzlaşısı hizmet ediyordu.⁵⁴⁷

Allah Resûlü(a.s.)’nü tanımayan şehvetperestler su-i zanları vasıtasıyla iftira ve boş sözler sarfediyorlar. Daha O yirmi beş yaşındayken, kırk yaşında dul bir

⁵⁴¹ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur’ân yolu*, IV, 50.

⁵⁴² Hüseyin Erdoğan, *Kur’ân’da İbadet Müslümana Saadet*, Can Yay., İstanbul, 1963,141.

⁵⁴³ İbn Mâce, Nikah: 40; Ebû Dâvûd, Tâlak, 24.

⁵⁴⁴ Ebû Dâvûd, Tâlak: 25; Buhârî, Nikah, 27.

⁵⁴⁵ Nisâ, 4/23.

⁵⁴⁶ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, 669.

⁵⁴⁷ Hamidullah, *a.g.e.*, 672.

bayanla evlenmesini ve elli yaşlarından sonra Hz. Aişe hariç çoğu çocuklu olan dullarla evliliği nasıl şehvet kaynaklı gösterilebilir. Hz. Aişe, “ *Allah Resûlü (a.s.), Hatice ölünceye kadar hiçbir kadınla evlenmedi.*”⁵⁴⁸ ifadesini yapmıştır. Bu da Peygamberin elli yaş sonrasına takabül etmektedir. Peygambere de belli başlı evliliklerinden sonra sınırlama getiren âyet inmiş,⁵⁴⁹ cariyeler hariç, hür kadınlar yasaklanmıştır.⁵⁵⁰ Peygamber Efendimiz, evli olduğu eşlere karşı sorumluluk endişesini de şöyle dile getiriyor: Aişe(r.anha)’dan rivâyete göre, Allah Resûlü (a.s.) geceleri hanımları arasında, paylaştırarak adaleti sağlar, “*Allah’ım elimden gelen yapabildiğim taksimat budur. Senin gücünün yettiği benim gücüm yetmeyen hususlarda beni kınayıp hesaba çekme.*”⁵⁵¹ derdi. Hz. Aişe; Sevde bintu Zem’a’nın gününü kendisine hibe etmesiyle Allah Resûlü(a.s.)’ın Aişe’ye iki gün ayırdığını belirtmiştir.⁵⁵² Bununla kişinin bireysel hakkında vazgeçtiğinde diğerinin o hakkı kullanmasında bir sakınca olmadığı anlaşılmaktadır. Özel durumlarda eşlerin rızasını almak suretiyle adaletin korunduğu, “*Allah Resûlü(a.s.) hastalandığı zaman kadınlarını çağırdı, yanında toplandık. ‘Ben sizleri teker teker dolaşacak durumda değilim. Uygun görürseniz Aişe’nin yanında kalmama müsaade edin, orada kalayım’ buyurdular. Kadınlar da kendisine izin verdiler.*”⁵⁵³ hadisiyle ifade edilmiştir. Görüldüğü gibi eşler arası adaleti sağlama adına Allah Resûlü(a.s.) en hassas bir tutumla hak ve iyiliği gözetmiştir.

3.3.3. MUT’A NİKAHI

Mut’a, kelime olarak dilimizde halen kullanılan temettu kelimesiyle aynı kökten gelir. Mut’a, menfaat ve kendisinden faydalanılan şeyi ifade eder.⁵⁵⁴ Mut’a nikahı, “malum veya meçhul bir müddet için yapılan nikahtır.” Bu nikahta, normal nikahla sahip olunan çocuk edinme, ünsiyet, veraset gibi diğer haklar yoktur. Tek maksat temettu, yani istifade olduğu için “mut’a” denmiştir.⁵⁵⁵ Mut’a nikahı önceden belirlenen müddetin dolmasıyla sona erer ve tâlak olmadan ayrılık vukua gelir.⁵⁵⁶

⁵⁴⁸ Müslim, 7/134.

⁵⁴⁹ Ahzâb, 33/52.

⁵⁵⁰ Taberi, *Cami’u’l-Beyan*, XX, 301.

⁵⁵¹ Ebû Dâvûd, Nikah, 37; Buhârî, Nikah, 100.

⁵⁵² Buhârî, Nikah 98, Müslim, Rada, 47.

⁵⁵³ Ebû Dâvûd, Nikah, 39.

⁵⁵⁴ İbn Manzûr, *Lisan’ul-‘Arab*, VII, 333.

⁵⁵⁵ Belik, *a.g.e.*, II, 296.

⁵⁵⁶ İbn Hacer, *Fethu’l-Bari*, II, 70.

“...Onlardan faydalanmanıza karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin. Mehir kesiminden sonra (bir miktar indirim için) karşılıklı anlaşmanızda size günah yoktur. Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir.”âyetindeki⁵⁵⁷ “onlardan faydalanmanıza karşılık...”cümlesindeki istimta’ kelimesi mut’a kökünden gelmektedir. Hem kelimenin kökünde bulunan “faydalanma” manası, hem de “istimta” kelimesi ve ilk dönemlerdeki terim manası bir kısım tefsircileri, bu âyetin mut’a nikahıyla ilgili olduğu sonucuna götürmüştür.⁵⁵⁸

Mut’a nikahı birçok İslâm alimine göre batıldır. Hz. Ömer, Hz. Ali, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Zübeyr ve dört mezhep imamı mut’a nikahını haram olduğunu ve geçersiz olduğunu söylemişlerdir. Bazı alimler ise bu nikahın sahih ve caiz olduğunu beyan etmişlerdir. Abdullah B. Abbas, Ata B. Ebi Rabah, Tavus B. Cüreyc, Ebu Said el- Hudri ve Şia’nın Caferiye kısmı bu görüştedir.⁵⁵⁹ Bu tarz nikah ya da birden fazla evlilik, cariyelik meseleleri, bulunduğumuz zaman gözüyle bakıldığında anlaşılması oldukça zordur. Asıl olan o dönemi anlama ve o zaman ait toplumsal değerleri mütalaa edebilmektir. Nesh olayı İslâmda olduğu unutulmamalıdır. Cenab-ı Hak bir hükmü diğer bir hükümle değiştirmiştir.⁵⁶⁰ Hadiste de bu vardır ki mut’a da bunlardan biridir.⁵⁶¹ Urve b. Zübeyr anlatıyor: “Hz. Aişe bana anlattı ki: Cahiliye devrinde dört çeşit nikah mevcuttu: Bunlardan biri, bugün (dinimizin meşru kıldığı ve) herkesçe tatbik edilen nikahtır: Kişi, kişiden kızını veya velisi bulunduğu kızı ister, mehrini verir, sonra onunla evlenir. Diğer bir nikah çeşidi şöyleydi: Kişi, hanımı hayızdan temizlenince: “Falancaya git, ondan hamilelik talep et” der ve hanımını ona gönderirdi. Kadının o yabancı erkekten hamile kaldığı anlaşılınca kadar, kocası ondan uzak durur, temasta bulunmazdı. O adamdan hamileliği açıklık kazanınca, zevcesi dilerse onunla zevciyat muamelelerine başlardı. Bu nikah çeşidine asaletli bir evlat elde etmek için başvurulurdu. İşte bu nikaha nikahu'l-istibza denirdi.

Diğer bir nikah çeşidi şöyleydi: On kişiden az bir grup toplanır, bir kadının yanına girerler ve hepsi de ona temasta bulunurdu. Kadın hamile kalıp doğum

⁵⁵⁷ Nisa, 4/24.

⁵⁵⁸ Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur'an Yolu*, II, 33.

⁵⁵⁹ İbn Kudame, Ahmed b. Muhammed, *el-Muğni*, I-X, Mektebetu'l-Kahire, Kahire, 1968, VII, 571.

⁵⁶⁰ Bakara, 2/106.

⁵⁶¹ Nablusî, Nesr b. İbrahim b. Dâvûd, *Tahrîmu Nikahi Mut'a*, (thk., Hammad b. Muhammed Ensari), Daru't-Taybe, 46.

yaparsa, doğumdan birkaç gün sonra, kadın onlara haber göndererek, hepsini çağırırdı. Hiçbiri bu davete icabet etmekten kaçınmaz, kadının yanına gelirlerdi. Kadın onlara: “Hadisenizi hatırlamış olmalısınız. İşte şimdi doğum yaptım. Ey falan çocuk senindir” der, çocuğu bunlardan dilediğine nisbet ederdi. Adamın buna itiraz etmeye hakkı yoktu. Diğer dördüncü nikah çeşidi şöyleydi: Çok sayıda insan toplanıp bir kadının yanına girerlerdi. Kadın gelenlerden hiçbirine itiraz edemezdi. Bu kadınlar fahişe idi. Kapılarının üzerine bayraklar dikerlerdi. Bu kadınlarla temas arzu eden herkes bunların yanına girebilirdi. Bunlardan biri hamile kaldığı takdirde, çocuğunu doğurduğu zaman, o adamlar kadının yanında toplanırlar ve neseb bilgileri olan kâifleri çağırırlardı. Kâifler bu çocuğun, onlardan hangisine ait olduğunu söylerse nesebini ona dahil ederlerdi. Çocuk da ona nisbet edilir, onun çocuğu diye çağırılırdı. O kimse bunu reddedemezdi. Hz. Muhammed hak ile gönderilince, bütün cahiliye nikahlarını yasakladı, sadece insanların bugün tatbik etmekte olduğu nikahı bıraktı.”⁵⁶²

Bu nikahları mütalaa ettikten sonra mut’a nikahı biraz daha anlaşılır hale geliyor. Zira bir fikrin ya da yaşama ait bir tarzın anlaşılabilmesi için o dönemin bilinmesi gerekir. Yoksa bugünün mantığıyla ‘Peygamber böyle bir nikaha nasıl müsaade eder’ dendiğinde edep sınırları aşılabılır. Geçici bir süre izin verilen mut’a sonradan kaldırılmıştır. İçki meselesinde bile tedricen bir yasaklama söz konusudur. Daha önce de belirttiğimiz gibi İslâm’ın ilk dönemlerinde mut’a caizdi. Birçok dini hüküm de bunun gibiydi. İçki, örtü emri zamanla netleşmiştir. Mut’a da İslâm’ın ilk döneminde vardı. Bir kimse tanımadığı bir beldeye geldiği zaman, orada kalacağı süre içinde, eşyasını koruyacak ve kendisine hizmet edecek bir kadınla evlenirdi. Bunun üzerine evlilik ve cariyelik ile ilgili âyet inince⁵⁶³ İbn Abbas şöyle demiştir: “Bu iki evlilik dışında bütün yollar haram kılınmıştır.”⁵⁶⁴ Bu âyetle, evliliğin meşrû yolu iki olarak belirlenmiş, bunun dışındaki yollar kapatılmıştır. Mut’a nikâhı ise bu iki şeklin dışında kalan bir yoldur. Alî b. Ebî Tâlib (r. anh), İbn Abbâs’a: “Peygamber (s.a.v), Hayber gazvesi zamanında mut’a nikâhını ve evcil eşeklerin etinin yenilmesini yasak etti, demiştir.”⁵⁶⁵ Ebû Cemre ise şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs’tan

⁵⁶² Buhârî, Nikah, 36, Ebû Dâvûd, Tâlak, 33.

⁵⁶³ Mü’minun, 23/5,6.

⁵⁶⁴ Tirmizî, Nikah, 27.

⁵⁶⁵ Buhârî, Nikah, 55; Ebû Dâvûd, Nikah, 13.

işittim: Ona kadınla mut'a nikâhı yapmak soruldu da, o buna ruhsat verdi. Bunun üzerine İbn Abbâs'ın bir kölesi, kendisine: “Bu müsâade, ancak kadın ihtiyâcının şiddeti ve kadınların azlığı yâhud buna benzer bir ibare (yâni harb ve gazve) zamanlarına âid değil miydi?” dedi. İbn Abbâs da: “Evet öyledir, diye onu tasdîk etti.”⁵⁶⁶ Hatta Evtas savaşında üç gün verilen müsaade yasaklanmıştır.⁵⁶⁷ Allah Resûlü(a.s.) şöyle buyurmuşlar: “*Ey cemâat! Ben size kadınlarla mût'a hususunda izin vermiştim. Ama artık Allah bunu kıyamet gününe kadar haram kılmıştır. Şimdi kimin de yanında bu kadınlardan biri varsa ondan hemen arınsın. Hem o kadınlara verdiğiniz şeylerden hiç birini geri almayın.*”⁵⁶⁸ Hz.Ömer'in: “Allah Resûlü(a.s.) zamanında böyle bir izin, kadınlar az olduğundan verilmiştir.” dediği de ifade edilmiştir.⁵⁶⁹

Rabî' b. Sebre el Cühenî(r.a) babasından rivâyet ederek şöyle diyor: *Resûlullah (s.a.v) geçici nikah (mut'a) ile evlenmemize izin vermişti. Ben bir arkadaşım ile beraber Benî Amir'den bir kadına gittik, kendimizi arz edip mut'a nikahıyla evlenmek istediğimizi söyledik. Kadın mehir olarak ne verirsiniz” dedi. Ben de: “Elbisemi veririm” dedim. Arkadaşım da: “Ben de elbisemi verebilirim” dedi. Arkadaşımın elbisesi daha güzel ve sağlam idi. Ama ben ondan daha genç idim. Kadın arkadaşımın elbisesine baktı ve beğendi bana bakınca benim genç oluşumdan hoşlandı ve şöyle dedi: “Sen ve elbisen yeterlidir” dedi. Ben de o kadınla üç gün kaldım sonra Rasûlullah(a.s.) buyurdu ki: “*Kimin yanında mut'a nikahı ile aldığı kadın varsa onları bıraksın.*”*⁵⁷⁰

Mut'a nikahı meselesi son zamanlarda sıkça gündeme gelir. İslâm'ın cinsî hayatla ilgili kendine has disiplinini dindar kesim nezdinde de bozmak isteyenler bu meseleyi canlı tutmaktadırlar. Gayeleri bu meselede her çeşit sınırlamayı reddederek serbest birleşme dedikleri sefaheti, İslami çevreye sokmaktır. Demek istiyorlar ki; modern hayatın bir gereği, batılılaşmanın bir parçası olan cinsî serbestlik zaten İslâm'da da var ki, buradaki şekline mut'a nikahı denmektedir. Sonuç olarak bu konuda İbn Abbas'tan nakledilen farklı rivâyetler varsa da O'nun mut'a nikâhını,

⁵⁶⁶ Buhârî, Nikah, 56.

⁵⁶⁷ Buhârî, Nikah, 31; Müslim, Nikah, 18; Tirmizî, Nikah, 28.

⁵⁶⁸ Müslim, Nikah, 21.

⁵⁶⁹ Nablusî, a.g.e., 64.

⁵⁷⁰ İbn Mâce, Nikah, 44; Dârimi, Nikah, 16.

haram kabul ettiği ve önceki kanaatinden döndüğü görülmüştür.⁵⁷¹ Ayrıca evlilik kurma imkanından mahrum bulunan, fakat cinsi tatmin için, böyle bir zarurete dayalı mut'a nikahına ruhsat verildiği ve bunun da istisnai olduğu anlaşılmaktadır.⁵⁷²

3.3.4. ÎLÂ

Îlâ, lügat olarak yemin ve imtina mânasına gelir. Şer'î ıstılahta, bir kimsenin karısına dört ay yaklaşmamaya yemin etmesidir. Îlâ, âyet-i kerîme'de de temas edilen, câhiliye devrinde pek cârî bir boşama şeklidir. Cahiliye devrinde bu tarz boşamada koca, dönme hakkından, kadın da müddet kaydı olmaksızın, diğer bir kocaya ebediyen varma hakkından mahrumdu.⁵⁷³ İbn Abbas'ın dediğine göre bir, iki yıl hatta daha uzun süre bu yemini yapanlar vardı.⁵⁷⁴ Kur'ân bunu dört ayla sınırlamıştır: *"Kadınlarına yaklaşmamaya yemîn edenler için dört ay beklemek vardır. Eğer erkekler (o müddet içinde kefâret yaparak zevcelerine) dönerlerse şüphe yok ki Allah cidden mağfîret edici, hakkıyla esirgeyicidir"*⁵⁷⁵ Âyette belirtildiği gibi, erkek bu müddet içerisinde kefâret ödeyerek dönebildiği gibi, dört ay sonra da boşanabilir.

Allah Resûlü(a.s.)'nün yemini ise, îlâ'dan ziyâde, lügavî mânada bir yemindir. Allah Resûlü, Tahrîm Sûresi'nin nüzulüne sebep olan, hanımlarıyla arasında vâki bazı huzursuzluklar sonunda, kadınlarına bir ay yaklaşmamak üzere yemin etmiş ve böylece, mü'minlerce îlâ ile ilgili âdabı da ta'lim etmiştir.⁵⁷⁶ *"Eşlerinin rızasını gözeterek, Allah'ın sana helal kıldığı şeyi niçin kendine yasak ediyorsun? Allah bağışlayandır, acıyandır. Allah şüphesiz size, yeminlerinizi kefaretle geri almanızı meşru kılmıştır. Allah sizin dostunuzdur. O, bilendir, Hakim'dir."*⁵⁷⁷ Bundan anlaşılan îlanın kişinin kendisine ya da eşine vermiş olduğu cinsel bir ceza oluşudur.⁵⁷⁸ Hz. Ali(r.a.) buyurmuştur ki: "Bir kimse hanımına yaklaşmamaya yemin

⁵⁷¹ Yazır, *Hak Dini*, II, 1327-1329.

⁵⁷² Hayrettin Karaman ve dğr., *Kur'an Yolu*, II, 34.

⁵⁷³ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuk-ı İslâmiyye*, II, 290-310

⁵⁷⁴ Kurtubî, *a.g.e.*, III, 103.

⁵⁷⁵ Bakara, 2/226.

⁵⁷⁶ İbrahim Canan, *Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi*, I-XVIII, Akçağ Yay., Ankara, 1998, II, 415-416.

⁵⁷⁷ Tahrîm, 66/1, 2.

⁵⁷⁸ Zuhaylî, *a.g.e.*, II, 311.

ederse, bundan boşanma hâsıl olmaz. Dört aylık müddet geçince, ya boşar ya da kefarete ödeyerek rücu eder.”⁵⁷⁹

Hiz. Aîşe (r.anhâ) der ki: “Allah Resûlü (a.s.) hanımlarına yaklaşmamaya yemin etti ve (bal yemeyi de kendi kendine) haram etti. Böylece helal olan bir şeyi kendisine haram kılmıştı. Sonra kefarete karşılığında yeminini bozdu.”⁵⁸⁰ Bu îlâ âyetinden ‘erkeğin kadın üzerindeki haklarından biri ve en asgarisi dört ayda bir cinsel istifadesi’ hükmü çıkarılmıştır.⁵⁸¹

3.3.5. BOŞANMA

Talak, boşanmak anlamında kullanılan isimdir. Selam, teslim gibi... “Tatlik” ise, boş bırakmak, salıvermek gibi bir şeyin bağını çözüp salıvermektir. Şeriat'e göre, nikah bağını ortadan kaldırmaktır. Dilimizde buna, boşamak, boşanmak denilir. Talak, sözlükte serbest bırakmak, yani bir kaydı, bir bağlantıyı kaldırıp salıvermek demektir. Şeriat'te boşama ise nikâhla gerçekleşmiş olan bağı ortadan kaldırmaktır.⁵⁸² Talâk kelimesi, bırakmak ve terk etmek anlamına gelen “ıtlak” kelimesinden alınmıştır. Şeriatte ise evlilik bağının çözülmesi ve bu ilişkinin sona erdirilmesidir.⁵⁸³ Yani evlilik akdinin sona erdirilerek, cinsel temasa verilen hakkın harama dönüşmesidir. Boşanma, helal olduğu halde buğz edilen⁵⁸⁴ ve arşı titreten bir olay olarak ifade edilmiştir.⁵⁸⁵ Hadiste, “Allah’a en sevimsiz gelen helal, talâktır.”⁵⁸⁶ buyurulmuştur. Boşanma, evliliğin ihanetle kirlenmesi ya da aşırı geçimsizlikle taşınamayacak dereceye gelmesiyle müsaade edilen bir uygulamadır. Gözü zevk peşinde olan ve zevk peşinde koşan erkek ve kadınlar kınanmıştır.⁵⁸⁷ Ancak şu hadiste peygamberimizin Hiz. Ali’ye yeni evliliğine izin vermemesi de dikkat çekicidir. Allah Resûlü(a.s.)’ın minberde : “*Hişâm b. Muğîre oğulları, kızlarını, Ali b. Ebi Talib'e nikahlamak için benden izin istediler. Ben onlara izin vermiyorum, onlara izin vermiyorum. Ancak Ebu Talib'in oğlu(Ali), benim kızımı boşayıp onların kızıyla evlenmek isterse o başka. Çünkü kızım, benden bir parçadır. Onu rahatsız*

⁵⁷⁹ Malik b. Enes, *Muvatta*, (çeviri, Abdulvehhab Öztürk), Çağrı Yay., İstanbul, 1992, Tâlak, 17.

⁵⁸⁰ Tirmizî, Tâlak, 21.

⁵⁸¹ Cezairi, Cabir Ebû Bekr, *en-Nikah ve t-Tâlak*, Mutabî’r-Rihab, 2.Baskı, Cezayir, 9.

⁵⁸² Soyalan, *Kur’ânî Terimler ve Deyimler*, 313.

⁵⁸³ Belik, *a.g.e.*, II, 278.

⁵⁸⁴ Suyutî, *el-Cami’u’s-Sağir*, I, 932.

⁵⁸⁵ Kurtubi, *el-Cami’*, VIII, 149.

⁵⁸⁶ Ebû Dâvûd, Tâlak,3; İbn Mâce, Tâlak, 1.

⁵⁸⁷ Belik, *a.g.e.*, II, 279.

*eden şey, beni de rahatsız eder ve onu üzen şey beni de üzer.*⁵⁸⁸ Bu hadis kızların babalarının ya da velilerinin, ikinci evlilik yapmak isteyen damatlarına karşı engel olmaları açısından değerlendirilebilecek bir rivâyettir.

İslâm, evliliğin kutsal olduğunu ve oyuncak haline getirilmemesi için üçüncü boşamadan sonra önemli bir sınır koymuştur: “*Yine onu (kadını üçüncü defa) boşarsa (kadın) onun dışında bir başka kocayla nikahlanmadıkça ona helal olmaz. Eğer (bu koca da) onu boşarsa onlar (ilk koca ile karısı) Allah'ın sınırlarını ayakta tutacaklarını sanıyorlarsa tekrar birbirlerine dönmelerinde ikisi için günah yoktur. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır; bilen bir topluluk için bunları (böyle) açıklar.*”⁵⁸⁹ Bundaki hikmetlerden bir tanesi ikinci eşle evlilik yapıldığında, farklı eşler arası kıyas yapma durumu olacaktır. İdeal eşe ulaşma hayali gerçekleşmediğinde eski eşlerin bir araya gelmelerinde bu uygulama önemli rol oynayacaktır. Bazıları üç hayız döneminden sonra iyilikle bırakmak gerektiğini söylemişlerdir. Çünkü âyette boşamanın iki defa olduğu belirtilmiştir.⁵⁹⁰

*Kadınları boşadığınız ve onlar da bekleme müddetlerini bitirdikleri vakit ya onları iyilikle tutun yahut iyilikle bırakın. Fakat haksızlık ederek ve zarar vermek için onları nikâh altında tutmayın. Kim bunu yaparsa muhakkak kendine kötülük etmiş olur...*⁵⁹¹ Kendileriyle ilişkiye girilmeyen kadınlar için âyet, mü'min kadınları nikahlayıp, sonra onlara dokunmadan boşama durumunda kişinin bir iddet hakkı olmadığını belirtmektedir.⁵⁹² Bir adam, hanımını üç talakla boşamıştı. Kadın da, bir başka erkekle evlendi. İkinci kocası, iktidarsızlıktan kadınla cinsel ilişkide bulunmadan geri boşadı. Bunun üzerine kadın, Allah Resûlü(a.s.)'a gelip olanları anlattıktan sonra Allah'ın Resulüne, ilk kocama helal olur muyum? Sorusuna, ikinci kocasıyla ilişkisi olmadan boşanamayacağını söylemiştir.⁵⁹³ İbn Abbas anlatıyor: “Sabit bin Kays'ın hanımı, Resulullah'a geldi ve ‘Ey Allah'n Resulü! Sabit'in dinine diyeceğim yok. Lakin onu fiziki olarak çirkin gördüğümünden nankörlük etmekten korkuyorum.’ dedi.⁵⁹⁴ Kendisine verilen bahçeyi iade etmek suretiyle boşanmasını

⁵⁸⁸ Müslim, Nikah, 93.

⁵⁸⁹ Bakara, 2/230.

⁵⁹⁰ Kurtubî, *a.g.e.*, IV, 586.

⁵⁹¹ Bakara, 2/231.

⁵⁹² Ahzâb, 33/49.

⁵⁹³ Buhârî, Talâk, 7.

⁵⁹⁴ Buhârî, Tâlâk 12; Nesâî, Talâk, 34; İbn Mâce, Tâlâk 22.

emretti. Bazen kadının çocuğuna sahip olma haklılığı şöyle dile getiriliyor: Allah Resûlü(a.s.)'a bir kadın gelerek: *"Bu çocuğa karnım yuva, göğsüm içecek, kucağım da kundak olmuş iken, babası beni boşadı ve onu da benden koparıp almak istiyor!"* diye şikâyet etti. Allah Resûlü: *"Sen evlenmedikçe, çocuğa ehaksın!"* cevabını verdi."⁵⁹⁵ İbn Ömer, Safiyye'nin, kendisine ait ne varsa hepsini vermek karşılığında kocasından ayrılmasını yadırgamamıştır.⁵⁹⁶

3.4. CENNET HAYATI

Cennet; ağaçlı bahçe, yeşillikleri bol bostan; sık dal ve yaprakları ile yeri gölgelendiren hurmalık ve bağlık demektir.⁵⁹⁷ Peygamberlerin davetine uyarak iman edip dünya ve ahirete ait işleri, kulluk vazifelerini elden geldiği kadar güzel bir şekilde yapan temiz ve müttakî kişiler için hazırlanmış bir huzur ve saadet yurdudur. Kısaca ahiretteki nimetler yurdunun adıdır. Çoğulu 'Cinân' ve 'Cennât'tır.' İnsanın doğumundan ölümüne kadar yaşadığı bir süre vardır. İnsan bu sınırlı hayatını dünyada geçirir; orada yaratıcısı tarafından sunulan nimetlerden faydalanır. İyi veya kötü işlerle bu hayatını geçirir. Sonunda Allah'ın huzuruna gider. Yüce Allah, dünyadaki durumu şöyle açıklar: *"Mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür. Bâki kalacak olan güzel işler ise Rabbinin katında sevapça da daha hayırlıdır, umutça da daha hayırlıdır."*⁵⁹⁸ Bunun içindir ki; cinsel arzular ilahi sınırlar dahilinde kontrol altında bulundurulduğunda böyle büyük bir mükafata mazhar olabilir.

3.4.1. EBEDİ MUTLULUK

Cennet, sonsuz bir hayatın başlangıcıdır. Cennette kin yoktur, orada boş lâf ve günah'a sokacak söz işitilmez. *"Biz o Cennetliklerin kalplerindeki kinleri çıkarır atarız. Hepsi kardeşler olarak tahtlar üzerinde karşı karşıya otururlar. Orada kendilerine hiç bir zahmet dokunmaz ve onlar oradan çıkarılacak da değillerdir"*⁵⁹⁹ Dünya hayatından sonra ebedî olan âhiret hayatındaki benzersiz bir ödüldür. Orası çalışma yeri değil, dünyadaki çalışmaların karşılığını görme yeridir. Ebedî saadet bu dünyada kazanıldığı için dünya hayatı çok değerlidir. İyi değerlendirilmeli, ömür

⁵⁹⁵ Ebû Dâvûd, Tâlak, 35.

⁵⁹⁶ Malik b. Enes, Muvatta, Tâlak, 32.

⁵⁹⁷ Soyalan, *Kur'ân'ı Terimler ve Deyimler*, 86-87.

⁵⁹⁸ Kehf, 18/46.

⁵⁹⁹ Hicr, 15/47-48.

boşa geçirilmemelidir. Yüce Allah şöyle buyurur: *“Ey inananlar, Allah'tan korkun ve kişi, yarın için ne (yapıp) gönderdiğine baksın, Allah'tan korkun, çünkü Allah yaptığınızdan haberdardır.”*⁶⁰⁰ Şüphesiz insan çalışıklarının karşılığını ileride görecektir.⁶⁰¹ Bunu Kur’ân, *“Rabbinizden bir bağışlama ve genişliği göklerle yer arası kadar olan takva sahipleri için hazırlanmış bulunan Cennet'e koşun.”*⁶⁰² şeklinde ifade etmiştir. Cenâb-ı Hâk, insanın arzularını fazlasıyla bulabileceği cennet hayatından çokça bahseder: *“Allah, Mü'min erkeklere ve Mü'min kadınlara, içinde ebedî kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vâdetti. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur.”*⁶⁰³ İbn Abbâs(r.a.), Cennetin yedi tabakası olduğu haber verilmektedir. Bunlar, Firdevs, Adn Cennet'i, Nâim Cennet'i, Daru'l-Huld, Me'va Cennet'i, Daru's-Selâm ve İlliyyûn'dur. Bu tabakalardan her birinde, mü'minlerin yaptıkları iyi işler karşılığında girecekleri veya yükselecekleri derece veya mertebeler vardır.⁶⁰⁴ Bunların geçtiği âyetler, *“Beni Cennetü'n-Nâim'in varislerinden kıl...”*⁶⁰⁵ *“Onların mükâfâtı Rableri katında And Cennetleridir ki onların altlarından nehirler akar, orada onlar ebedî kalıcıdırlar, Allah onlardan razı olmuştur, onlar da ondan razı olmuşlardır. Bu Rabb'inden korkanlar içindir.”*⁶⁰⁶ *“Şüphesiz, iman edip güzel amel işleyenler için barınak olarak Firdevs Cennetleri vardır.”*⁶⁰⁷ *“İman edip güzel amel işleyenlere gelince, onlar için Me'vâ Cennetleri vardır.”*⁶⁰⁸ *“Halbuki Allah Dârü's-Selâm'a çağırıyor ve O, dilediği kimseleri dosdoğru bir yola hidâyet buyurur.”*⁶⁰⁹ şeklinde geçmektedir.

3.4.2. CENNET KADINLARI HURİLER

Huri, gözleri iri ve siyahı çok siyah, beyaz kısmı da çok beyaz kızlar anlamına gelmektedir. “Hûrileri” ifade eden Kur’ân âyetlerinde geçen “îyn”, “ayn” (göz) dan türemiş bir kelime olup iri gözlü kadınlara atfen kullanılır. İstilah olarak

⁶⁰⁰ Haşr, 59/18.

⁶⁰¹ Necm, 53/39-40.

⁶⁰² Âl-i İmrân, 3/133.

⁶⁰³ Tevbe, 4/72.

⁶⁰⁴ Beydavî, *Envaru't-Tenzil*, I, 119.

⁶⁰⁵ Şuârâ, 26/85. Ayrıca bkz., Mâide, 5/65; Tevbe, 9/21; Yunus, 10/9.

⁶⁰⁶ Beyyine, 98/8, Ayrıca bkz., Tevbe, 9/72; Ra'd, 13/23; Nahl, 16/31.

⁶⁰⁷ Kehf, 18/107; bkz., Mü'minun, 23/11.

⁶⁰⁸ Secde, 32/19; bkz., Necm, 53/15.

⁶⁰⁹ Yunus, 10/25; bkz., En'âm, 6/127.

“hûrî”, Cenâb-ı Allah'ın, cennetliklere vadetmiş olduğu güzel kızlardan her biridir. *“Biz ceylan gözlüleri, defterleri sağdan verilenler için yeniden yaratmışsınız; onları bakire, eşlerine düşkün ve hepsini bir yaşta kılmışsınız.”*⁶¹⁰ عُرْبَا tabiriyle eşlerine düşkün kelimesi kullanılmıştır.⁶¹¹

Cenab-ı Allah insanlara sayısız ve hesapsız rızık veriyor. İnsan ise bu nimetleri çoğu defa görmek istemiyor. Oysa Allah insanlara bunca nimeti vermekle kalmıyor, ebedi bir hayatı da lûtfediyor. Tezkiye ödüllendirme vaadi ve cezalandırma tehdidi, Cennet ve Cehennem'i netice veriyor.⁶¹²

Kendisini yarattığını en iyi bilen Cenâb-ı Hâk, özellikle erkeklerin kadınlara olan meylinden dolayı cennette huri nimetine dikkat çekiyor. İslâm da ailevi birlikteliği basit ve fani temellere bina etmiyor, bunun sürekliliğinden bahsediyor. Eşlerin ebedi beraber kalacakları ve dünya kadınlarının cennet hurilerinin üzerinde bir makamda olacağı bildiriyor.⁶¹³ Yüce Allah'ın insana verdiği nimetlerden biri de şüphesiz cennette birbirine eş olmadır. Bu ihsan, Kur'an'da şöyle dile getirilmektedir: *“Sıra sıra dizilmiş koltuklara yaslanarak “Onları, ceylan gözlü hûrilerle evlendirmişsinizdir.”*⁶¹⁴ *“Oralarda gözlerini yalnız eşlerine çevirmiş güzeller var ki, bunlardan önce onlara ne insan ne de cin dokunmuştur.”*⁶¹⁵ *“İşte böyle; ve biz onları iri gözlü hurilerle evlendirmişsinizdir.”*⁶¹⁶ İnsandaki şehvi yapının onu sürekli harama meylettirmesinden dolayı Yüce Allah, insanın yanlış düşmemesi için onu huri nimetini hatırlatmakla bilinçlendiriyor. *“Onlara orada tertemiz eşler vardır.”*⁶¹⁷ âyetiyle de “tertemiz eşler” ifadesi ile dünyanın pisliklerinden uzak ya da kötü ahlaktan arınmış eşler kastedilmiştir.⁶¹⁸ İbn Manzur ise idrar, dışkı ve hayızdan uzak dünyevi sıkıntılardan temizlenmiş olarak ifade eder.⁶¹⁹ Allah Resûlü(a.s.), cennette

⁶¹⁰ Vâkıa, 56/35-38.

⁶¹¹ Taberî, *Cami'u'l-Beyan*, XXIII, 123.

⁶¹² Mehmet Paçacı, *Kur'an'a Giriş*, İsam Yay., İstanbul, 2010, 64.

⁶¹³ Duhân, 44/54.

⁶¹⁴ Tûr, 52/20.

⁶¹⁵ Rahmân, 55/56.

⁶¹⁶ Duhân, 44/54.

⁶¹⁷ Nisâ, 4/57.

⁶¹⁸ İsfehânî, *Mufredât*, I, 525.

⁶¹⁹ İbn Manzur, *Lisan'ul-'Arab*, IV, 505.

çok eşin olduğunu söyleyince sahabeler bizim iktidarımız buna yetecek mi? Sorusuna, kendilerine yüz kişinin iktidarı verileceğini söyler.⁶²⁰

Yüce Allah, “İyi kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın aklına gelmeyen şeyler hazırladım!” İsterseniz; “Artık yapmış oldukları işlere karşılık olarak onlar için saklanan yüz aydınlatıcı şeyleri hiç kimse bilmez!”⁶²¹ âyetiyle önemli bir ufuk çizmiştir. Hadiste: “Cennet'te hiç kimse yoktur ki, onun iki eşi olmasın! Gerçekten durum şu ki, onların inciklerinin iliği astarlı yetmiş elbisenin ardından görülür. O (Cennet'te) hiçbir bekâr da yoktur!”⁶²² ifadesiyle insanın dünyada ulaşamayacağı güzellikler dile getirilmiştir.

3.5. CEHENNEM HAYATI

Cehennem, azap evi, yurdu olan ateşin özel ismidir ve dişil bir kelimedir. Arapça “cehmân” kelimesinden türetilmiştir. “Cehm”, sert ve çirkin olmak, “cehmân” dibi görünmez derin kuyu demektir.⁶²³ Bazı dil bilimcileri Arapça olduğunu söylese de bu kelimenin aslı Arapça değildir. Diğer dillerden Arapçaya intikal etmiştir. Bu görüşü öne süren bilginlerin delilleri daha kuvvetlidir.⁶²⁴ Dünyada şer ve günah içerisinde yaşayanların ahirette kalacakları yer olarak tanımlanan bu kelime, Kur'ân'da yetmiş altı yerde zikredilir. Cenab-ı Hak insanları yaptıkları iyiliklerden dolayı Cennet ile müjdelediği gibi haddi aşan, isyankar ve inkarcıları da Cehennem ile uyarmıştır: “Kötülük yapanlara gelince, kötülüğün cezası misli iledir. Onları zillet kaplayacaktır. Onları Allah'a karşı koruyacak hiç kimse yoktur. Onların yüzleri sanki karanlık geceden bir parçaya bürünmüştür. İşte onlar da cehennem ehlidir. Onlar orada ebedî kalacaklardır.”⁶²⁵ Burada da görüldüğü gibi isyanla varılacak yer olan cehennem insanların şehvi arzularını frenlemede önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü cezanın caydırıcılık yönü vardır. Nûrsî, cehennemi şöyle tanımlamıştır: “Evet, Cehennem, hayr-ı mahz olan daire-i

⁶²⁰ Ebu'd-Dunya, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed, *Sıfatı'l-Cenneti li İbni Ebi Dunya*, (thk., Amr Abdu'l-Mün'im Selim), Mektebetu İbn Teymiyye, Kahire, I, 194.

⁶²¹ Secde, 32/17.

⁶²² Buhârî, Bed'u'l-Halk, 8; Müslim, Cennet, 25; Tirmizî, Cennet, 3.

⁶²³ Cehennem'in diğer isimleriyle ilgili olarak bkz., Âl-i İmrân, 3/181; Enfâl, 8/50; Hûd, 11/119; Kehf, 18/105, 106; Hac, 22/4; Şu'ara, 26/7; Lokman, 31/21; Burûc, 85/10; Humeze, 104/4.

⁶²⁴ Ahmet Çelik, *Kur'an Semantiği Üzerine*, Ekev Yay., İstanbul, 2002, 138-140.

⁶²⁵ Yunus, 10/27.

vücudun Hâkim-i Zülcelâlinin hakîmâne ve âdilâne bir hapishane vazifesini gören dehşetli ve celâlli bir mevcut ülkesidir. Hapishane vazifesini de görmekle beraber, başka pek çok vazifeleri var. Ve pek çok hikmetleri ve âlem-i bekâya ait hizmetleri var. Ve zebâni gibi pek çok zihayatın celâldarâne meskenleridir.”⁶²⁶

3.5.1. EBEDİ MUTSUZLUK

Azabın ebedilik boyutu Kur'an'da zikredilmiş ve aşırı tekrarlarla kaybedilen saadete bedel, sonsuz kedere vurgu yapılmıştır. İnsanın en büyük meselesi şüphesiz cehennemden kurtulmasıdır. İnsan, yaptıklarının karşılığını mizanda bulacaktır.

“*Kimlerin de tartıları hafif gelirse, artık bunlar da kendilerine yazık etmişlerdir;(çünkü onlar) ebedî cehennemdedirler.*”⁶²⁷ Cehennem cezası ile yargılanmanın psikolojik boyutu da vardır. O acı ve çetin azaba karşılık rezil olmanın vermiş olduğu farklı bir sonuçtur. “*Ey Rabbimiz! Doğrusu sen, kimi cehenneme koyarsan, artık onu rüsvay etmişsindir. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur.*”⁶²⁸ Hakikatte cehennem azabı, Allah'ın kullarına bir zulmü değil, kişinin yaptıklarının bir karşılığıdır. “*Hayır! Kim bir kötülük eder de kötülüğü kendisini çepeçevre kuşatırsa işte o kimseler cehennemliktirler. Onlar orada devamlı kalırlar.*”⁶²⁹ Orada kimseye zulüm yapılmayacağı çok yerde belirtilmiştir.

3.5.2. EBEDİ AZAP

Allah'ın lutfettiği binlerce nimete nankörlükle cevap vermiş, küfür ile isyan etmiş olanların varacağı yer şüphesiz cehennemdir. “*Kâfirler için hazırlanmış bulunan ateşten sakının!*”⁶³⁰ “*İnkâr edenlere cehennem ateşi vardır. Ölümlerine hükmedilmez ki ölsünler; kendilerinden cehennemin azabı da hafifletilmez. Her inkarcıyı böylece cezalandırırız.*”⁶³¹ Mal ve evladın vermiş olduğu güvenle isyan edenler, “*Bilinmelidir ki inkâr edenlerin ne malları ne de evlâtları Allah huzurunda kendilerine bir fayda sağlayacaktır. İşte onlar cehennemin yakıtıdır.*”⁶³² âyetiyle şiddetle tehdit edilmişlerdir. Azabın ileri boyutuna şöyle işaret edilmiştir: “*Şüphesiz*

⁶²⁶ Said Nursî, *Asâ-yı Musa*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1993, 43.

⁶²⁷ Mü'minun, 23/103.

⁶²⁸ Âl-i İmrân, 3/192.

⁶²⁹ Bakara, 2/81.

⁶³⁰ Âl-i İmrân, 3/131

⁶³¹ Fatır, 35/36.

⁶³² Âl-i İmrân, 3/10.

âyetlerimizi inkâr edenleri gün gelecek bir ateşe sokacağız; onların derileri pişip acı duymaz hale geldikçe, derilerini başka derilerle değiştiririz ki acıyı duysunlar! Allah daima üstün ve hakîmdir.”⁶³³

3.6. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR

Cinsel temasla bulaşan hastalıkların başlıca bulaşma yolu korunmasız cinsel ilişkidir; bununla birlikte, bu hastalıklar gebelik sırasında anneden bebeğe geçebilmekte veya kan ürünlerinin transfüzyonu sırasında ya da bu ürünlerle temas ile de bulaşma gerçekleşebilmektedir. Bu hastalıkların görülme sıklığının yıldan yıla artması ve toplum sağlığı açısından da ele alınmasını gerekli kılmaktadır.⁶³⁴ Amerika Birleşik Devletleri’nde 1983-2003 yılları arasında 920 binden fazla kişiye HIV tanısı konmuş ve 520 binden fazla kişi HIV/AIDS komplikasyonu nedeniyle ölmüştür. Hasta kişiden kan nakli, hastayla aynı iğnenin veya aynı traş bıçağının kullanılması mikrobun bulaşmasına neden olur. İyi temizlenmemiş manikür-pedikür araçları, diş ve kadın doğum muayenesi araçları da bulaşmaya yol açar.

Cenab-ı Hak bazı cezaları dünyada verirken bazısını da ahirette verir. Zinânın dünyada bir çeşit cezası, cinsel yollarla gelen hastalıklardır. Allah Resûlü(a.s.) asırlar önce insanları uyarmış fuhuş yolu ile gelebilecek tehlikeleri: “*Bir milletin içinde zinâ (fâhişe) ortaya çıkıp nihâyet o millet, bu suçu alenî olarak işlediğinde, mutlaka bulaşıcı(taun) ve onlardan önce gelip geçmiş milletlerde vuku bulmamış hastalıklar yayılır.*”⁶³⁵ şeklinde ifade etmek suretiyle sakındırmıştır.

Cinsel ilişkide özellikle dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de mümkünse ilişkiden önce eşlerin dış organlarını sabunla yıkamaları doğru bir davranış olur. Çünkü temizlik müslümanlığın ana temellerindendir. Kasıklarda yuvalanıp üreyen mikropların, ilişki yoluyla kadının rahmine ulaşp, çeşitli rahim hastalıklarına sebep olabileceği, ya da mevcut hastalıkları artırabileceği unutulmamalıdır. İslâm da her ilişki için guslü emretmesi ileride olabilecek hastalıkların önüne geçmektir. Hz. Âişe şöyle demiştir: “*Erkeğin sünnet yeri kadının*

⁶³³ Nisa, 4/56.

⁶³⁴ Didem Siyez, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar, XXXV, 1, *Türk Üroloji Dergisi- Turkish Journal of Urology*, 2009, ss., 49-55.

⁶³⁵ İbn Mâce, Fiten, 22.

*sünnet yerini aşınca gusül yapmak gerekir. Ben ve Allah Resûlü(a.s.) böyle yapıyoruz ve yıkanıyoruz.”*⁶³⁶ Gayr-i meşru ilişkiler ve gusulsüzlüğün doğurduğu AIDS, deri ve zührevi hastalıklar, avrupayı şiddetle tehdit etmektedir. Binlerce insanın ölümüne sebep olan bu hastalığa karşı hâlâ tam bir çözüm bulunamamıştır. İslâm ülkelerinin büyük ölçüde bu hastalıklardan korunması, olayın farklı bir pencereden mütalaa edilmesi gereğini açıkça ortaya koymaktadır.

⁶³⁶ Buhârî, Nikah; 97; Müslim, Nikah, 22.

4. SONUÇ

Günümüzde ahlaktan yoksun, her türlü fitneyi pervasızca yayan basın-yayın araçlarının en ücra yerlere ulaşması, cemiyetin din kaydından uzak, ahlaki bunalımların insanımız üzerinde etkisinin çok olduğunu kabul etmek lazımdır.⁶³⁷ Çağdaşlık ve moda adı altında; kadınlarımız açıkça çıplaklığa özendirilmekte, özgürlük adına zinâ serbest bırakılıp suç olmaktan çıkarılmaktadır. Özellikle son zamanlarda medyada, cinsellik içeren haber ve görüntüler ön plana çıkarılmakta, insanların bilinçaltıyla oynanmaktadır. İnsanın kendinden ve diğer insanlardan nefret etmesi, psikolojik çöküntü ve güvensizlik ortamı oluşturulması, bu tür yayın ve haberlerin ana hedefidir. Bu tür yayınlarla hedeflenen diğer bir amaç da bu saplantıların normalleştirilmesi gayretidir. Binlerce kadının fuhuş yapmaları yanında, yurtdışından; gelen binlerce kadın, bu meşru olmayan emelleri için rahatça ortam bulabilmektedir. Otomotiv, lastik, kapı, pencere gibi tüketim fuarlarında bile, kadınlar, teşhir edilmekle ahlakî yapı baltalanmaktadır. Yine televizyon kanallarının güzellik yarışmalarına katılmak için binlerce bayan, her türlü rezilliği göze alarak yarışmalara girebilmek için can atmaktadır. Toplum travesti, eşcinseller ve lüks diskotekler, barlar, pavyonlar, tıklım tıklım dolmakta burada yaşanan rezillikler değişik programlarla, toplumun maneviyat dinamikleri bombardımana uğramaktadır. Kısacası neslimiz, nefsimiz korkunç bir “Cinsel Terör”le karşı karşıyadır. Bu kötü gidişi engelleme adına çalışmalar yapılmalıdır. Zaten toplumda yaşanan cinsel sapkınlıkların neden olduğu birçok üzücü olay sürekli medyada paylaşılmaktadır. Yuvaların yıkılması, zührevi hastalıklar, AIDS, kadınlara yönelik tacizler, namus cinâyetleri, livata, gibi sorunlar, dünyanın mükemmel teknolojisine rağmen çektiği acılardandır. İnsanları zevk ve şehvet bataklığında boğmak isteyenlerin başında Şeytân ve İslâm düşmanı insanlar gelmektedir. Gerçekten, şeytânın insanları Allah'ın yolundan alıkoyma adına kullandığı en büyük tuzak; şehvettir. Müslümanları dinlerinden uzaklaştırmak ve onları mağlup etmek isteyen İslâm düşmanları, müstehcenliği ve teşhirciliği alabildiğine kullanmaktadırlar.

Şehvet imtihanını başarıyla kazanabilmek için kuvvetli bir inanca sahibi olmak gerekir. Kur'ân-ı Kerîm'de anlatılan Hz.Yusuf'un başından geçenler, bizler için cinsellik imtihanını kazanmanın bir örneğidir. Cinsel içerikli yayın yapan

⁶³⁷ Hayati Aydın, “ Kur'an ve Sünnet Işığında Vesvese ve Şüphe”, 128-136.

televizyon kanallarından, internet sitelerinden, dergi ya da gazetelerden uzak durulması gerekir. Günahtan korunmanın en kolay yolu, günaha gidecek kapıyı açmamaktır. Gençlerden imkanı olanlar evlenmelidir. Evlenme imkanı olmayanlar sık sık oruç tutarak nefislerini dizginlemeye çalışmalıdır. Oysa, bol kalorili yiyeceklerin aşırı miktarda tüketilmesi, insanın nefsini güçlendirmekte ve şehvet potansiyelini artırmaktadır. Öyleyse insan, yemesini, içmesini kontrol altında tutmalıdır.

Cinsel arzuyu tahrik edecek şeylerden ve insanı günaha sokacak ortamlardan kaçınarak, zamanlarını faydalı aktivitelerle geçirmelidir. İbadet, okuma, spor, vakıf çalışmaları, sanatsal faaliyetler, teknik çalışmalar vb. gibi şeylerle meşgul olma, kişiyi olumsuz ortamlardan koruması açısından oldukça önemlidir. Kur'ân'ın emriyle gözlerini namahreme bakmaktan korumak, yabancı kadınlarla zorunlu olmadıkça bir arada bulunmamak gerekir. Allah Resulünün, *“Allah'ım gözümlün şerrinden, kulağımın şerrinden, menimin şerrinden, nefsimin şerrinden sana sığınırım. Ya Rabbi! Beni bir an dahi olsa nefsimin eline bırakma.”* gibi yapmış olduğu duaları okuyup nefsi otokontrole tabi tutmak gerekir. Dünya imtihanını hakkıyla verip, mükâfat olarak cenneti hak etmenin yolu, insanın duygu ve hissiyatlarını kontrol etmesinden geçer.

5. BİBLİYOGRAFYA

ABDULBAKİ, Muhammed Fuad, *el-Mu'cemu'l-Müfehres li Elfazi'l-Kur'an'il-Kerîm*, Mektebetu'l-İslâmiyye, İstanbul, 1982.

ABDULLAH, Adil Fethi, *Kadınların Hafife Aldığı Günahlar*, (çeviri, Said Ramazan), Polen Yayınları, İstanbul, 2009.

ADASAL, Rasim, *Ruh Hastalıkları ve Cinsel Bozukluklar*, Örnek Matbaası, Ankara, 1954.

AKTAN, Hamza, “Kazf” *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2002.

ASĞAR, Salih, *Kur'an'da Fitne Olgusu ve Modern Fitre Odakları*, Hanif Yayınevi, İstanbul, 1994.

ATEŞ, Süleyman, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, I-XII, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, 1988-1989.

AYDIN, Hayati, *Kur'an'da İnsan Psikolojisi*, Timaş Yayınları, İstanbul, 1999.

_____, “Kur'an ve Sünnet Işığında Vesvese ve Şüphe”, *İlmi araştırmalar Dergisi*, I-10,11,12, İstanbul, 1998, ss.,128-136.

_____, “Kur'an'da İrade Azm ve Tevekkül”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VIII-2, Samsun, 2008. ss., 53-57.

BAR, M. Ali, *Kur'an'ı Kerîm ve Modern Tıbbı Göre İnsanın Yaratılışı*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1996.

BAYRAKTAR, Bayraklı, *Kadın Sevgi ve Temel Haklar*, İşaret Yayınları, İstanbul, 2001.

BEBEK, Adil, ‘Günah’, *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994.

BELİK, İzzettin, *Âyet Ve Hadislerle İslâmî Hayat*, (çeviri, İbrahim Cüçük-Vecdi Akyüz), İklim Yayınları, İstanbul, 1992.

BEŞER, Faruk, *Hanımlara Özel İlmihal*, Bilge Yayınları, İstanbul, 1989.

BEYDAVÎ, Kâdî Nasuruddin, *Envaru't-Tenzil, ve Esraru't-Te'vil*, (thk., Muhammed Abdurrahman Mar'aşlı), Daru'l-İhya, Beyrut, 1418.

BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Hukuk-u İslâmiyye ve Istilâhât-ı Fıkhiyye Kâmusu*, Bilmen Yayınları, İstanbul, 1968.

_____, *Kur'an-ı Kerîm'in Meal-i Âlisi ve Tefsiri*, I-VIII, İstanbul, 1965.

BUHARÎ, Ebu Abdillâh Muhammed b. İsmail, *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2000.

BULÛT, Mehmet Ali, *Can Boğazdan Çıkar*, Hayat Yayınları, İstanbul, 2012.

BURSEVÎ, İsmail Hakkı b. Mustafa, *Ruhu'l-Beyan*, Daru'l-Fikr, Beyrut.

BUTÎ, Ramazan Said, *Fıkhus-Siyre*, (çeviri, Ali Nar, Orhan Aktepe), Gonca Yayıncılık, İstanbul, 1985.

CANAN, İbrahim, *Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi*, I-XVIII, Akçağ Yayınları, Ankara, 1998.

_____, Hazreti Peygamberin Sünnetinde Terbiye, Işık Yayınları, İstanbul, 2014.

CANDAN, Abdulcelil, *Müşkilü'l-Kur'an*, Kitap Dünyası Yayınları, Konya, 2001, 314.

CEVZİYYE, İbn Kayyim, *Günahlardan Nasıl Korunabilirim* I-II, (çeviri, Alim Yücer), Polen Yayınları, İstanbul, 2007.

CEZÂİRÎ, Cabir Ebu Bekr, *en-Nikah ve't Talak*, Mutabi'u-Rihab, Cezayir.

CİN, Halil, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1974.

ÇAĞRICI, Mustafa, 'Şehvet', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2010.

_____, 'Meta', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2004.

_____, 'Heva', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

ÇAKAN, İsmail Lütfü-Mehmet Solmaz, *Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi*, Ensar Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, 2014.

ÇELİK, Ahmet , *Kur'ân Semantiği Üzerine*, Ekev Yayınevi, İstanbul, 2002.

ÇETİNER, Bedreddin, *Esbab-ı Nüzul*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2010.

DÂRİMÎ, Ebû Muhammed Abdullah, *Sünen-u Darimi*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

DERVEZE, İzzet, *Kur'ân'a Göre Hz. Muhammed (sav)*, Düşün Yayınları, İstanbul, 2001.

_____, et-Tefsirül Hadis Nüzul sırasına Göre Kur'an Tefsiri, (çeviri, Vahdettin İnce), Ekin Yayınları, İstanbul, 2012.

DÖNDÜREN, Hamdi, *Delilleriyle İslâm Hukuku*, Çelik Yayınevi, İstanbul, 1983.

_____, *İnsanlığa Son Çağrı*, Yeni Şafak Yayıncılık, İstanbul, 2003.

DUHAMÎ, Ali b. Muhammed, *Nefisle Cihad*, (çeviri, Ayşegül Özdemir), Polen Yayınları, İstanbul, 2006.

DURMUŞ, İsmail, 'Kinaye', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2003.

EBİ DÜNYA, Ebu Bekr Abdullah b. Muhammed, *Sıfatu'l-Cennet li İbni Ebi Dünya*, (thk., Amr Abdul Mün'im Selim), Mektebet-u İbni Teymiyye, Kahire.

EBU'L BEKA, Eyyub b. Musa, Huseynî, el-Külliyat Mu'cemun Fi'l - Mustalahat ve'l-Furuki'l-Luğavi, (thk., Adnan Derviş Muhammed Mısri), Müeesetü'r-Risale, Beyrut.

EBU DÂVUD, Süleyman İbnu'l-Es'as b. İshak el-Ezdi es-Sicistani, *Sünen-i Ebî Davud*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

EBU ŞAKKA, Abdulhalim, *Tahrirü'l-Mer'e İslâm Kadın Ansiklopedisi*, (çeviri, Şaban Haklı-Fethi Güngör), Düşün Yayıncılık, İstanbul, 2001.

ELBANÎ, Ebu Muhammed Abdurrahman Nasruddin, *Kitabu'z-Zifaf fi Sünnet'il-Mutahhara*, Daru's-Selam, 2002.

_____, Nasruddin, *Kur'ân ve Sünnete Göre Müslüman Kadının Örtüsü*, (çeviri, Vahdettin İnce), İnkılab Yayınları, İstanbul, 2008.

ENÇ, Mithat, *Ruh Sağlığı Bilgisi*, İnkılap ve Aka Yayınları, İstanbul, 1978.

ERDOĞAN, Hüseyin, *Kur'ân'da İbadet Müslümana Saadet*, Can Yayınları, İstanbul, 1963.

ES'AD, Mahmut, *Tarih-i İlm-i Hukuk*, Seçkin Yay., İstanbul, 1912.

ESED, Muhammed, *Kur'ân Mesajı Meal Tefsir*, (çeviri, Cahit Koytak), İşaret Yayınları, İstanbul, 2001.

FERİD, Ahmed, *Tezkiyetu'n-Nufus*, Daru'l-Akide Li't-Turas, İskenderiye, 1993.

FERRA, Ebu Zekeriya Yahya b. Ziyad b. Abdullah ed-Deylemi, *el-Me'anil Kur'ân*, (thk., Ahmed Yusuf Necati, Muhammed Ali Neccar, Abdulfettah İsmail Şibli), Daru'l-Mısır li't-Te'lif ve'l-Terceme, Mısır.

FREUD, Sigmund, *Cinsiyet Üzerine*, (çeviri, A. Avni Öneş), Say Yayınları, İstanbul, 1981.

GÖNENÇ, Halil, *Günümüz Meselelerine Fetvalar*, İlim Yayınları, İstanbul, 1992.

HAMİDULLAH, Muhammed, *İslâm Peygamberi*, (çeviri, Salih Tuğ), Yeni Şafak Yayınları, Ankara, 2003.

HATİB, Abdulkerîm Yunus, *Tefsir'ul-Kur'ân li'l-Kur'ân*, Daru'l-Fikr, Kahire.

GÜNEY, İlhami, *Kur'ân'da Gençlik ve Gençler*, Pınar Yayınları, İstanbul, 2010.

İBN AŞUR, Muhammed Tahir, *et-Tahrir ve't-Tenvir*, ed-Daru't-Tunusiyye, I-XXX, Tunus, 1984.

İBN ATİYYE, Ebu Muhammed Abdulhak b. Ğalib el-Endulusi, *el-Muharreru'l-Veciz fi Tefsiri Kitabı'l-Aziz*, Daru'l-Kütübi'l-İslâmiyye, I-VI, Beyrut, 2001.

İBN HANBEL, Ahmed, *Müsned*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

_____, *Kitabü'z-Zühd*, (çeviri, Mehmet Emin İhsanoğlu), İz Yayınları, İstanbul, 1993.

İBN MÂCE, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid, *Sünen-i İbn Mâce*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

İREN, Musa Kazım, *Aile ve Sağlık Ansiklopedisi*, Yeni Şafak Yayınları, İstanbul.

İSFEHANÎ, Rağıb Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Muhammed, *el-Mufredât fi Ğaribi'l-Kur'ân*, I-II, (thk., Safvan Adnan ed-Davudi), Daru'l-Kalem, Dimeşk, 1412.

İŞLER, Mehmed Hulusi, *Nefis ve Şeytân*, İşler Yayınevi, Konya, 1980

İBN KESÎR, Ebu'l Fida' İsmail b. Ömer, *et-Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azim*, (thk. Şamil b. Muhammed es Seleme), Dar'u't-Taybe li'n-Neşri ve't-Tevzi', I-VIII, Riyad, 1999.

İBN MANZUR, Muhammed b. Mükerrrem, *Lisanu'l-'Arab*, I-XV, Dar'u's-Sadr, Beyrut, 1415.

İBN SİNA, Hüseyin b. Abdullah Ebu'l-Ali, *El-Kanun Fi't-Tıbb I*, (çeviri, Enis Kahya), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul, 2009.

KARAMAN, Hayrettin, Mustafa Çağrı, İbrahim Kâfi Dönmez, Sadrettin Gümüş, *Kur'ân Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, I-V, Ankara, 2006.

_____, Hayrettin, *Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2002.

KAYA, Remzi, *Kur'an'da Dostluk İlişkileri*, Ayışığı Kitapları Yayınları, İstanbul, 2000.

KILIÇ, Recep, *Âyet ve Hadislerin Işığında İnsan ve Ahlak*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2011.

KIRCA, Celal, *Kur'ân'ı Kerîm'de Fen Bilimleri*, Marifet Yayınları, İstanbul, 1984.

KOMİSYON, *Hadislerle İslâm*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınevi, Ankara, 2014.

KOPTAGEL, Günsel, Tıpsal Psikoloji Tıpta Davranış Bilimleri, Beta Yayınları, İstanbul, 1983.

KÖKSAL, Mustafa Asım, *Peygamberler Tarihi*, Yeni Şafak Yayıncılık, İstanbul, 2005.

KÖSE, Saffet, 'Rüşd', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2008.

KURTÛBÎ, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr, *el-Cami'li Ahkami'l-Kur'ân*, (thk., Ahmed Berdevani, İbrahim Etmiş), Daru'l-Kutubu'l-Mısır, I-XX, Kahire, 1964.

KUŞEYRÎ, Abdulkerîm b. Hevâzin b. Abdulmelik, *Tefsir-i Kuşeyri*, (thk., İbrahim Bisyuni), Heyet'ul-Mısriyyeti'l-Âmme, Mısır.

KUTUB, Seyyid, *Fi Zilali'l-Kur'ân*, I-X, (çeviri, Vahdettin İnce ve dğr.), Dünya Yayınları, İstanbul.

LİNGS, Martin, *Hiz. Peygamberin Hayatı*, (çeviri, Nazife Şişman), İnsan Yayınları, İstanbul, 2006.

MAHRUKÎ, Nasuh, *Kendi Everest'inize Tırmanın*, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2013.

MAKTARÎ, Ukayl b. Muhammed b. Zeyd, *Göz Zinâsından Nasıl Korunabilirim?*, (çeviri, Nurgül Özdemir), Polen Yayıncılık, İstanbul, 2007.

MAVERDÎ, Eb'ul Hasan Ali b. Muhammed, *Edebu'd-Dunya ve'd-Din*, Daru'l-Mektebetu'l-Hayat, 1986.

_____, Ebu'l Hasan bin Ali b. Muhammed, *Teshilu'n-Nazar ve Te'cilu'z-Zafer fi Ahlaku'l-Muluk*, (thk., Muhyi Hilal Serhan-Hasan Sa'eti), Daru'n-Nehdetu'l-Arabiye, Beyrut.

MEVDUDÎ, *Tefhimu'l-Kur'ân*, I-VII, (çeviri, Muhammed Han Kayani ve dğr.), İnsan Yayınları, İstanbul, 2010.

MISRÎ, Ferid Ahmed, *Günahların Ahiretteki Karşılığı*, (çeviri, Mustafa Öztürk), Polen Yayıncılık, İstanbul, 2007.

MUĞNİ, Ahmed b. Muhammed b. Kudame, I-X, Mektebet'u-Kahire, Kahire, 1968.

MUKATİL BİN SÜLEYMAN, *Kur'an Terimler Sözlüğü*, (çeviri, Beşir Eryarsoy), İşaret Yayınları, İstanbul, 2004.

MÜNECCİD, Muhammed Salih, *Haramlar*, (çeviri, Ebdurrahman Konyalı), Polen Yayınları, İstanbul, 2006.

MÜSLİM, Ebu'l Huseyn Muslim İbnu'l-Haccac, *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

NECATİ, Mumammed Osman, *Hadis Ve Psikoloji*, (çeviri, Dr. Mustafa Işık), Fecr Yayınları, İstanbul, 2000.

NESÂÎ, Ebû Abdurrahman B. Şu'ayb, *Sünen-i Nesaî*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

NEVEVÎ, Ebû Zekeriya Yahya b. Şerif, *el-Minhac Şerhû Sahihi Müslim b. Haccac*, I-XVIII, Beyrut, 1392.

NURSÎ, Said, *Mektubat*, Med-Zehra Neşriyat, İstanbul, 1990.

_____, *Asar-ı Bed'iyye*, İttihad Yayıncılık, İstanbul, 1999.

_____, *İçtima-i Dersler*, Zehra Yayıncılık, İstanbul, 2004.

_____, *Lem'alar*, Med-Zehra Neşriyat, İstanbul, 2014.

_____, *İçtimâî Reçeteler-I*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990.

_____, *Mesnevi-i Nûriye*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990.

_____, *Asâ-yı Musa*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990.

OKUYAN, Mehmet, *Kur'an- Kerim'e Göre Kabir Azabı Var mı?*, Etüt Yayınları, Samsun, 2007.

ÖĞÜT, Salim, 'Cima', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.

ÖZTÜRK, Yaşar Nuri, *Depremi Gösterdikleri*, Yeni Boyut Yayınları, İstanbul, 1999.

PAKİŞ, Ömer, Aziz Mahmut Hüdayî'nin Nefâis'ül-Mecalis'te İşlediği Tasavvufi Konular, *Üsküdar Sempozyumu III, Aziz Mahmut Hüdayî Uluslararası Sempozyum Bildirileri*, I, 20-22 Mayıs, 2005, 2006, ss., 73-79.

RAZÎ, Fahrüddin Muhammed b. Ömer, Tefsiru'l-Kebir Mefâtihi'l-Ğayb, I-XXXII, Beyrut, 1990.

RIZA, Reşid, *Tefsiru'l-Menar*, I-XII, Heyet'ul-Mısriyye Amme, Kahire, 1990.

SALİH, Aidin, *Gerçek Tıp*, Yazı Yayıncılık, İstanbul, 2010.

SERAHSÎ, Muhammed b. Ahmed b. Ebi Sehl, *el-Mebsût*, Daru'l-Ma'rife, Beyrut, 1978.

SERHENDÎ, Ahmed Faruk, Mektubat, (çeviri, Metin Zirek), Yeni Şafak Yay., İstanbul.

SİGMUND, Freud, *Cinsiyet Üzerine*, (çeviri, A. Avni Ones), Say Yayınları, İstanbul, 2006.

SİGMUND, Freud, *Yaşamım ve Psikanaliz*, (çeviri, Kamuran Şipal), Say Yayınları, İstanbul, 2006.

SİYEZ, Didem, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar, XXXV, Türk Üroloji Dergisi-Turkish Journal of Urology, 2009, ss., 49-55.

SOLMAZ, Mehmet-İsmail Lütfi, *Kur'an'ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi* 3, Ensar Yayınları, İstanbul, 1988.

SONGAR, Ayhan, *Çeşitleme*, Kubbealtı Yayınevi, İstanbul, 1981.

SOYALAN, Mehmet Yaşar, *Elmalılı Tefsirinde Kur'âni Terimler ve Deyimler*, Ağaç Yayınları, İstanbul, 2003.

SUDEYSÎ, Muhammed b. Abdulaziz, *Mukeddematu'n-Nikah*, Cami'etu'l-İslâmiyye, Medine, 1425.

SUYUTÎ, Celaleddin Abdurrahman b. Ebibekir, *ed-Durru'l-Mensûr fî Tefsiri bi'l-Me'sûr*, I-VIII, Beyrut, 1993.

ŞAFAK, Ali, 'Fısk', *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1996.

_____ ‘Bağy’, *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991.

ŞAFİÎ, Ebu Abdullah Muhammed b. İdris, *Tefsiri İmam Şafi-i*, (thk., Ahmed b. Mustafa Ferran), Daru’l Tedmiri, Suudi, 2006.

TEBERANÎ, Süleyman b. Ahmed b. Eyyub, *el-Mu’cemu’l-Kebir*, (thk., Said b. Abdillan b. Hamid ve dğr.) I-XXI, Beyrut, 2006.

TABERÎ, Ebu Ca’fer Muhammed b. Cerir, *Cami’u’l-Beyan ‘an Te’vil-i Âyi’l-Kur’ân*, (thk., Ahmed Muhammed Şakir), Müessesetü’r-Risale, Beyrut, 2000.

TAŞGETİREN, Ahmet, *Müslüman Kalabilme Davası*, Erkam Yayınları, İstanbul, 2004.

TERTİBÎ, Abdullah Muhammed Fuat, *Muttefekun Aleyh Hadisler*, Great Hadiths From Holy Prophet Mohemmet, (çeviri, Abdullah Fevzi Kocaer), Hüner Yayıncılık, İstanbul, 1986.

TOPALOĞLU, Bekir , ‘Tövbe’ *D.İ.A.*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2012.

WEIL, Andrew, *Sağlıklı Yaşa Güzel Yaşlan*, Sistem Yayınları, (çeviri, Serpil Demirci), İstanbul, 2006.

YAZIR, Elmalılı Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur’ân Dili*, I-X, İstanbul, 1992.

YAZIR, Ragıp, *Görsel Sağlık Ansiklopedisi*, Görsel Yayınları, İstanbul, 1984.

YILDIRIM, Celal, *İlmin Işığında Asrın Kur’ân Tefsiri*, Anadolu Yayınları, İstanbul, 1990.

YÖRÜKOĞLU, Atalay, *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*, Özgür Yayınları, 1993.

ZECCAC, İbrahim Ebu İshak, *Me’ani’l-Kur’ân ve İ’rabuhu*, Alemlu’l-Kutub, Beyrut, 1988.

ZEHEBÎ, Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyeru A’lami’n-Nubela*, I-XXIII, (thk, Şu’ayb Arnavud), Beyrut, Müessesetü’r-Risale, 1986.

ZEBÎDÎ, Zeynüddin Ahmed b. Ahmed b. Abdi'l Lâtifi, *Sahihi-Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi*, (çeviri, Kâmil Miras), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, XII, 151.

ZEMAHŞERÎ, Ebu'l Kasım Muhammed b. Ömer b. Ahmed Carullah, *el-Keşşaf 'an Hakaiki Ğevamidu'l Tenzil*, I-IV, Daru'l Kitab, Beyrut, 1407.

ZUHAYLÎ, Vehbe, *et-Tefsirü'l-Münir*, (çeviri, Ahmet Efe, ve dğr.), Risale Yay., İstanbul, 1995.